

Retoriikka Anton Laveyn teoksessa *The Satanic Bible*

Lauri Varrio

Pro gradu -tutkielma
Oulun Yliopisto
Humanistinen tiedekunta
Kirjallisuus
Kevät 2021

Sisällysluettelo

1.Johdanto.....	3
1.1.Vasemman ja Oikean Käden Polku.....	6
1.1.2.Musta Magia.....	8
1.1.3.Vasemman Käden Polku ja uskonto.....	9
1.1.4.Erillisen Älyn Periaate eli Pimeyden ruhtinas.....	9
1.1.5.Tutkielman Aihe.....	10
2.Teoria	12
2.1.Argumentaatioanalyysi.....	13
2.1.2.Pätevästä päättelystä ja argumentin epäonnistumisesta	15
2.1.3.Väittelystä.....	18
2.2.Retoriikka	20
2.2.1.Filosofian retoriikka	23
2.2.2.Retoriikka uskontotieteessä	25
2.2.3.Okkultistinen retoriikka.....	28
2.3.Teorian käyttö	32
3.Saatanallinen Argumentti	34
3.1.Saatanallisen filosofian peruspilarit	34
3.2.Teesien puolustus	41
3.2.1.Julistukset 1, 2 ja 8	41
3.2.2.Julistukset 4 ja 6	48
3.2.3.Julistus 7	51
3.2.4.Julistukset 3, 5 ja 9	52
4.Saatanallinen Retoriikka.....	68
4.1.Ethos, Saatana puhuu!	68
4.1.1.Saatanallinen identifikaatio ja uskonnollinen retoriikka	72
4.2.Pathos, Saatana uhoaa!	76
4.2.1.Infernaalinen kieli ja okkultistinen retoriikka	76
4.2.1.Saatanallinen synty ja filosofian retoriikka	86
5.Päätäntö	90
6.Lähteet	92

JOHDANTO

The Satanic Bible (myöhemmin myös SB ja *Saatanallinen Raamattu*) toimii arvovaltaisena asiakirjana satanistien piirissä, ja sitä pidetään myös pyhänä kirjana satanistisen uskonnon harjoittamiselle. Se toimii satanistisen uskonnon pohjana ja määrittelee mitä voidaan kutsua virallisesti satanistiseksi uskonnon harjoittamiseksi. Artikkelissaan "*Diabolical Authority: Anton Lavey The Satanic Bible and the Satanist Tradition*" (2002) James R. Lewis katsoo, että erityisesti *Saatanallisen Raamatun* legitimointistrategia on alitajuisesti samankaltainen kuin juutalaiskristillisessä perinteessä, jossa uskonnollinen auktoriteetti rakentuu pyhien kirjojen varaan. Lewis käyttää apunaan Max Weberin näkemyksiä vallan legitimitetin jakautumista traditionaaliseen, rationaalilailliseen sekä karismaattiseen oikeutukseen (Lewis 2002, 3).

Toisin kuin juutalaiskristillisessä traditiossa, Laveyn satanismi erottelee itsensä suhteessa muihin uskontoihin ensisijaisesti antiteologisena, ateistisena sekä perustaa maailmankuvansa luonnontieteelle. Laveyn satanismin arvovalta perustuukin sen näkökulmaan ihmisluonnosta, joka on sopusoinnussa tieteellisen tutkimuksen kanssa. Satanismi hahmottuukin suhteessa spiritualistisiin uskontoihin ja erityisesti kristinuskoon, Laveyn filosofian edustaessa rationaalista kovaa linjaa. Satanismi ei pyri kieltämään, toisin kuin muut uskonnot, ihmistä yhtenä muista eläimistä. Darwinistisen näkökulman mukaan ihmisen ei ole paljoakaan muita eläimiä parempi tai huonompi, eikä sillä ole mitään yliluonnollisia moraalilakeja, joita sen tulisi noudattaa. Ihmistäkin ohjasi ja ohjaa vieläkin luonnonvalinta, eikä sitä sovi unohtaa, kun tarkastellaan ihmisyhteisöä. Lewis esittääkin, että Lavey perustaa ajattelunsa tieteelliselle pohjalle oikeuttaen satanistisen uskonnon pätevänä filosofiana. Tämä tarkoittaa, että rationaalisuuden korostaminen satanismin arvovallan oikeutuksena johtaa traditionaalisten uskontojen hylkäämiseen irrationaalisina. (Lewis 2002, 4.)

Laveyn karisma edesauttoi kirkon perustamisessa ja satanismin suosion kasvussa. Lewis toteaaakin, että Weberin mukaisesti karismaan perustuvan arvovallan tulee siirtyä kohti laillisrationaalista tai traditionaalista arvovaltaa. Laveyn perustaman Saatanan Kirkon asema perustuukin hänen jälkeensä erityisesti traditionaalille arvovallalle sen pyrkiessä edustamaan hänen filosofiaansa puhtaimmassa muodossaan. Satanisteille Laveyn korostama rationaalisuuden sekä oppineisuuden vaatimus tarkoittaa sitä, että he ovat vapaita kritisoimaan myös Saatanallista

Raamattua ja Laveyn itsensä ajattelua. Lewis toteaakin, että tässä laajemmassa satanistien kirjossa Church of Satan pyrkiikin edustamaan Laveyn filosofiaa puhtaimmillaan ja leimaamaan muut pseudosatanisteiksi. (Lewis 2002, 4–5.) On kuitenkin todettava, että Church of Satan pyrkii myös kehittämään satanistista filosofiaa, sillä uskonnon pohjautuessa rationaalisille arvoille sen ei oleteta jämähtävän paikoilleen, vaan sitä ajaa myös pyrkimys pysyä ajan hermolla.

Lewis tuo esiin, että Saatana itsessään on nykymaailmassa erittäin ristiriitainen hahmo ja että Laveyn filosofia käyttää Saatanaa symbolina. Osa satanismin kiehtovuudesta liittyykin sen symboliikkaan. Paholainen on länsimaaisessa kulttuuritraditiossa kuvattu kaiken pahuuden edustajaksi, perimmäiseksi pahaksi. Samalla tähän demoniseen on kuitenkin liitetty myös viehättäviä, fantastisia piirteitä. Traditionaalisen kristillisyyden edustaessa vahvasti antiseksuaalisuutta, paholainen on edustanut kaikkea seksuaalisuutta. Myös ylpeys, kostonhimo sekä himo ovat olleet tuomittuja siinä missä tottelevaisuus ja sopusointu ovat hyvänä pidettyjä arvoja. Lavey käänsikin asetelman päälaelleen lähtiessään liikkeelle ihmisen lihallisista, luonnollisista paheista. Nämä paheet ovat kannustettuja, hyviä asioita, joita tulisi kunnioittaa ja vaalia. (Lewis 2002, 5.)

Anton Lavey itse on Lewisille ristiriitainen hahmo, sillä tästä kertovat elämäkerrat ovat ristiriidassa keskenään sekä saatavilla olevien lähteiden kanssa. Onkin todettavaa, että Lavey ylläpiti tietoisesti imagoaan ja kätki todellisen itsensä julkisuudelta. Lewis tuokin esille ristiriidan, jossa Church of Satan pyrkii osittain ylläpitämään legendaan Laveyn henkilöahmosta. Itse Laveyn hahmo ei vaikuta siihen mitä hän jätti jälkeensä, ja Lewis esitteleeikin neutraalisti Church of Satanin sekä itsenäisten satanistien välistä ristiriitaa (Lewis 2002, 6–7). Käsittelemättä jää kuitenkin Church of Satanin asema omasta mielestään ainoana organisoituna sekä ammattitaitoisena Laveyn filosofian harjoittajana, sekä sen organisatorinen peruspilari meritokraattisena järjestönä, jonka jäsenten tulee todistaa kykeneväisyytensä oikeuttaakseen asemansa. Church of Satan on pyrkinyt puolustamaan Laveyn filosofian puhdasta tulkintaa ja omaa asemaansa satanismin edunvalvojana. Siihen se on pyrkinyt suhtautumalla omasta mielestään ammattitaitoisesti suhteessa kritiikkiin, jota esittävät kirkkoon kuulumattomat amatööriharrastajat kuin myös valtauskontojen edustajat.

The Satanic Bible syntyi Avon Books editori Peter Mayerin ideasta, tämän kehottaessa Laveyta koostamaan ideansa kirjaksi. Taustalla oli huomio kasvaneesta kiinnostuksesta satanismia sekä okkultismia kohtaan 1960-luvulla. *Saatanallisessa Raamatussa* käytetty materiaali koostuu Laveyn omista kirjoituksista sekä lainatuista teksteistä. Prologissa hän käyttää uusiseelantilaisen Arthur Desmondin *Might is Right* (1896) teosta, lisäten omia mietteitään tämän tueksi. Filosofian lisäksi Lavey esittää myös magian teoriansa sekä rituaalikäytännön ohjeistuksen. Loppu *Saatanallisesta Raamatusta* koostuu 1500-luvulta peräisin olevista loitsuista, *Enochian Keys*, joita Lavey muokkasi korjaamalla viittaukset taivaalliseen, helvetillisillä sanavalinnoilla. (Lewis 2002, 8).

Filosofisesti Lavey on velkaa filosofi Ayn Randille, jonka teoksessa *Atlas Shrugged* (1957) on paljon samankaltaista ajattelua kuin Saatanallisen Raamatun *Nine Satanic Statements* (Yhdeksän Saatanallista Julistusta). Lavey itse sanoi, että satanistinen filosofia on "Ayn Randin filosofiaa rituaaleilla höystettynä." (Lewis 2002, 9).

Kyselytutkimuksensa pohjalta Lewis toteaa, että *Saatanallinen Raamattu* on keskeisin teos satanistien keskuudessa. Hän myös huomioi, että satanismi ei ole vain teini-ikäisten kapinavaiheen kummajainen, vaan sitä harjoittamaan alkaneet ovat myös pysyneet uskonnon parissa aikuisikään asti. Vain pieni osa satanisteista pitää, toisin kuin Lavey, Saatanaa todellisenä olentona. Tämä on poikkeus muutoin ateistiseen filosofiaan. Monille satanisteille Saatanallinen Raamattu toimi tienä Vasemman Käden Polulle, ja monet myös kertoivat lukukokemuksen olleen vain vahvistus jo heidän olemassa oleville filosofisille näkökulmilleen. Teoksen vaikutusvallasta kertoo myös se, että useat kyselyyn vastanneet siteeraavat *Saatanallista Raamattua* kertoessaan suhteestaan satanismiin ja sen harjoittamisesta, kun taas muutamille teos näyttäytyy vain alustavana oppaana. (Lewis 2002, 12.)

Lewis toteaa myös, että *Saatanallista Raamattua* siteerataan myös teologisissa väittelyissä ja käytetään keskustelussa oikeaoppisuudesta. Teos toimii näin monin tavoin kuin kristillisten *Raamattukin*, arvovaltaisena ja virallisena lähteenä. Kuitenkin on huomioitavaa, että SR edustaa rationaalista ajattelutapaa ja on näin ollen myös itsessään avoin kritiikille. (Lewis 2002, 13)

1.1 Vasemman ja Oikean Käden Polku

Satanistisen uskonnon ymmärtämiseksi täytyy hahmottaa käsitteet Vasemman ja Oikean Käden Polku, joiden alkuperä on hindulaisen tantran piirissä. Polut viittasivat erilaisiin henkisen kehityksen metodeihin (*vamachara* ja *dakshichara*). Jaottelu on 1000–1500-vuotta vanha. (Kotkavuori 2007, 19.)

Vasemman Käden Polun käsitykseen olevasta liittyy jako objektiiviseen eli luonnolliseen universumiin sekä subjektiiviseen eli ei-luonnolliseen itsetietoisuuteen. Objektiivinen universumi on luonnonlakien hallitsema ja ajassa eteenpäin menevä kokonaisuus, joka on kuitenkin tieteellisesti hahmoteltavissa. Subjektiivinen universumi itsetietoisuutena on vapaa objektiivisesta universumista. Se on ei-luonnollinen, kielellinen ja kulttuurillinen tarkkailija. Itsetietoisuus on Vasemman Käden Polun lähtöpiste, initiaatti, joka on subjektiivisen universumin keskipiste, johon voidaan viitata sanoilla sielu tai psyyke. Vasemman Käden Polulle ominainen nimitys ei-luonnolliselle itsetietoisuudelle on Musta liekki eli Pimeyden Ruhtinaan lahja. Lähtökohtaisesti tämä lähestymistapa eroaa Oikean Käden Polun tavasta hahmottaa oman olemassaolonsa ulkopuolelle projisoitu havainnoija, jumaluus, joka toimii oman elämän merkityksellistäjänä. (Kotkavuori 2007, 22.) Laveyn satanismi ei pidä Saatanaa todellisena olentona, vaan pitää sitä ainoastaan symbolina satanismiin harjoittamisen filosofialle. Setin Temppleri (Temple of Set) kuitenkin pitää Saatanaa eli Setiä ainoana olemassa olevana jumala, jota ihminen ei olisi itse luonut. Hänestä on lähtöisin tuo tietoisuus, jota he luonnehtivat Mustaksi Liekiksi (Faxneld & Petersen 2013, 218).

Oikean ja Vasemman Käden Polut suhtautuvat usein samaan asiaan sen eri puolilta. Musta liekki on lähtökohta Vasemman Käden Polun filosofialle ja se edustaa ihmisen itsetietoisuutta vapautena sekä vastuuna omasta itsestään ja olemassaolostaan. Vain hän itse voi luoda järjestystä kaaoksen keskelle. Itsetietoisuus sekä sen itsenäisyys on tärkeä kulmakivi satanistiselle uskonnolle. Oikean Käden Polun edustajilla, esimerkiksi Raamatun seuraajilla, itsetietoisuuden lähtökohta on syntiinlankeemuksessa minkä he näkevät rappion sekä synnintaakan kantamisen alkupisteenä, mutta Vasemman Käden Polun edustajille syntiinlankeemus on ihmisen jalouden perusta. Syntiinlankeemus on näin molemmille poluille itsetietoiseksi tulemistä, mutta Oikean Käden Polun kristillisille se on samalla synnin alkupiste, kun taas Vasemman Käden Polulle se on ihmisyyden synnyn lähtökohta. (Kotkavuori

2007, 23–24.) Vaikka Oikean Käden Polku tunnustaisikin syntiinlankeemuksen ihmisen itsetietoiseksi tulemiseksi, sitä pidetään negatiivisena tapahtumana, jolloin ihminen aleni alemmasta jalommasta ja paremmasta asemastaan. Heille synnintaakka on nyt jotain mitä he joutuvat sietämään ja siten tuon perimmäisen tottelemattomuuden symboli vainoaa heitä läpi historian. Vasemman Käden Polulle tuo itsetietoisuuden sekä olemassaolon taakka nähdään jalompana ideaalina vaikkakin yhtä ellei vielä raskaampana taakkana.

Vasemman Käden Polku edustaa individualistista ideologiaa, jossa yksilö on hänen olemassaolonsa absoluuttinen keskipiste. Itsensä jumalalistaminen tarkoittaa täydellisen kontrollin saavuttamista omasta olemassaolostaan (Faxneld&Petersen 2013, 213). Oikean Käden Polku edustaa pääasiassa yksilön itsensä ulkopuolisia auktoriteetteja sekä järjestelmiä. Ne ovat kollektiivisia tapoja järjestää ja ylläpitää yhteisöä tavoin sekä lakien muodossa. Oikean Käden Polku edustaa perustavanlaatuisia merkitysjärjestelmiä kuten ideologiaa, filosofiaa sekä uskontoa. Oikean Käden Polku viittaa “automaattiseen”, ulkoapäin annettuun tapaan. Sillä viitataan luonnolliseen, biologiseen, kulttuurilliseen sekä kollektiiviseen yhteyteen kasvamiseen siten että yksilö voidaan tunnustaa biologisesti, sosiaalisesti, mentaalisesti sekä laillisesti täysivaltaiseksi aikuiseksi ihmiseksi. (Kotkavuori 2007, 27.) Ulkoapäin annettuja tai omaksuttuja tapoja ja tottumuksia vastaan Vasemman Käden Polku käyttää antinomista asennoitumista, jonka tarkoitus on sosiaalisten, kulttuurillisten ja uskonnollisten tabujen kyseenalaistaminen yksilöllisen vapautumisen tieltä (Faxneld&Petersen 2013, 213).

Don Webbille Vasemman Käden Polun ytimessä on itsenäisyys ja Oikean Käden Polun ytimessä alistuminen (Kotkavuori 2007, 29). Vasemman Käden Polku edustaa ei-luonnollista, yksilön itsensä kehitystä, jota ajaa ensisijaisesti yksilön itsensä tarve kehittyä. Tämä kehityksen päämäärä on Tulla Olevaksi eli kehittyä paremmaksi, tietoisemmaksi ja kenties myös jumalallisemmaksi. Tämä tarkoittaa tietoista ponnistelua tahdon toteuttamiseksi sekä itsensä kehittämiseksi kohti valitsemiaan päämääriä. Vasemman Käden Polku viittaa yksilön itsensä valitsemiin eettisiin sekä muihin keinoihin yksilön ajaessa tahtonsa mukaista muutosta subjektiivisessa sekä objektiivisessa universumissa. Lisäksi polulla viitataan yksilön itsensä käyttämiin perustavanlaatuisiin merkitysjärjestelmiin kuten filosofiaan sekä magiaan. Initiaattina hän luo olemassaoloonsa yksilönä sekä yhteisössä järjestystä ja tavoittelee onnea. Oikean Käden Polulla yhteisön katsotaan ensisijaisesti määrittelevän yksilöä, mutta

Vasemman Käden Polulla yksilö on itse itsensä määrittelijä ja kehittäjä. (Kotkavuori 2007, 27–30.)

Stephen Flowers määrittelee kaksi tekijää, jotka ovat olennaisia Vasemman Käden Polun kulkijalle: *antinomisuuden* sekä *itsensä jumalalistamisen*. Itsensä jumalalistaminen perustuu yksilön itsensä initiaatiolle, kehitykselle kohti valaistunutta intellektiä, joka pyrkii aktiivisesti muokkaamaan ulkoista universumia tahtonsa mukaisesti. Antinomisuus taas tarkoittaa yhteisöllisten ja Oikean Käden Polun “lakien” eteen poikkiteloin asettumista. Tämä ei tarkoita lainoppineiden lakeja, vaan opittuja sosiaalisia tapoja ja tottumuksia. Vasemman Käden Polun edustaja luo itse oman tiensä perustuen järkeen eikä sokeasti noudatettuihin normeihin. (Kotkavuori 2007, 32–33.) Set liittyy vahvasti sanoihin Saatana ja satanismi mikä tarkoittaa emic-tason tutkimuksessa (tutkittavan oman kielenkäytön tasolla) antinomisissa minäuskunnoissa ilmenevää itsemääräämistä ja siitä liikkeelle lähtemistä (Faxneld&Petersen 2013, 211).

Vasemman Käden Polku voidaan jakaa kahteen koulukuntaan: *immanenttiin* ja *transsendenttiin* suuntaukseen. Immanentti koulukunta perustuu materialistiseen objektiiviseen universumiin eikä se oleta muuta metafyyssistä ulottuvuutta. Tätä koulukuntaa edustaa Anton Laveyn Church of Satan. Transsendentti koulukunta taas keskittyy enemmän subjektiiviseen universumiin ja käsittelee olemassaoloa filosofisemmin. Tätä koulukuntaa edustaa Michael A. Aquinon Temple of Set. (Kotkavuori 2007, 33–34.) Aquinon Temple of Setiä voidaan pitää jälkisatanistisena ryhmänä, sillä se liittyy Laveyn Saatanan Kirkon traditioon ja noudattaa Vasemman Käden Polun ydinideoita, mutta on siirtynyt Saatanasta Setiin sekä kristillisistä paholaiskuvista kohti universaaleja aihepiirejä. Se hyödyntää esimerkiksi Egyptin symboliikkaa, mutta myös omia määrittelyitään kuten pentagrammia matemaattisena kuviona pelkän demoniseen viittaamisen lisäksi (Faxneld&Petersen 2013, 224).

1.1.2. Musta Magia

Musta magia on yksilöllisestä psyykestä lähtevää tietoista tahdon harjoittamista maailmankaikkeudessa. Se on Vasemman Käden Polun edustajille eräänlainen vaadittu metodologia itsensä kehittämiseksi (Kotkavuori 2007, 35). Laveylle kyseessä on ihmiselle olennainen tarve rituaalille sekä psykodraamalle (Lavey 1969, 44).

Magia jakautuu pienempää (lesser magic) ja suurempaan (greater magic) magiaan. Pienempi on jokapäiväistä ihmisten ja asioiden kanssa vuorovaikuttamista (manipulaatiota). Suuremmassa on kyse oman tahdon kehittämisestä ja sen muokkaavasta voimasta ulkoisessa universumissa. Lähettävä musta magia on tahdon ilmaisevaa muutosta subjektiivisessa tai objektiivisessa universumissa. Vastaanottava magia on subjektiivisen tai objektiivisen universumin ymmärtämistä, lukemista ja siitä oppimista. (Kotkavuori 2007, 36–37.)

Maaginen linkki tarkoittaa initiaatin työstöprosessia, jonka tarkoituksena on subjektiivisten preferenssien mukaista ulkoisen universumin muokkaamista. Tämä on vastakkainen käsitys Oikean Käden Polun lähtökohdalle, jossa subjektiivinen universumi tulee totuttaa, mukauttaa sekä harmonisoida ulkoisen universumin mukaisesti. Magiaa voidaan luonnehtia intentionaaliseksi Tahdon aktiksi universumissa. (Kotkavuori 2007, 38–39.)

1.1.3. Vasemman Käden Polku ja uskonto

Vasemman ja Oikean Käden Polun uskonnollisuutta voidaan hahmotella Nietzschen filosofian avulla. Hänelle uskonto ja uskonnollisuus ovat käänteistä tahtoa valtaan. Oikean Käden Polulla tahto valtaan projisoidaan itsensä ulkopuoliseen kuviteltuun olentoon tai auktoriteettiin, ja sieltä käsin suunnataan takaisin. Vasemman Käden Polulla tahto valtaan lähtee itsestä käsin ja sitä harjoitetaan sellaisenaan suoraan. Oikean Käden Polulla lausutaan: ”Tapahtukoon sinun tahtosi.” Vasemman käden polulla: ”Tapahtukoon minun tahtoni.” (Kotkavuori 2007, 57.)

Vasemman Käden Polun transsendentin koulukunnan (Temple of Set) mukaan uskonnollisuus on oman tietoisuuden perimmäisen luonteen kokemista elämisen kautta, sekä kommunikaatiota Erillisen Älyn periaatteen eli Pimeyden Ruhtinaan kanssa. Tarkoituksena on Tulla Olevaksi eli järkipäisen tiedon hallinta sokean uskon sijaan. (Kotkavuori 2007, 57–58.)

1.1.4. Erillisen Älyn Periaate eli Pimeyden ruhtinas

Filosofisesti transsendenteissa Vasemman Käden koulukunnissa käsitetään perimmäinen jumaluus, Minän Arkkityyppi, niin sanotun erillisen älyn periaatteen kautta. Sitä nimitetään myös Pimeyden Ruhtinaaksi, joka on Mustan Liekin eli

ihmisen tietoisuuden alkuperä ja josta muut tietoisuudet ovat johdettavissa. Siten se on ei-luonnollisen universumin objektiivinen elementti, kaikkien ihmisten tietoisuuksien alkuperä. Tämä ensimmäinen muoto tai yleinen periaate on objektiivisen universumin osa ja voidaan nähdä yksilöllisenä olentona. (Flowers 1997, 2.)

Setin Temppelin edustamalle transsendentille koulukunnalle Pimeyden ruhtinas eli ole erityisesti Saatana, vaan Egyptin jumaluuksista Set. Ennen Osiriksen kulttia Set toimi Egyptin faraiden suojelijana. Set operoi muista netereistä (periaatteista) poiketen kaikkien muiden alueiden ulkopuolella. Hän oli yhdistelmä eri elementtejä, ei-luonnollinen, ja siksi häntä ei kuvattu eläimenä tai yleensääkään hahmona. (Kotkavuori 2007, 61.)

Set ja Pimeyden ruhtinas ovat yhteydessä pimeyteen siksi, että ne symboloivat raja-alueita, tietoisuutemme laajenemisen mahdollisuutta. Pimeyden ruhtinas edustaakin transsendentille koulukunnalle tietoisuuden vielä aktualisoimatonta aluetta. Yön pimeyden peitossa oleva tietoisuuden tutkimaton alue onkin jatkuvan työstimisen kohde sekä syvimmän minuuden tutkimista ja aktualisointia. (Kotkavuori 2007, 62–63.)

1.1.5. Tutkielman aihe

Tämän tutkielman aiheena on analysoida Anton Laveyn *Saatanallisen Raamatun* argumentaatiota sekä retorisia keinoja. Teos on luonteeltaan uskonnollinen sekä filosofinen teksti, joka toimii vastanarratiivina kristillisille narratiiveille eli se argumentoi kristillistä uskonnollista kertomusta vastaan. *Saatanallinen Raamattu* ja esimerkiksi *Raamattu* itsessään käsittelevät samoja asioita ja moraalisia pulmia sekä lähestyvät niitä eri kuvakulmista käsin (Poluilta).

Satanismia on tutkittu englanninkielisessä tutkimuskirjallisuudessa jonkin verran, vaikka Saatanaa hahmona kristillisestä traditiosta käsin on kenties hahmoteltu enemmänkin. Lähteistä Jeffrey Burton Russellin *Mephistopheles* taustoittaa Saatana hahmon historiaa suhteessa kristilliseen traditioon, James R. Lewis ja Stephen Flowers toimivat Vasemman Käden Polun sekä Lavey-asiantuntijoina. Tapio Kotkavuori tiivistää tunnustuksellisenä setiläisenä Vasemman Käden Polun filosofiaa erityisesti Temple of Setin näkökulmasta. Sekä Temple of Set, että Laveyn Church of Satan jakavat suurimman osan filosofisista peruskäsitteistä ja eroavat Kotkavuoren

sekä Flowersin jaon mukaisesti kahteen koulukuntaan. Aiheen tutkimuksen kannalta hankaloittava tekijä on lähteiden vähyys sekä saatavuus. Suomenkielisessä tutkimuksessa aihetta on tutkittu hyvin vähän eikä retorista tutkimusta aiheeseen ja teokseen ole tietääkseni tehty.

Tarkoitukseni on ensiksi avata argumentaatiota käyden läpi teoksessa esitetyjä väitteitä (teesejä) sekä niiden tueksi esitetyjä perusteluita. Sen jälkeen analysoin erikseen retorisia keinoja, joita ovat esimerkiksi teoksen raamatullinen luonne sekä satanistinen ulkoasu, jotka epäilemättä herättävät lukijoissa reaktioita. Eli mitkä ovat Anton Laveyn *The Satanic Bible* teoksen keskeiset argumentit? Ja millaista retoriikkaa Lavey käyttää argumenttiansa esittämiseen?

Teoksen tutkimisen motivaationa on oma kiinnostukseni filosofiaan sekä suuriin maailmaa hahmottaviin narratiiveihin sekä toisilleen vastakkaisiin narratiiveihin (intersektionaalinen marxismi vs. liberalismi, marxismi vs kapitalismi, kristillinen vs. satanistinen). *Saatanallinen Raamattu* on levinnyt ympäri maailman ja sillä on huomattava lukijakunta, mutta se ei ole suuren yleisön tuntema eikä erityisen arvostettu, mutta tarjoaa lujan objektivistisen elämän filosofian. Saatanallisen Raamatun arvo perustuu sen tuomaan Vasemman Käden Polun perspektiiviin, joka tuo Ayn Randin objektivismiin suoraan uskonnollisen filosofian sekä uskonnollisen kokemuksen keskelle. Teoksella voi nähdä olevan aatehistoriallista arvoa sillä sen voi katsoa liittyvän läheisesti kristilliseen traditioon ja sen narratiivista irtaantuneiden New Age -uskontojen ja filosofioiden kirjoon. Muista uusista uskonnoista poiketen Laveyn satanismiin juuret ovat lujasti kristillisessä traditiossa, josta käsin se rakentaa oman maailmankatsomuksensa. Sen se tekee lujasti purren ja sylkien, kärkevästi kommentoiden ja lukijaa vavisuttaen. Lavey ei pyri okkultistiseen salaisuuden ja mystiikan luomiseen vaan selkeällä sekä hyökkäävällä ilmaisullaan vapauttamaan lukijaa vanhoillisen dogmin kahleista. Hänen tekstinsä on enemmän retorista filosofiaa kuin uskonnollisia ikuisia totuuksia.

Teoksen lukeminen antoi minulle tuoreen perspektiivin kristillisten sekä länsimaisten moraaliarvojen ymmärtämiseksi. Lisäksi teos auttoi minua arvostamaan kristillistä *Raamattua*, ja sen tärkeyttä länsimaisen sivistyksen rakentamisessa. Kristillinen *Raamattu* on yhä länsimaisen sivilisaation ydinteksti ja Saatanallinen Raamattu on sen varjo, toinen puoli totuutta. Ja sen lukemista voi suositella filosofiasta sekä uskonnollisuudesta kiinnostuneille.

2. Teoria

Tekstinä *Saatanallinen Raamattu* on raamatullinen, uskonnollinen ja filosofinen. Tekstin raamatullisuutta korostaa sen suhde kristilliseen uskontoon, jota vastaan teos käykin argumentoimalla oman filosofisen kantansa ihmisestä ja hyvästä elämästä. Teos käyttää monin paikoin raamatullista kieltä, julistavaa ja liturgisia sananvalintoja, mutta korostaen omaa näkökantaansa. Se pitäytyy kielellisesti saatanallisessa muodossa käyttäen infernaalista nimitystä ja tehokeinoja. Teos sisältää neljä lukua Kirjojen muodossa (*Book of Satan*, *Book of Lucifer*, *Book of Belial* sekä *Book of Leviathan*), jotka sisältävät satanistisen filosofian lisäksi rituaalikäytännön (rukous, magia) sekä ohjeistuksen saatananpalveluksen pitämiseksi, sekä 19 Eenokin avainta (*Enochian Keys*) käytettäväksi rituaalissa sekä palveluksessa. SB sisältää omat kymmenen käskyään yhdeksän julistuksen muodossa (*The Nine Satanic Statements*) (SB, 25). Myöhemmin näitä täydennettiin Yhdeksällä Saatanallisella Synnillä (*The Nine Satanic Sins*) sekä Yhdellätoista Maanpäällisellä Lailla (*The Eleven Satanic Rules of the Earth*), jotka julkaistiin Saatanan Kirkon *Gloven Hoof*-lehdessä (Flowers 1997, 187–188).

Sekä Laveyn satanismi, että kristillinen uskonto käsittelevät monesti samoja asioita eri kannoilla. Edellytyksenä onnistuneelle kommunikaatiolle täytyy pitää merkitysten julkisuutta eli sanojen merkitysten jakamista yleisesti. Merkitysten jakaminen tarkoittaa konventionalisuutta eli totuttua tapaa, eli tässä tapauksessa kristillistä käytäntöä (Kaakkuri-Knuutila 1998, 26–27). Näin merkitysten konventionaalisuutta täytyy avata, sillä esimerkiksi puhuttaessa SB:n rituaalista kyseessä ei ole perinteinen kristillinen rukous, mutta hyvin samankaltainen kokemus näyteltynä toimintona. Rituaalin sekä rukouksen suorittaja tekee kehollaan toimintoja (ristii kätensä, tai tekee alttarin edessä tervehdykset ilmansuuntiin) sekä lausuu käytetyn tekstin, jonka lisäksi käytetään vapaamuotoista osuutta keskittyen toivottuun tai pelättyyn asiaan. Toinen esimerkki on synnin käsite, josta muodostuu yksi tärkeimpiä SB:n argumentteja. Tässäkin tapauksessa käytetty sana ja merkitys ovat samankaltaisia, jolloin ero syntyy siinä mitä asioita käsitetään synniksi kummankin uskonnon tapauksessa. Yleisesti ottaen *Raamattu* sekä SB jakavat sanojen merkitykset yleisesti ja SB argumentoi suhteessa yleisesti tunnettuihin kristillisiin käytäntöihin.

2.1. Argumentaatioanalyysi

Saatanallinen Raamattu on teksti, joka esittää kritiikkiä niin Kristinuskoon kuin yleensä uskonnollisuutta kohtaan esittäen samalla vaihtoehtoisen ateistisen uskonnon filosofian. Tässä tutkielmassa on tarkoitus analysoida sitä, miten Lavey argumentoi teoksessaan esittämiensä teesien puolesta.

Argumentti on perusteltu väite tai mielipide, jonka osia ovat väite ja perustelu. Argumentin on tarkoitus tehdä jokin asia uskottavaksi (Kaakkuri-Knuutila 1998, 51). Jokaista väitettä voidaan käsitellä siten, että sen ajatellaan olevan vastaus kysymykseen, jota ei välttämättä esitetä ääneen (Kaakkuri-Knuutila 1998, 36). Argumentti ei ole sama asia kuin selitys tai kuvaus. Selityksen tehtävä on tehdä käsitelty asia ymmärrettäväksi, vastaten kysymyksiin miksi jotain tapahtui tai mitä on tapahtunut? Selitys sisältää selitettävän asian sekä argumentin tapaan taustaoletuksia. Taustaoletukset rakentavat linkin väitteen sekä perusteluiden välille, selityksessä selittävän sekä selitettävän välille. Kuvauksen tehtävä on kuvailla maailmaa tai asiaa. Se vastaa kysymykseen millainen maailma tai asia on? Kuvaus koostuu väitelauseista (Kaakkuri-Knuutila 1998, 53, 55, 63).

Argumentin kokonaisuus on tärkeää sen hyväksyttävyydelle. Väitteen sekä perusteluiden lisäksi kokonaisuuteen kuuluvat myös taustaoletukset. Lähimmät taustaoletukset rakentavat linkin perusteluiden sekä väitteen välille ja niiden varassa voi olla koko argumentin uskottavuus, siis siinä mitä ei välttämättä sanota ääneen (Kaakkuri-Knuutila 1998, 60). Yleisessä tiedossa olevia taustaoletuksia ei tarvitse tuoda esille vaan kuulija täydentää ne itse (Aristoteles 1997, 13). Argumentin ilmiä on sen tekstissä ilmenevä kielellinen muoto kokonaisuudessaan, joka voidaan tiivistää asiasisällöksi. Asiasisältö on täsmällinen ja karsittu versio ilmiästä (Kaakkuri-Knuutila 1998, 64).

Lähdettäessä argumenttianalyysiin tulee tekstin ilmiäsumuodosta kyetä erottamaan pääväite, ja sille esitetyt perusteet. Niistä voidaan muodostaa asiasisällöllinen ydin eli täsmentää kielellisesti pääväitteen sisältö sekä perusteluiden asiasisältö. Lisäksi teksti voi sisältää useita samanaikaisia argumentteja, jolloin nekin tulee erotella ja jakaa väitteeseen sekä perusteluihin, asiasisältöön supistettuna. Argumenttien keskinäisiä suhteita voidaan tarvittaessa havainnollistaa kaavioin tai muiden visuaalisten keinojen avulla, mikäli se helpottaa asian ymmärtämistä. Taustaoletusten etsiminen suoritetaan argumentin kokonaisuuden hahmottamiseksi,

sekä perusteluiden sekä väitteen yhteyden vahvuuden arvioimiseksi. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 102.)

Aristoteles erotti argumentaatiossa käytettävän väitelauseen loogisista syllogismeista, jotka ovat deduktiivisesti saatuja johtopäätöksiä. Hänelle väitelause enthymema oli retorinen syllogismi, joka toimi retorista induktiota käyttäen eli päätteli esittäen esimerkkejä sekä perusteluita. Todistavassa enthymemassa johdetaan hyväksytty johtopäätös hyväksytyistä premisseistä ja kumoavassa enthymemassa taas ei-hyväksytty johtopäätös. (Aristoteles 1997, 9–12, 101.) Toisin kuin loogisdeduktiivisessa muodollisessa päättelyssä argumenttia tukevat perustelut eivät ole viimeistelyjä ja huolellisesti muodostettuja. Siksi argumentin vakuuttavuus on usein skaalalla hyvästä huonoon eikä perusteluista voida johtaa loogisesti seuraavaa johtopäätöstä. Argumentti voidaan esittää sidosmuotoisena, jolloin hyväksyntä siirretään perusteluista johtopäätökseen, tai erottelumuotoisena, jolloin hyväksytyt perusteet sidotaan johtopäätökseen kielellisin tai esimerkiksi perinteeseen tai kulttuuriin perustuvien keinoin. (Perelman 1977, 58.)

Pääväite on tekstin tärkein sanoma eikä sitä käytetä perusteluna muille väitteille (väliväitteet). Pääväite voi olla toimenpidesuositus, toimenpidearvio, ostokehotus tai esim. tutkimustulos (Kaakkuri-Knuutila 1998, 101). Perustelut voivat olla toisiaan täydentäviä saman argumentin osia eli rinnakkaisväitteitä. Perustelut voivat myös muodostaa perusteluketjuja eli perustelut nojaavat edellisiin perusteluihin ja voivat sisältää jonkin perustelun mukana syntyvän väliväitteen. Väliväitteelle on tekstissä perusteluja ja se toimii itsessään perusteluna muille väitteille. Esimerkiksi kun argumentissa käytetään perusteluna tilastoa, josta tehdään tilastotulkinta, voidaan tätä tulkintaa käyttää väliväitteinä ja tukena argumentin mahdolliselle pääväitteelle. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 97–99).

Aristoteles opetti, että vakuuttaminen muodostaa retoriikan eli puhetaidon tärkeimmän sisällön. Retoriikan tehtävänä on etsiä ja näyttää vakuuttavat perustelut, mutta myös oppia erottamaan vakuuttavat perustelut näennäisesti vakuuttavista. Puheen pitämisessä on muistettava myös oman argumentaation vakuuttavuuden lisäksi myös esitetyt vastakkaiset argumentit, sillä niistä voidaan aina oppia, jotta ne voidaan kumota onnistuneesti (Aristoteles 1997, 7–10). Yleisön sekä puhetilanteen lisäksi on huomioitava myös vastaväittäjä tai päättäjä, sillä puhe on suunnattu erityisesti hänelle ja häntä vastaan (Aristoteles 1997, 91). Aristoteleen retorinen tilanne perustui dialektiselle päättelylle eli yleisesti hyväksytyille mielipiteille. Näin

vakuuttamiseen käytettyjen päätelmien ei tarvitse olla yleisesti päteviä tai kiistattomia, vaan argumentin luonne perustuu sille, että sen tulee vakuuttaa se, kenelle se on kohdistettu. Näin ollen retoriset argumentit eivät ole tieteellisiä todistuksia. (Perelman 1977, 8–9.) Chaim Perelman esittää myös eron universaali- ja erityisyleisöjen välillä. Erityisyleisöjen koskiessa esimerkiksi tietyn tekniikan alan asiantuntijoita, universaaliyleisö toimii geneerisenä käsitteenä jokaiselle mahdolliselle puheen vastaanottajalle. Erityisyleisöjen vakuuttamisessa on tärkeää suostuttelu, mutta universaaliyleisön kohdalla on vakuuttaminen. Vakuuttavan esityksen premissit ja argumentit ovat yleistettävissä eli universaaliyleisön hyväksyttävissä. (Perelman 1977, 25.)

2.1.2. Pätevästä päättelystä ja argumentin epäonnistumisesta

Linkki muodostaa yhteyden perusteluiden sekä väitteen välille. Linkin arvioimisessa on huomioitava ovatko perustelut relevantteja väitteelle eli onko hyväksyttäviä taustaoletuksia, jotka rakentavat yhteyden perusteluiden ja väitteen välille. Perusteluiden on oltava hyväksyttäviä ja ne muodostavat ehdon, jolla väite voidaan hyväksyä. Perusteluiden hyväksyttävyydestä seuraa, että myös väite tulee hyväksyttäväksi. Löyhänä linkkinä voidaan pitää perustelua tai taustaoletusta, joka ei takaa väitteen totuutta. Perustelu voi esimerkiksi vain osittain kattaa väitteen sisältöä tai puoltaa tätä, mutta tämän lisäksi väitteen hyväksyminen vaatii myös muita perusteluita, jotta se tulisi hyväksyttäväksi. Minimiehto linkille onkin, että perustelut ja taustaoletukset ovat relevantteja väitteelle, muutoin niiden esittäminen argumentin yhteydessä olisi turhaa. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 77–80.)

Argumentin ja selityksen rakenne on samankaltainen. Argumentin perusteluita vastaa selityksen selittävät tekijät. Argumentin väite taas vastaa selityksessä selitettävää tekijää. Molemmissa tapauksissa käytetään taustaoletuksia sekä päättelyä rakennetta täydentämässä. Logiikassa päättely koostuu lähtökohdista (premissit) ja johtopäätöksestä. Taustaoletuksina voidaan pitää päättelyn periaatteita. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 114.) Argumentin, selityksen sekä loogisen johtamisen lisäksi päättelyä käytetään esimerkiksi matemaattisessa todistamisessa sekä tekoa edeltävässä vaihtoehtojen harkinnassa. Päättelyn pätevyyttä arvioidessa arvioidaan esimerkiksi perusteluiden totuutta. Tosista premisseistä (perusteluista) seuraa silloin välttämättä tosi johtopäätös (väite). Silloin perusteluista seuraa niistä johdettu väite ja

kyse on pätevästä päättelystä. Argumentin päättelyä voidaan arvioida asteittaisesti sillä aina ei saavuteta pätevän päättelyn tasoa, vaan kyse voi olla pelkästään hyvästä eikä täydellisestä päättelystä. Pahimmillaan kyse on huonosta tai virheellisestä (epäpätevästä) päättelystä, jolloin perustelut kääntyvät väitettä itseään vastaan. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 117).

Arvioitaessa useita väitteitä tai perusteluiden sarjoja, voidaan puhua lausejoukosta. Argumentaation esittämien väitteiden tulisi olla yhteensopivia ja lausejoukon tulisi olla siis ristiriidaton. Mikäli lausejoukko on ristiriitainen sen kaikki lauseet eivät voi olla samaan aikaan tosia (Kaakkuri-Knuutila 1998, 120).

Argumentti voi olla päällisin puolin hyvä ja vakuuttava, mutta lähempi kriittinen tarkastelu osoittaakin, että kyseessä on vain näennäisesti hyvä argumentti (virheargumentti). Perustelut voivat olla näennäisesti hyviä, näennäisesti relevantteja tai linkki näennäisesti tarpeeksi vahva (Kaakkuri-Knuutila 1998, 110).

Muodollinen virhepäätelmä on kyseessä silloin, kun johtopäätös ei seuraa premisseistä ja näin argumentin linkitys jää puuttumaan. Vähimmäisvaatimuksena argumentaation hyväksyttävyydelle onkin, että perusteluiden sekä johtopäätöksen (väitteen) seuraamussuhde on kunnossa. Argumentin epäpätevyys ei heti johda siihen, että johtopäätös on epätosi, vaan kyse voi olla siitä että kyseiselle väitteelle ei ole esitetty riittäviä perusteluita. Puuttuvien premissien virhe on sellainen missä argumentti jättää esittämättä joitain keskeisiä taustaoletuksia. Tällaiset taustaoletukset ovat sellaisia, joita yleisön ei katsota voivan tuntea etukäteen. Tällainen taustaoletus voi olla kriittinen tekijä argumentin vakuuttavuuden arvioimisessa. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 158–160.)

Argumentaation perustana tulee pitää premissien hyväksyttävyyttä, joista vasta johdetaan johtopäätöksen hyväksyttävyys linkin/sidoksen kautta. Jos argumentaatiossa ei huolehdita perusteellisesti premissien hyväksyttävyydestä, syyllistyy argumentoija luvattomaan ennakkopäätelmään. (Perelman 1977, 28–29.) Kuulijat voivat kuitenkin hyväksyä huonosti perustellun argumentin todeksi, mikäli he ovat jo todenneet premissit hyväksyttäviksi (esim. hyväksyttävät premissit, mutta huono linkki), mutta mikäli näin ei ole on argumentin hyväksyttävyys hataralla pohjalla. (Perelman 1977. 30.)

Epäargumentatiiviset perusteet ovat sellaisia, joita ei voida hyväksyä argumentaatiossa, mutta ei ole olemassa yksinkertaista sääntöä, jolla sellaiset perusteet voidaan tunnistaa. Perustelut voivat esimerkiksi olla irrelevantteja aiheelle,

vaikka argumentin esittäjä niin toivookin tai pyrkii esittämään. Tunnereaktiot ja niiden aiheuttaminen yleisössä voi myös olla epäargumentatiivista, sillä pyrkimys on yleisesti järkipäiseen vakuuttamiseen. Yleisön sumuttaminen esimerkiksi aiheuttamalla heissä voimakas tunnereaktio ennen aiheen perusteluiden esittämistä, voi vaikeuttaa perusteluiden järkipäistä analysointia ja siten vääristää argumentin vakuuttavuutta. Kuitenkin tunnereaktiossa vastuu on myös yleisöllä. Tunteita ei voida myöskään pitää perusteena tosiasiaväitteiden hyväksymiselle. Positiivista tunteiden käyttöä voidaan kuitenkin harjoittaa esimerkiksi yleisön motivoimiseksi argumenttiin osallistumisen toivossa esimerkiksi poliittisessa puheessa. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 160–162.)

Ad hominem -virhe voi esiintyä keskustelussa myös tunnereaktion kohottamisena vastapuolta kohtaan mustamaalaamisen muodossa. Lisäksi on epäargumentatiivista mennä henkilökohtaisuuksiin tuomalla keskusteluun mukaan osallistujien ominaisuuksia perusteluiden arvioimiseksi. Epäolennaisuuteen ei kuitenkaan mennä, kun pyritään esimerkiksi osoittamaan vastapuolen argumentin ristiriitaisuutta esimerkiksi edellisten lausuntojen perusteella. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 162–163.)

Usein argumentaatiossa käytetään lainauksia tai vedotaan auktoriteettiin esimerkiksi asiantuntijan muodossa. Tällöin tulee pyrkiä esittämään auktoriteetin kanta selkeästi ja rehellisesti, eikä tahallisesti vääristellä tätä. Lisäksi täytyy huomioida edustaako asiantuntija koko alansa mielipidettä, vai kenties yhtä kantaa monista. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 164.)

Joskus argumentin väite ja perustelut ovat liian läheisiä toisilleen, jopa niin että johtopäätös sisältyy jo perusteluihin. Tällöin kyse on kehäpäätelmästä. Harhauttava johtopäätös on sellainen missä johtopäätös ei ole sellainen mihin perusteet johtavat huolimatta siitä, että argumentin esittäjä pyrkiikin näin esittämään. Väärä dilemma on harhauttavan johtopäätöksen ongelma missä vaihtoehdot on rajattu väärin. Olkiukko (strawman) tarkoittaa vastustajan kannan yliyksinkertaistamista ja väärinmuotoilua siten, että siitä tulee vähemmän hyväksyttävä. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 166.)

Argumentin esittäjällä on todistamisen taakka, joka tarkoittaa sitä, että pelkästään negatiivisten perusteluiden puuttuminen ei riitä, vaan täytyy esittää positiivisia perusteluita väitteen tueksi. Esimerkiksi väite, että Jumala on olemassa koska ei ole olemassa todisteita, että Jumala ei olisi olemassa. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 166–168.)

Aihepiirin rajausta tarkastellessa tulee huomioida, onko argumentin esittäjä rajannut aihealuetta siten, että se parhaiten tukee hänen väitettään ja siten jättänyt huomioimatta todisteita, jotka myös ovat olennaisia väitteen uskottavuudelle. Väitettä voidaan myös muokata vastaväitteisiin sopivaksi mikä tarkoittaa Ad Hoc -siirtoa. Se ei ole aina väärin, sillä keskustelussa tulee olla liikkumavaraa muokata kantaansa. Kalteva taso (slippery slope) tarkoittaa päättelyssä sitä, että jokin tapahtuma tai päätös johtaa väistämättä toiseen tapahtumaan. Tämä on mahdollista, mutta siihen on oltava uskottavia perusteita. (Kaakkuri-Knuutila 168–169.) Naturalistinen virhepäätelmä tarkoittaa sitä, että olemassa olevista seikoista johdetaan se miten asioiden pitäisi olla. Tällöin sekoitetaan normatiiviset sekä fysikaaliset seikat. Esimerkiksi “Lapsityövoiman käyttö on hyväksyttävää, koska se on niin yleistä.” (Kaakkuri-Knuutila 1998, 171).

2.1.3. Väittelystä

SB:n argumentaatiota voidaan ajatella kilpailevan teesin esittämisestä kristilliselle teesille, tai vähintäänkin vaihtoehtoisen teesin esittämisenä. Väittelyssä teesit ovat keskenään kilpailevia toisensa poissulkevia väitteitä. Väittelyn looginen perusrakenne koostuu kahdesta teesistä, sekä argumenteista teesien puolesta. Argumentti yhden teesin puolesta on argumentti kilpailevaa teesiä vastaan. Väittelyn ongelma eli aporia onkin, jos pitää valita kahdesta kilpailevasta teesistä, joita molempia tukee hyväksyttävä argumentti. (Kaakkuri-Knuutila 178–179.) Väittelyä voidaan luonnehtia myös objektiivisuuden hakemiseksi vastaväittäjän kautta, jolloin subjektiivisuus erotetaan objektiivisesta. Olemassa olevia ja jo hyväksytyjä argumentteja tulee ajoittain testata objektiivisuuden varmistamiseksi (Perelman 1977. 42–43).

Teesien välistä kommunikaatiota väittelyssä voidaan analysoida erittelemällä kommunikaatiota eri tasoille. Kommunikaation looginen taso tarkoittaa argumentteja, argumenttirakenteita sekä argumenttien keskinäisiä suhteita. Psykologinen taso koskee älyllisiä, tunnetason tai toimintaa koskevia vaikutuksia, joita kommunikaatiolla pyritään aiheuttamaan sekä näitä koskevia keinoja. Sosiaalinen taso koskee kommunikaatioon osallistuvia sekä heidän keskinäisiä suhteitaan, laajempia yhteyksiä kuten yhteiskunnallisia sekä instituutionaalisia yhteyksiä, sekä näiden vaikutuksia kommunikaatiotilanteeseen. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 217.)

Saatanallisen Raamatun sisältö on yleisesti filosofista pohdintaa ihmisyydestä sekä hyvästä elämästä. Se esittää kilpailevan teesin kristilliselle teesille siitä mikä on hyvää ihmiselämää ja miten ihmisen tulisi toimia. Moraalikysymyksiä koskevaa väittelyä voidaan havainnollistaa seuraavasti. Käytännöllinen argumentointi laajassa merkityksessä sisältää moraalisen argumentoinnin, ja käytännöllinen argumentointi suppeassa merkityksessä ei. Moraalinen argumentointi voidaan jättää pois, mutta tällöin ei argumentaation oteta huomioon eettisiä syitä, vaan keskitytään argumentoimaan vain käytännön ratkaisun puolesta esimerkiksi tehokkuutta silmällä pitäen. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 226.)

Moraalisessa argumentoinnissa vedotaan tosiasioihin, moraalisiin arvoihin, moraalisiin normeihin, moraalikäsitteiden merkityksiin sekä tulevaisuutta koskeviin ehtolauseisiin. Moraalisia arvoja ja normeja voidaan tunnistaa väittelyssä arvioimalla keskustelijoiden käyttämiä adjektiiveja ja niiden vertailumuotoja pyrkien selvittämään minkälaisen arvojen varaan argumentti on rakennettu. Perimmäisiä moraaliarvoja ei välttämättä lausuta ääneen, mutta niiden selvittäminen on olennaista väittelyn etenemiselle ja ilman niitä ei saada aikaan hyvää lopputulosta. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 227–228.)

Chaim Perelman esittää, että väitteen tai tosiseikan kumoamiseen voidaan hakea tukea tosiseikan/väitteen yhteensopimattomuudella toisiin ja varmemmiksi todettujen tosiseikkojen kanssa. Tämä koskee myös uskonnollista sekä arvoihin perustuvaa väittelyä. (Perelman 1977, 31.) Arvoilla on todellisuudessa hyväksyntä vain silloin kun niitä ei määritellä. Heti siirryttäessä sovellusvaiheeseen syntyy erimielisyyttä ja erityisryhmien välistä vastakkain asettelua. Tällainen tilanne on esimerkiksi SB:n tapauksessa Laveyn edustaman pienryhmän edustamien erityisarvojen pyrkimyksessä argumentoida niitä universaaleiksi (erityisyleisöltä universaaliyleisölle). Tämä tarkoittaa pienryhmäyksimielisyydestä kohti julkista ja objektiivista arvoa. (Perelman 1977, 34.) Argumentti kannattaa sitoa konkreettisiin arvioihin. Samoin on abstraktien arvojen laita, joille kannattaa hakea tukea konkreettisilta arvoilta. Konkreettiset arvot toimivat usein konservatiivien perusteluina sekä pohjana, mutta abstraktit arvot sopivat yhteiskuntakritiikkiin sekä muutosalttiuden/kumouksellisuuden luomiselle. (Perelman 1977, 36.) Uskonnollinen sekä arvoihin perustuva argumentaatio edellyttää määrättyjen tosiseikkojen sekä arvojen valitsemista, sekä niiden yhdistämistä tiettyyn kielelliseen muotoon missä nuo merkitykset ilmenevät. (Perelman 1977, 42.)

Normit ovat arvojen varaan rakentuvia käyttäytymistä ohjaavia sääntöjä. Velvollisuuseettinen eli deontologinen lähestymistapa nostaa moraalinormit toiminnan lähtökohdaksi. Seurauseettinen eli konsekventiaalinen lähestymistapa arvioi toiminnan seurausten nostamista keskiöön, jota voidaan hyödyntää, kun etsitään huonoista vaihtoehtoista vähiten huonoa toimintatapaa. Oikeusetiikassa keskiössä on ihmisen oikeudet. Hyve-etiikka taas korostaa moraalisen toiminnan kattavan koko ihmiselämää kokonaisuudessaan. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 228–229.)

2.2. Retoriikka

Toisen käsittelyluvun tarkoitus on esitellä SB:n retorisia keinoja laajemmin kuten kielellisiä keinoja, visuaalisia keinoja, saatanallisuutta sekä muita vaikuttamiskeinoja. Retorisen analyysin kohteena on teksti ja sen vaikutuskeinot. Huomio keskittyy niin asiasisältöön kuin myös tekstin ilmiäsuun (kieliasuun, metaforiin, ilmiäsuun runsauteen tahi niukkuuteen). Tekstillä on laajempi sosiaalinen yhteytensä, johon kuuluvat itse retorinen tilanne: puhuja, yleisö sekä foorumi, jolla keskustelu käydään. Aristoteleen termit Logos eli argumentin asiasisältö, Ethos eli puhujan luonne sekä hänen uskottavuutensa (esitys) ja Pathos eli yleisön vastaanottokyky eli tunnetila. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 233–235, Aristoteles 1997, 11.)

Puheen pitämisen rakenne alkaa johdannolla, jossa yleisesti esitellään puheena oleva aihe. Seuraavaksi esitellään pääväite, jonka jälkeen esitellään sille tueksi tärkeimmät perustelut. Tämän jälkeen siirrytään esittelemään vasta-argumentti, jonka jälkeen tuetaan väitettä vielä lisäperusteluin ennen yhteenvetoa. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 236.)

Tyylin piirteiden tarkastelussa suhteessa kohteeseen voidaan arvioida, onko tyyli tekninen vai havainnollistava, suora vai epäsuora, yksitasoinen vai kenties ironinen/metaforinen tai vaikka esimerkiksi runollinen. Tyyli voi olla myös korostava, tai liioitteleva, mutta myös yliyksinkertaistava tai askeettisen vähäeleinen. Yleisön suhteen tyylin piirteitä voidaan arvioida, tarkastelemalla esimerkiksi onko puheen sävy kohtelias vai epäkohtelias, arvostava vai vähättelevä, virallinen tai epävirallinen. Retorisen vaikuttamisen keinoja arvioitaessa on pyrittävä ottamaan etäisyyttä aiheeseen, eli pyrittävä vastaanottamaan kriittisesti kyseessä oleva argumentti. Etäisyyttä ottavasta vastaanottotavasta käsin voidaan sitten arvioida sekä kuvata

keinoja, joilla argumentti ja esittäjä pyrkii vaikuttamaan vastaanottajaan. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 237–238.)

Retorista analyysia voidaan harjoittaa monella tasolla. Ensimmäinen on argumenttianalyysi eli Logos-tason arviointi, jossa arvioidaan yksittäiset argumentit sekä argumenttien väliset suhteet, ja lopulta arvioidaan yleisesti argumentin hyväksyttävyyttä. Toinen on psykologinen taso eli ethos-keinot, jolla puhuja rakentaa suhteensa yleisöönsä, sekä pathos-keinot, joilla puhuja vaikuttaa yleisön vastaanottokykyyn. Kolmas on sosiaalinen taso, jolloin voidaan arvioida itse puhetilannetta (puhuja, yleisö sekä foorumi). Neljäntenä on tekstin kielellinen taso, jossa huomiota kiinnitetään käytetyn kielen arvioimiseen (metaforat, dualismit, konnektiivit...). Viides taso on laajin ja siinä arvioidaan kokonaisuutta, jolloin kiinnitetään huomiota tekstin käyttämään toistoon, painotuksiin sekä kokonaisuuden vaikuttavuuteen sekä käytettyihin tekstilajeihin. Huomiota voidaan kiinnittää edelleen puhujaan, tämän esiintymiseen sekä vaikutuskeinoihin argumentin kokonaisuuden lisäksi sekä vaikutuskeinoihin yleisesti ottaen kulttuurin osina. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 240.)

Argumenttitopokset voivat toimia ohjeena argumentin etsimiselle esittämällä argumenttien aihealueita tai näkökulmaa. Päätyypeinä ovat poliittinen puhe, oikeudellinen puhe sekä juhlapuhe. Argumenttitopos voidaan jakaa osatekijöihin. Näitä ovat itse väite, ohje perustelun etsimiseksi, periaate, joka selittää miksi ohje on hyvä (toimii samalla linkkinä). (Kaakkuri-Knuutila 1998, 243–244.)

Aristoteleen ethymema käsite tarkoittaa argumenttia, joka toimii retorisissa tilanteissa tehokkaasti vakuuttamisen tai suostuttelun välineenä. Tehokkuus tarkoittaa usein sitä että argumentti on lyhyt ja ytimekäs, ei sisällä itsestään selvyyskäsitteitä ja saattaa tuottaa johtopäätöksen siten, että se on yleisölle itsestään selvä (Kaakkuri-Knuutila 1998, 244–245).

Kielenkäytön valinnoilla voidaan vaikuttaa argumenttia vahvistavasti tai sitten sortua heikentämään omaa vakuuttavuuttaan. Itsestään selvyyskäsitteisiin voidaan muotoilla takaava, vakuuttava nojaus muodossa “on varmaa, että...” tai “Jokainen tietää, että...”. Toisaalta yleistyksissä voidaan sortua erheeseen, jossa rajauksella heikennetään argumentin uskottavuutta. Kun kyse on vain “useimmista tapauksista” voidaan argumentoida “kaikissa tapauksissa”, jolloin vastustajan on pelkillä yksittäisillä vastaesimerkeillä helppo heikentää oman argumentin uskottavuutta. Kuitenkin voidaan myös varautua, mikäli varmuutta ei ole, suojaamalla omaa argumenttia

laskemalla rajausta “kaikista tapauksista” vain “useimpiin tapauksiin”, jolloin argumentilla on liikkumavaraa, mikäli sille ilmenee heikentäviä vastaesimerkkejä. Vahvistamista voidaan luoda myös lisäämällä “moneen” “erittäin moni” vain luomaan uskottavuutta vahvistavaa kielellistä ilmaisua. Konjunktilla varautuminen tarkoittaa vasta-argumenttiin varautumista ennakkoon esim. “Salonen on aggressiivinen pelaaja, MUTTA ei likainen.” (Kaakkuri-Knuutila 1998, 256–257.)

Kielenkäytön värittäminen voi luoda myönteistä tai negatiivista tunnelatausta yleisössä antamatta perusteluita, mutta voi myös kääntyä argumenttia vastaan riippuen yleisöstä (ruotsalainen - hurri, romani - mustalainen, venäläinen - ryssä). Metaforien käyttöä voi olla yksinkertaisimmillaan tavallisia sanontoja kuten “arvostan hänet *korkealle* omalla listallani.” Liian kaukaa haetut metaforat voivat kuitenkin sortua epäselvyyteen, joka hämärtää argumentin ytimekkyyttä. Metaforat voivat myös olla liian monesti käytettyjä, jolloin ne ovat puisevia tai tylsistyttäviä (Kaakkuri-Knuutila 1998, 259–260). Värikkään kielenkäytön analysoiminen sekä metaforien käytön tutkiminen auttaa arvioimaan argumentin edustamia kulttuurisia arvoja. Myönteisesti sekä kielteisesti ladatut termit, vertaukset sekä metaforat, voivatkin ilmaista perusteluina sellaisia arvoja, joita puhuja kannattaa ja joiden puolesta hän myöskin argumentoi. (Kaakkuri-Knuutila 1998, 264.)

Aristoteles huomioi erityisesti, että puhujan tulisi antaa itsestään hyvä kuva niin, että hän saattaisi yleisön otolliseen vastaanottavaan tunnetilaan. Puhujan vakuuttavuutta edistivät, jos hän ilmensi järkeä, hyvettä sekä hyvää tahtoa (Aristoteles 1997, 60). Kuulijat taas tuli saattaa sellaiseen tilaan, jossa he olisivat alttiita suuttumaan sekä silloin osoitettava vastustaja sellaiseksi, jolle oli hyvä suuttua (Aristoteles 1997, 65). Näin ollen puheen ei välttämättä tarvinnut sisältää todeksi osoitettuja väitteitä, vaan pelkästään puheen vakuuttavuus (puhujan vakuuttavuus sekä yleisön tunnetila) saattoi vaikuttaa yleisön hyväksyvään kantaan (Aristoteles 1997, 117). Aristoteles piti hyvänä, että puheessa olisi “peitettyä” erikoisuutta, mutta puhe ei saanut sortua liiaksi runollisuuteen. Selkeä tyyli oli hyväksi tehokkaalle puheelle. Puheen kielenkäytön tulisi toimia tehosteena herättääkseen yleisön mielenkiinnon (Aristoteles 1997, 119–120).

Puhetilanteen hallinta sekä yleisön tunnetila olivat tärkeässä asemassa. Oli pyrittävä pyyhkimään pois vastaväittäjän jättämä vaikutelma, jolloin yleisölle “jäi tilaa” omalle puheenvuorolle. Oli pyrittävä kumoamaan kokonaisuudessaan tai ainakin osa tärkeimmistä vastustajan esittämistä väitteistä (Aristoteles 1997, 152).

2.2.1. Filosofian Retoriikka

Shai Frogel käsittelee teoksessaan *The Rhetoric of Philosophy* (2005) erityisesti filosofisen retoriikan erityispiirteitä ja luonnetta. Hän lähtee usein liikkeelle Chaim Perelmanin ajattelusta tämän Uuden Retoriikan kautta. Kriittinen ajattelu ja toiminta tarkoittaa kriteerien asettamista niin metodille kuin perustuille. Ilman tarkoin perusteltuja ajatuksia ei voi olla kriittistä ajattelua, ja mikäli ajattelu sisältää olettamia on se vielä alttiimpi filosofiselle kritiikin esittämiselle. Kannan hyvä perustelu vahvistaa ajatuksen vakuuttavuutta, mutta myös vahvistaa mahdollista kritiikkiä vastaa jo näin ollen ennakolta sitä vastaan varautumalla. (Frogel 2005, 5.)

Frogel esittää, että filosofialle ominaisinta on Totuuden etsiminen isolla T-kirjaimella. Nietzscheä lainaten se tarkoittaa petokselta ja erityisesti itsensä pettämiseltä välttymistä. Tämän hän katsoo olevan pohja, jolle filosofiset perustelut rakentuvat, sillä filosofian tulee välttyä ”sokeilta kulmilta” sekä vahinko-olettamuksilta etsiessään ja perustellessaan totuutta (Frogel 2005, 6-7). Filosofisen toiminnan luonne on Frogelin mukaan Totuuden retoriikkaa. Lähtöpiste ja päätepiste ovat Nietzschen lauseessa itsepetokselta välttymisessä. Filosofin tulee vakuuttaa ensiksi itsensä, ja se on samalla suurin vaaranpaikka totuuden etsimisen pohjana (Frogel 2005, 8-9).

Retoriikan tavoitteluna on suostuttelu. Se on kenties nähty epätieteellisenä ja subjektiivisena, varsinkin loogista objektiivisuutta tavoittelevien parissa. Retoriikka on edustanut taiteellista ja ilmaisuun perustuvaa suostuttelua, ei totuuden etsimistä. Siksi se on edustanut enemmän manipuloinnin taitoa kuin tieteellistä metodologiaa. (Frogel 2005, 11.) Filosofinen diskurssi koostuu kolmesta osa-alueesta: logiikasta, dialektista (väittelytaito) ja retoriikasta (Frogel 2005, 12). Platon *Phaedruksessa* toteaa, että se joka tietää totuuden voi siten retoriikan avulla vakuuttaa kuulijansa siitä sekä suojella totuutta (Frogel 2005, 17). Retoriikan tavoitteena ei ole siten sofismi eli väittelyn voittaminen vain voittamisen vuoksi vaan totuuden puolustaminen, sen esittäminen niin, että virheelliset tulkinnat eivät ole mahdollisia ja etteivät virheelliset näkemykset olisi hyväksyttyjä (Frogel 2005, 20).

Frogel esittelee Grimaldin käyttämän jaon, jossa dialekti on rationaalisen tutkimuksen metodi ja retoriikka on argumenttien esittelyä rationaaliselle arvioinnille (Frogel 2005, 28). Frogel painottaa lähtöpisteenä useaan otteeseen juuri filosofin itsensä ensisijaisesta tavoitteesta vakuuttaa itsensä, ja samalla välttää itsensä

pettäminen. Hän asettaa sen jopa toisten vakuuttamisen edelle, vaikka koko lauma olisi häntä vastaan filosofin tulee pyrkiä totuuteen ensisijaisesti itse (Froegel 2005, 31).

Froegel esittelee Perelmanin Uutta Retoriikkaa siten, että hän katsoo sen käsittelevän järkeilyä, joka poikkeaa julkisesta mielipiteestä tai yleisesti hyväksytyistä mielipiteistä. Se tarkoittaa todistamisen muodon tutkimista eikä ilmaisun tyypillistä antia. Se on niin kutsuttua retorista järkeilyä loogisen järkeilyn sijaan. Perelmanin mukaan dialektin ja retoriikan ero koostui siitä, että filosofit ottivat dialektiikan ajattelun metodiksi, mutta hylkäsivät retoriikan vain suostuttelun välineenä. Dialekti nähtiin dialogina, jonka tavoitteena oli totuus, mutta retoriikka kiistana, jonka tavoitteena oli vain vakuuttaminen. (Froegel 2005, 32–34.) On siksi tärkeää paneutua filosofiaan ja sen totuuksien esittämiseen retoriikkana, jossa on yhdistetty dialekti sekä retoriikka, koska filosofien näkemysten esittämistä voidaan käsitellä universaaliyleisön vakuuttamispyrkimyksenä ja samalla näin ollen totuuteen pyrkimisenä. (Froegel 2005, 34.)

Froegel jakaa näkemyksen siitä, että filosofia on nykypäivänä rajoittunut keskittyessään vain filosofiaan kielentutkimuksena (Froegel 2005, 36–38). Filosofia tulee nähdä laajempaan, se on totuuteen pyrkimistä, tahtoa totuuteen, ja Totuuden löytämistä. Siksi filosofian retoriikka on Froegelin mukaan Totuuden retoriikkaa, joka koostuu objektista (tavoite) eli Totuudesta, sekä viitekehyksestä eli filosofisesta argumentaatiosta eli retoriikasta. Vastaanottajassa Froegel näkee sen määrittäjän, joka varmistaa filosofoinnin rationaaliseksi toiminnaksi (Froegel 2005, 42–43). Filosofipuhuja määrittyy erillisenä kirjallisuuden kirjoittajapuhujasta ja tieteellisestä teknikasta. Filosofipuhuja on retorinen, mutta hänen pitää olla totuuteen tähtäävä, hänellä tulee olla tahto totuuteen, jotta hänen tekstinsä voidaan käsitellä filosofiseksi argumentiksi (Froegel 2005, 47). Filosofin hahmo on myös puhujana osa tilaa ja argumenttia, sillä riippuu myös hänestä, miten uskottavana hänen argumenttiaan pidetään (Froegel 2005, 55–56).

Käsiteltäessä retoriikkaa suhteessa erityis- sekä universaaliyleisöön Froegel luonnehtii, että filosofi voi rajata yleisönsä valitsemalla heidät muiden joukosta kuin esittämällä heidät harvoiksi ja valituiksi, jotka ovat tiedon arvoisia tai ajattelevat saamalla tavoin kuin he itse. Tällä tavalla he voivat vihkiä lukijansa tietonsa arvoisiksi ja siten liehitellä heidän hyväksyntäänsä (Froegel 2005, 61). Froegel ei jaa Perelmanin näkemystä universaalista yleisöstä, vaan väittää, että filosofi tavoitellessaan totuutta pyrkii etsimään hyvin spesifin yleisön itselleen. Heidät, jotka

eivät ole alttiita petokselle, vaan jotka myös etsivät tuota totuutta ja siksi eivät ole osa universaaliyleisöä. Tuo yleisö on hänen totuutensa tae, sillä tuon yleisön kanssa yhtä mieltä oleminen tarkoittaa totuuteen pyrkimisen mahdollisuuden olemassaoloa. Yhtä mieltä oleminen heidän kanssaan on totuuden tavoittelua tarkemmassa mielessä kuin universaaliyleisön kanssa kiistely. (Froegel 2005, 65.) Perelman esittää filosofisen argumentin kohdistumista universaaliyleisölle koska se on rationaalinen argumentti, mutta Froegel kritisoi tätä siten, että se olettaa myös yleisön olevan rationaalista, mikä taas rajaa yleisöä sillä on olemassa myös toisin argumenttia lähestyvää yleisöä kuten uskonnollisesti argumenttiin suhtautua yleisön osa (Froegel 2005, 117).

Filosofiset argumentit ovat tietoisia logiikan muodosta, mutta eivät ole silti tai ollenkaan loogisia vaan verrattavissa enemmän metaforiseen kielenkäyttöön ja sen kautta tapahtuvaan pohdintaan. Argumentaatiota voi näin ollen luonnehtia, kuten Perelman hahmotteli: “Argumentti implikoi valittuja faktoja ja arvostelmia, joita se kielellisesti sitten hahmottelee painottaen toisia arvostuksia tai faktoja enemmän kuin toisia.” (Froegel 2005, 98–100.) Filosofisen argumentin tarkastelu pelkkien loogisten lainalaisuuksien avulla tarkoittaa argumentin tarkastelemista toisen argumentin avulla eli argumentin muuttamista muotoon, joka se ei itseasiassa ole, näin ollen looginen analyysi ei tee oikeutta filosofiselle argumentille vaan on sen väärinymmärtämistä. Loogiseen analyysiin luottaminen avaa tien itsepetokselle (Froegel 2005, 102).

Filosofinen argumentaatio perustuu kahdelle arvolle: humanismille ja kritiikille. Sen tarkoitus on vakuuttaa ensiksi kriittinen subjekti itse. Nietzschen lausuma: “The Will not to deceive, not even myself.” on sen tavoite, ja “Will to Truth” on sen dogmaattinen valinta, jos dogmaa ylipäättään halutaan valita tai siihen itseään kahlita (Froegel 2005, 109).

2.2.2. Retoriikka uskontotieteessä

Tuula Sakaranahon toimittama *Retorinen tutkimus uskontotieteessä* (2001) käsittelee uskontotieteen parissa tehtyä retorista analyysia ja sen erityispiirteitä. Uskontotieteellinen retorinen analyysi nojaa perinteiseen argumenttianalyysiin, jonka mallina on argumentin kielenkäytön analyysi, jossa argumentin vakuuttavuutta testataan. Lisäksi tulee huomioida muut tekijät kuten implisiittiset tekijät eli ääneen

lausumattomat oletukset jne. Identifikaatio tarkoittaa ihmisten sekä olioiden yhdistämistä, joka tapahtuu pääasiallisesti retorisen prosessin kautta. Erottaminen tarkoittaa yleisön identifikaation erottamista vastustajan argumentista sekä yleisön identifikaatio omaan argumenttiin ja narratiiviin. (Sakaranaho 2001, 14.)

Käsitteellisellä linssillä tarkoitetaan teoriaa tai maailmankuvaa, joka mallittaa todellisuutta eli toimii tulkinnan suodattajana ja apuvälineenä. Jumala-termi (God-term) tarkoittaa käsitettä, jonka taakse ei enää voi mennä. Tällaisia ovat esimerkiksi ihanteet ja ideaalit. Länsimaissa esimerkiksi rahaa voidaan pitää jumaltereminä, joka samalla argumentissa käytettynä esittää myös todellisuuden mallittamisen lisäksi perusteen sille, miten asioiden tulisi olla (taloudelliset tappiot ja niiden välttäminen). (Sakaranaho 2001, 15.)

Retoriikan tulkintaa voidaan suorittaa seuraavasti: ensiksi toimitetaan tekstin tulkinnan kehystäminen ja taustoittaminen, jonka jälkeen argumentin lähiluku, josta saadaan aikaiseksi jumaltermit. Sen jälkeen voidaan toimittaa retoriikan aukiluku eli lähempi tarkastelu ja analysointi, jonka tarkoituksena on käsitteellisten linssien rakentaminen. Argumenttia analysoitaessa suoritetaan emic-lukua eli tutkittavan oman kielen ja käsitteiden käyttöä, mutta retoriikan auki luvussa suoritetaan etic-lukua, jossa tutkittavan käsitteiden ymmärryksen ja analyysin kautta käytetään tutkijan omaa kieltä ja käsitteitä. (Sakaranaho 2001, 16.)

Puheen pitämisessä tulee saada yleisö identifioitumaan omiin intresseihin vakuuttamisen kautta eli luomaan halutti yhteys ilmiöön ja toivottuun toimintaan (Sakaranaho 2001, 49). Roland Barthesin julistamasta Tekijän Kuolemasta huolimatta retoriikan tutkimuksessa on otettava huomioon sekä puhujan että yleisön osallisuus merkityksentuotantoprosessissa (Sakaranaho 2001, 51).

Puhujan ja kuulijan välinen prosessi alkaa ymmärryksen mahdollisuudesta, jota ilman identifikaatio ei ole mahdollinen. Jacobsonin lingvistiset koodit eli konventiot toimivat kirjoittajalla merkityksen tuottajina. E.D. Hirschin mukaan, jos lukija jakaa nämä konventiot hän pystyy aavistamaan mitä kirjoittaja tarkoittaa. Laajemmassa merkityksessä tämä tarkoittaa historia- ja kulttuurisidonnaisuuden jakamista. Gadamerille teksti oli kirjoittajan luoma peli omine sääntöineen, ja mikäli lukija jakaa nuo säännöt on, ymmärrys myös mahdollinen. (Sakaranaho 2001, 52–53.) Perinteisen retoriikan mukaan Topic on paikka, jossa on käynnissä neuvottelu sosiaalisista ja kulttuurillisista identifikaatioista (Sakaranaho 2001, 128).

Hyvä kirjoittaja saa tekstillään erilaiset yleisöt vakuuttumaan argumentistaan, tämä tarkoittaa spesifin yleisön lisäksi myös muita yleisöjä aina universaaliyleisöön asti (Sakaranaho 2001, 56). Taitava puhuja vakuuttaa muut kannastaan ja hänen kantansa hyväksytään yhteisön strategiseksi informaatioksi. Hyvin sopeutuneet yksilöt omaksuvat nopeasti ja ovat hyvin perillä yhteisön strategisesta informaatiosta. Hyvät puhujat edustavat parasta adaptoitujaa sekä sopeutuvat parhaiten ympäristöönsä. He ovat siten elinkelpoisimpia yksilöitä ja parasta naimamateriaalia. (Sakaranaho 2001, 67.)

Clifford Geertz kuvaa uskontoa symbolien järjestelmäksi, joka toimii saadakseen aikaan voimakkaita, laaja-alaisia ja pitkäaikaisia mielialoja mikä motivoi ihmisiä. Symbolien ominaisuutena on muodostaa käsityksiä, jotka koskevat olemassaolon järjestystä ja antaa näille käsityksille asiallisuuden olemus. (Sakaranaho 2001, 62.)

Richard Dawkinsin ”Selfish Gene” tarkoittaa sitä, että geenit haluavat ensisijaisesti säilyä ja jatkaa olemassaoloaan eli replikoitua. Kantaja ei ole itsessään itsekäs vaan geeni, jolla on oma toimintaperiaate. Myös ideat, ajatukset sekä kulttuuri ovat geenejä. Geenit toimivat biologisen välittymisen yksikköinä, meemit taas tiedon välittymisen yksikköinä. Molemmissa on kyse informaation välittämisestä eteenpäin. Meemit ovat rinnakkaisen evoluution kenttä, ja kulttuuri on geenien sekä meemien yhdistelmä. (Sakaranaho 2001, 58–69.) Memeettinen kopioituminen on nopeampaa sillä meemit siirtyvät saman sukupolven sisällä kantajalta toiselle, kun taas geenit siirtyvät ainoastaan sukupolvelta toiselle. Argumentointi on tietoista memeettistä replikoitumisprosessia. Tästä Sakaranahon teoksessa esitetty esimerkki selibaattimeemin replikoitumisesta, jossa kantaja, usein uskonnollinen selibaattiin vannoutunut yksilö, toimii innokkaasti uskontonsa ja meeminsä jakamisen välineenä. Teorian mukaisesti hän toimii memeettisen replikoitumisen mukaisesti ja panostaa siihen erityisen voimakkaasti, sillä se on hänen ainoa lisääntymismahdollisuutensa biologisen eli geneettisen lisääntymisen ollessa hänelle mahdotonta. Meemit käyttävät argumentaatiota replikoitumisprosessinaan. (Sakaranaho 2001, 69–70.)

Uskonnollisiin meemeihin uskomisen ei tarkoita sitä, että niitä käytettäisiin materiaalisessa maailmassa. Meemi ”Jeesus kävelee vetten päällä” ei automaattisesti käänny siihen, että ihminen uskoisi voivansa kävellä vetten päällä. Skemaattinen tieto ohjaa eri meemien käyttöä ja tulkintaa (rationaaliset ja epärationaaliset meemit). (Sakaranaho 2001, 73.) Uskonnolliset meemit ovat ensin evokatiivisia, joita mieli ei

pysty selittämään ja liittämään muuhun rationaaliseen järjestelmään. Ajan kanssa niillä on kuitenkin mahdollista muuttua rationaaliseksi uskomuksiksi. Kyltymättömät evokatiiviset meemit säilyvät pitkään ja leviävät, koska mieli ei saa niitä valmiiksi ja siksi sillä on tarve säilyttää ja pohtia niitä. Näistä esimerkkinä mysteerit, kummitukset ja kuolema. (Sakaranaho 2001, 77.)

2.2.3. Okkultistinen retoriikka

Joshua Gunnin *Modern Occult Rhetoric: Mass Media and the Drama of Secrecy in the Twentieth Century* (2005) kartoittaa sekä okkultismin historiaa, että erityisesti sen retoriikan kehitystä aina nykyhetkeen asti. Sana okkultismi tulee latinan sanasta *occultus*, joka tarkoittaa salaisuutta (juontuu sanasta *occulere*; kätkeä, piilottaa). Okkultismi tarkoittaa salaisuuksien tutkimista sekä mystiikan harjoittamista, jolla on vuosituhantinen historia. Ennen okkultismilla tarkoitettiin salaisen tiedon etsimistä ja se liitettiin erityisesti yhteiskunnallisen eliitin harjoittamaksi. (Gunn 2005, 22–23.)

Okkultismi voidaan jakaa laajempaan historialliseen teologiseen kategoriaan teksteineen, myytteineen ja kuvineen. Sekä pienempään kategoriaan, josta esimerkkinä Gunn nostaa 1800-luvulla kirjoittaneen Eliphas Levin. Hän kirjoitti elävällä ja runollisella kielellä okkultismista. Levi lisäsi omiaan okkultismin tutkimuksilleen ja loi siten uusia riittejä sekä magiaa jo olemassa olevan okkultismin tradition päälle. Hänen katsotaan kirjoittaneen romanttista kuvitelmaa ei niinkään historiallisen tarkkaa okkultismin tutkimusta. (Gunn 2005, 5–7.)

Okkultismin alkuperäinen narratiivi juontaa juurensa keskiajan tieteeseen, joka oli tuolloin luonteeltaan laitonta ja jota usein harjoitettiin piilossa, salaisena. Siihen kuului lääketiede, alkemia ja taikuus tai shamanismi. Taikuuden kieltäminen tapahtui Rooman valtakunnan omaksuessa kristinuskon, jolloin taikuuden nähtiin tarkoittavan demonisten voimien apuun kutsumista. Keskiajan jälkeen renessanssin aikakaudella okkultismin levisi koulutetun eliitin keskuudessa. (Gunn 2005, 9–10.)

Cornelius Agrippa kirjoitti läntisen okkultismin perustan Kolmessa Okkultismin Filosofian kirjassaan vuonna 1510. Kuningatar Elisabeth I:n kuninkaallinen astrologi John Dee oli maagikko ja lahjakas matemaatikko sekä Agrippan tekstien tutkija. John Deen toveri Edward Kelley kirjoitti Deen transsin aikaisen puheen, jota Dee luonnehti eenokinkielellä lausutuiksi Eenokin Kutsuiksi. Kenties noitavainojen vaikutuksesta Kutsut nostattavat kristillisen jumalan hyvin korkealle tekstien keskiöön, sekä näin

puolustavat kristillistä magiaa. Deen onni hovissa kuitenkin loppui, kun James I kruunattiin. Tämä teetti *Jamesin Raamatun* käännöksen ja oli hyvin innokas noitavainojen kannattaja. (Gunn 2005, 12–14.)

Keskiajalta alkaen okkultistiset kirjoittajat hyödynsivät retorisia keinoja viestittääkseen heille, joille heidän tekstinsä oli osoitettu. Näitä keinoja olivat piiloviestintä, sanojen monimerkityksisyys ja tekstien epäselvyys, joita vain niitä lukemaan oppinut saattoi ymmärtää. Näin okkultistit saattoivat välttää epätoivottuja lukijoita kuten pappeja (Gunn 2005, 22–23). Aina 1800-luvulle asti okkultismin kirjoittajat sitoivat tekstinsä kristillisyyteen julistaen avoimeksi olevansa tieteellisiä tai olevansa ristiriidattomia kristillisen jumaluuden kanssa. Näin he yrittivät välttää joutumasta kirkon hampaisiin tai pyrkivät elämään harmoniassa sen kanssa. Tämä saattoi olla myös merkki siitä, että okkultismin harjoittajat olivat itsessään uskonnollisia ihmisiä. Tekstien taustalla oli kuitenkin monia motiiveja kuten raha. (Gunn 2005, 21.)

Francis Barret kirjoitti laajalti plagioituja tekstejä 1800-luvulla. Hän jakoi magian mustaan sekä valkoiseen magiaan, vasemman sekä oikean käden polkuun. Musta magia oli laitonta magiaa. Barretin työt vaikuttivat voimakkaasti esimerkiksi Eliphas Levin tuotantoon (Gunn 2005, 16). Päinvastoin okkultismin salaisuuden periaatetta 1800-luvulla alkanut moderniokkultistinen kirjallisuus käytti otsikoissaan paljastusta tai ilmestystä (revelation). Teosten otsikot olivat hyvin pitkiä ja paljastivat näin kirjaa mainostaen jotain kirjan salaisesta tiedosta. Tämä tapa kuitenkin väheni 1800-loppua kohden (Gunn 2005, 19).

Okkultismi pyrki tutkimaan salaisuuksia ja epätodellista, salattua maailmaa. Se käytti esoteeristä kieltä ja termejä kuvaamaan tuota sanoin kuvaamatonta ja pyrki näin tekemään siitä todellisempaa (Gunn 2005, 37). Okkultistiselle kielelle on ominaista olettaa, ettemme voi kuvata todellisuuttamme tarkasti, ja siten emme voi kuvata sitä mitä hekin sen käyttäjinä etsivät totuutena. Tuo totuus on kuitenkin saavutettavissa salaisten metodien tai kenties meditoinnin ja harjoittelun avulla. Lisäksi okkultistinen poetiikka rakentaa terminologiaa sekä keksii uusia sanoja rakentaakseen teoriaa todellisuuden ulkoisista rakenteista. Platoniseksi dialektiikaksi voidaan kuvailla kuvitteellisella kielenkäytöllä saavutettua leikkiä, jonka on tarkoitus johdatella tuohon mystiseen totuuteen. (Gunn 2005, 38.)

Platon piti puhetta ja dialektia ensisijaisena kirjoitettuun tekstiin nähden. Okkultismille on myös ominaista tämä puhutun puheen vapaampi kielellinen ilmaisu

siten, että se keskustelee omalla kielellään ja omien termiensä kautta lukijoilleen. Tämä oma kieli paremmin kuvaa todellisuutta vastoin yleisesti käytettyä kielenkäyttöä. Kielellisen ilmaisun omalaatuisuus viittaa myös siihen, että okkultismin poetiikka pyrkii ilmaisemaan asioita, joita ei välttämättä voida kääntää ihmiskielelle tai ihmiskielessä ei ole sille sanoja. (Gunn 2005, 40–41.)

Richard Rortyn ajattelun mukaisesti uudet metaforat voivat tuoda tullessaan uudenlaisen ajattelun mahdollisuuden. Siten nämä okkultistiset ilmaisut sanoin kuvaamattomista asioista samalla voivat mahdollisesti luoda ne oleviksi, tai ainakin sellaisiksi, joista okkultismin poetiikka koostuu ja joista ne voivat keskustella. Ne eivät kenties ole olemassa olevia asioita, mutta todellisia heille, jotka nuo aiheet jakavat. (Gunn 2005, 45.) Jacques Derridan *difference* kuvaa sitä sanoinkuvaamattomuutta joka ihmiskokemus on ja jota kieli pyrkii hahmottelemaan. Siten uusien sanojen ja sanontojen luominen on jatkuvaa työstöprosessia todellisuuden hahmottamiseksi. Sama kielellinen luominen ja poetiikka koskee myös filosofiaa, jossa on yleistä tuottaa hyvin vaikeasti luettavia tekstejä, joiden tarkoitus on kielellisen leikin avulla hahmotella asioita, joita on muutenkin hyvin vaikea ilmaista. Näin ollen tekstit ikään kuin tyrmäävät lukijan ja sen kautta pakottavat hänet ajattelemaan sekä työstämään aktiivisesti sitä, mikä oli ennen hänelle mahdotonta ajatella luomalla uusia sanoja tai tapoja sanoa. (Gunn 2005, 46.)

Okkultistinen kirjoittaminen on Platonin ajattelua noudattaen seuraavanlainen tapahtuma: Se tarkoittaa uskoa ja toimintaa. Usko tarkoittaa sitä, että hengellinen tieto on ylikielellistä, mutta silti sitä voi kielellisesti yrittää kuvata. Platonilla tämä toimi samoin: olemassaolo ei kykene kommunikoimaan hengellisiä asioita, mutta pyrkii silti kielellisesti hahmottelemaan niitä (Gunn 2005, 49). Uskonnollisen ja okkultistisen kielen välillä on eroja. Uskonnot vastustavat salaisuutta, kun taas okkultistit rakentavat sille. Uskontojen terminologia on ikuista ja vanhaa perua, uusia sanoja ei synny, kun taas okkultistit pyrkivät jokainen rakentamaan oman kuvauksensa hengellisistä ulottuvuuksista (Gunn 2005, 51). H.P. Blavatskyn tapauksessa hänen okkultistiset tekstinsä olivat hyvin vaikeaselkoisia ja mielikuvituksellisia termejä sisältäviä. Se oli suuri osa hänen viehätystään (Gunn 2005, 69).

Tekstin tulkinnan voidaan ajatella olevan vallankäyttöä siten, että teksti ikään kuin kantaa totuuden, mutta se on vasta avattavissa tulkinnan avulla (secondary text) eli teksti itsessään ilmiänsänsä (primary text) ei sitä tuo esille. Alesteir Crowleylle okkultistisessa tekstissä oli kyse vaikeasti kuvattavien ilmiöiden hahmottamisesta

erityisesti niiden välisten yhteyksien kautta äänteen, muodon ja yksinkertaisen idean yhdistyessä hengelliseen, moraaliseen tai intellektuelliin vastaavaan. Tekstuaalinen okkultismi tarkoittaa vaikeasti ymmärrettävän ja hahmotettavan primaaritekstin tulkintaa ja sen kautta sen tarkoittavan totuuden paljastamista. Vallankäytön kautta ajateltuna vaikeasti tulkittavan tekstin eteen nähdyn vaivan jälkeen lukija saa siitä eniten valtaa suhteessa tekstiin ja muihin ihmisiin (tekstiä lukemattomiin ja tekstiä ymmärtämättömiin). (Gunn 2005, 81.)

Okkultistisen tekstien kirjoittaja saa Joshua Gunnin mukaan auktoriteettinsa omista ennenkuulumattomista älynväläyksistään sekä karismastaan. Hän on kuin Martti Luther haastaessaan tradition ja korottaessaan yksilön omaa harkintaa hengellisten asioiden tulkinnessa, mutta nojaa omaan ethokseensa ja persoonaansa vedotessaan yleisönsä (Gunn 2005, 122). Okkultistin tulee piilottaa mysteerit taakseen ja karismallaan vakuuttaa kuulijansa, sillä jos hän vetoaa traditioon tai paljastaa mysteerinsä hänen vetovoimansa saattaa kadota (Gunn 2005, 123). Tradition sijaan okkultistit nojaavat teksteillään varsinaisesti vain muihin omiin teksteihinsä näin luoden eristetyin kokoelman traditiota (Gunn 2005, 126).

Gunn esittää, että postmodernin psykoanalyysin kirjoittaja Lacanin tekstit ovat monin tavoin okkultistisia luomuksia. Alitajunta on Lacanin teksteissä tuo sanoin kuvaamaton, jota sanoilla pyritään hahmottelemaan, ja hänen vaikeaselkoiset tekstinsä piilottavat mysteerin okkultistiseen poetiikkaan ja verhoavat totuuden (Gunn 2005, 141).

Joshua Gunn toteaa ironian käytön olevan osa monien okkultistien tekstejä. Alesteir Crowleyn tapa käyttää ironiaa on sekä kilpi karkottamaan epätoivottuja lukijoita, mutta myös samankaltainen kuten monilla filosofeilla. Crowley esimerkiksi, kehottaa veriuhrien käyttöä kuten lasten uhraamista, mutta ei tarkoita tätä vaan sanoo sen ironisesti. Tämä ei kuitenkaan usein tule tekstistä selväksi kaikille vaan kirjaimellisesti lukevat kauhistuvat ja kääntyvät pois, kun taas oikeat lukijat ymmärtävät ja kykenevät jatkamaan (Gunn 2005, 158). Crowley joutui oman ironiansa uhriksi sillä hänen tekstinsä eivät useinkaan jättäneet vihjeitä ironian paljastamiseksi. Esimerkiksi teoksessa *The Book of the Law* hän kehotti lasten uhraamiseen, mutta teksti ei liioin sisältänyt mitään vihjeitä ironisesta olemuksesta vaan oli luettavissa kirjaimellisesti (Gunn 2005, 162).

Joshua Gunn toteaa, että viimeistään Laveyn satanismissa okkultismin salaisuudet oli riisuttu pois ja okkultismista tuli enemmän visuaalista esitystä. Tällainen

satanismin tai okkultismin tuotteistaminen oli sekä Laveyn käyttämää, että hänen ansiotaan, ja kenties syntyi median myötävaikutuksesta, jolle tuotteistaminen oli jo tuttua. Okkultistisilla tarinoilla oli tilausta, sillä ne kiehtoivat sekä tuolle ajalle ominainen pelko (Satanic Panic 1980-luvulla) myi paljon lehtiä. (Gunn 2005, 175–176.) Gunn jatkaa, että Laveyn *Saatanallinen Raamattu* on sekulaaria individualismia, joka kieltää jumaluuksien olemassaolon. Se on ironinen teksti eikä sillä ole paljon tekemistä demonien tai kielletyn tiedon kanssa. *Saatanallinen Raamattu* ei hänen mukaansa sisällä omaperäisiä ideoita vaan Laveyn taidokkuus ilmenee hänen taidossaan mainostaa ja tuotteistaa satanismia, ei niinkään hänen satanistisen filosofiansa artikulaatioissa. Laveyn filosofia on Ayn Randin objektivismia seremonioilla sekä rituaaleilla höystettynä, eli rationaalista omanedun objektivismia visuaalisilla efekteillä. (Gunn 2005, 184–185.)

Saatanallinen Raamattu on pinnallinen luomus ja se tuputtaa 1960-luvulle ominaista reaktiivista individualismia ja ajan vastakulttuurille ominaista hedonismia. Se kieltää vuosisataisen okkultismin perinteet salaisuuksineen. Jos se asetettaisiin vaikutusvaltaisten teosten kuten Blavatskyn tai Crowleyn kirjoittaminen tekstien rinnalle, ei sillä olisi mitään niiden hienostuneen salaisuuden retoriikan sekä perinteisen okkultismin syvyyden rinnalla. Gunn kirjoittaa, että Laveyn *Saatanallinen Raamattu* on Baphometin merkkeineen päivineen kulutustuote fetisismiä, jossa tuotteen arvo on suurempi kuin itse sen todellinen käyttöarvo (vaihto-, merkkiarvo on suurempi kuin todellinen käyttöarvo). (Gunn 2005, 189.)

Okkultismin koukku on Gunnin mukaan siinä, että esimerkiksi Blavatskyn ja Crowleyn tapauksessa okkultisti joutuu kirjoittamaan yhä uusia tekstejä vanhojen tekstiensä uudelleen merkityksellistämiseksi, jotta hänen kontrollinsa ja valtansa tulkintaan säilyy. Anton Laveyn tapauksessa näin ei ole, mutta hänenkin tapauksessaan julkisuuskuvassa hänen kontrollinsa karkasi hänen otteestaan ja oli lopulta hänen ulottumattomissaan. Näin kävi myös Alesteir Crowleylle ja hänen julkisuuskuvalleen. (Gunn 2005, 213.)

2.3. Teorian käyttö

Koen tässä tutkimuksessa parhaaksi pitäytyä liian tiukasta argumentaatioanalyysistä niin tutkimuksen pituuden kuin tutkittavan kohteen ilmaisun ja retoriikan takia. Anton Laveyn *The Satanic Bible* ei pyri eksaktiin teoreettiseen argumentaatioon, vaan

käyttää hyödykseen uskonnollisen ja filosofian retoriikkaa laajemmin. Ensimmäisen käsittelyluvun tarkoitus on purkaa Laveyn ajattelua teoksen alussa esitettyjen Teesien alussa, jotka tässä tarkoittavat argumenttien esittämistä. Ensimmäisen luvun tarkoitus on selittää Teesien sisältöä sekä kerätä niiden tueksi esitettyä suurempia perusteluita kuin myös runollisempia, uskonnollisempia tai rienaavia ilmaisuja. Esittelen myös Teesien eli Yhdeksän Saatanallisen Julistuksen lisäksi myös muusta Laveyn tuotannosta löytyvät Yksitoista Maanpäällistä Sääntöä sekä Yhdeksän Saatanallista Syntiä. Laajemman Laveyn filosofian esitleminen tässä tapauksessa mielestäni auttaa SB:n argumenttien avaamisessa.

Toisen käsittelyluvun tarkoitus on laajemmin kuvata Anton Laveyn retorista arsenaalia ja näin ollen täydentää hänen Teesiensä tueksi rakentamia vaikutuskeinoja. Tässä käsittelyssä apuna ovat Shai Frogelin filosofinen retoriikka, Joshua Gunnin okkultistinen retoriikka sekä Saranahon uskonnollinen retoriikka.

3. Saatanallinen argumentti

3.1. Saatanallisen filosofian peruspilarit

Esipuheessaan Anton Lavey perustelee teoksensa synnyn motivaatioita. Hän toteaa, että suurin osa magiaa koskevista loitsukirjoista on tekopyhää potaskaa ja täynnä syyllisyydentuskaista jaarittelua tai esoteerista hölynpölyä. Kirjoittaja toisensa jälkeen on hänen mukaansa yrittänyt selvittää totuutta mustasta ja valkoisesta magiasta, mutta päätynyt vain raapustelemaan entistä sekavampia selityksiä, jotka ovat kostautuneet ihmisille niin kolhuina heidän egolleen kuin lompakoilleen. Näiden kirjoittajat ovat Laveyn mukaan pelokkaita sekä steriilejä, ja heidän kirjoituksensa metafyysistä itsepetosta. Liian pitkään on satanismi ollut uhri Oikean Käden Polun journalistien käsissä, joissa sen filosofia ei ole saanut todellista muotoaan. (SB, 21.)

Pelon ja häviön turmelemien mielten kirjoittamien teosten takia satanismi on palvellut Oikean Käden Polkua ollen sen pilkkana ja arkkivihollisena. Lavey lupaakin, että *Saatanallinen Raamattu* antaa nyt lukijoilleen totuuden sekä fantasian. Totuuden, joka ei aina miellytä, mutta totuuden, joka on kuitenkin mahdollista nähdä. Saatanallisen filosofian, joka on satanistin näkökulmasta kirjoitettu. (SB, 22.)

Oikean Käden Polun jumalat ovat kinastelleen maailman ajat keskenänsä. Papit ja piispat ovat etsineet totuutta omista valheistaan. Tämä ajattelun jääkausi voi kestää, mutta ei ikuisesti sillä se on vain hetki ihmisen olemassaolossa (SB, 23). Jääkaudella hän viittaa luomaansa maailmankatsomukseen, jossa tulen ja jään aikakaudet vuorottelevat. Jääkaudella Jumala hallitsee ja tulen aikakaudella Jumala on "alla" (Lavey 1972, 219. Flowers 1997, 190). Oikean Käden Polun valheet perustelevat kantansa olevan hyvän puolella pahaa vastaan. Vanhentuneet ja syrjäytetyt jumalat sen sijaan joutuvat muuttumaan omiksi paholaisikseen, ja jotta heillä olisi mahdollisuus selvitä tulee heidän muuttua paholaisiksi uudelle, heitä syrjäyttämään pyrkivälle, hyvälle. Lavey toteaa, että jumalten iltahämärä on tullut ja yöstä nousee uusi valo, Luciferin valo. Saatanan aikakausi on tullut! On tullut aamu magian ja turmelemattoman viisauden. Enää ei ihmisen pelastus ole riippuvainen hänen itsensäkieltämisestään. (SB, 23–24.)

Laveyn positio on puhtaasti Vasemman Käden Polulla ja sen immanentin suuntauksena edustajana sekä kehittäjänä. Lähtökohta on antinomistinen, käyden

Oikean Käden Polun perinteitä ja normeja vastaan. Se on maaginen sekä omaa jumalallisuutta tavoitteleva yksilön filosofia. (Flowers 1997, 209).

Teos alkaa Yhdeksällä Saatanallisella Julistuksella, jotka kiteyttävät Laveyn satanismin filosofian peruseriaatteet. Käymme seuraavassa läpi sekä julistukset, että Yhdeksän Saatanallista Syntiä ja Yksitoista Maanpäällistä Sääntöä, jotta voimme luoda pohjan SB:n moraalisten argumenttien ymmärtämiseksi sen filosofian peruspilarien mukaan. Allekirjoittaneen suomennos sekä alkuperäismuoto:

Yhdeksän Saatanallista Julistusta

1. Saatana edustaa suopeutta pidättäytymisen sijaan! (Satan represents indulgence, instead of abstinence!)
2. Saatana edustaa elinvoimaista olemassaoloa hengellisten pilvinnojen rakentamisen sijaan! (Satan represents vital existence, instead of spiritual pipe dreams!)
3. Saatana edustaa tahraamatonta viisautta tekopyhän itsepetoksen sijaan! (Satan represents undefiled wisdom, instead of hypocritical self-deceit!)
4. Saatana edustaa suopeutta heille, jotka sen ansaitsevat, epäkiitollisiin kohdistuneen tuhlatus rakkauden sijaan! (Satan represents kindness to those who deserve it, instead of love wasted on ingrates!)
5. Saatana edustaa kostoa toisen posken kääntämisen sijaan! (Satan represents vengeance, instead of turning the other cheek!)
6. Saatana edustaa vastuuta vastuullisille loisisista huolehtimisen sijaan! (Satan represents responsibility for the responsible, instead of concern for the psychic vampires!)
7. Saatana edustaa ihmistä vain yhtenä eläimistä, joskus parempana, usein huonompana kuin nelinkontin taivaltavat, koska hän on "jumalallisen hengellisestä sekä älyllisestä kehityksestään" johtuen kasvanut kaikista säälimättömimmäksi eläimeksi! (Satan represents man as just another animal, sometimes better, more often worse than those who walk on all-fours, because of his "divine spiritual and intellectual development" has become the most vicious animal of all!)
8. Saatana edustaa kaikkia niin kutsuttuja syntejä, sillä ne johtavat fyysiseen, mentaaliseen ja emotionaaliseen tyydytykseen! (Satan represents all of the so-called sins, as they all lead to physical, mental and emotional gratification!)

9. Saatana on ollut kirkon paras ystävä, joka sillä on ikinä ollut, sillä hän on pitänyt kirkon toiminnassa kaikki nämä vuodet! (Satan has been the best friend of the church has ever had, as he has kept it in business all these years!) (SB, 25.)

Ensimmäinen julistus tarkoittaa suopeutta omalle itselleen suhteessa ihmisen eläimellisille haluille sekä himoille. Lavey pitää huolen erotellessaan “indulgence” sanan tarkoittavan hemmottelua ei *pakkomielleltä* (compulsion), jota hän käsittelee SB:n toisessa kirjassa (SB, 81.) Lavey pitää luonnollisena ihmisen haluja, eläimellistä nälkää sekä seksuaalisuutta. Niitä pitää hänen mukaansa kunnioittaa, sekä huolia, hemmottelemalla itseään ja olemalla suopea noille “synneille”, joita ylpeän satanistin tulee kumartaa. Laveylle kristillisten Seitsemän kuoleman syntiä edustavat juuri noita hemmottelun osa-alueita, jotka voivat toimia kannustimena positiiviselle toimeliaisuudelle. Yksi Saatanallisen Aikakauden alkamisen argumentti perustuukin sille, että kaikki seitsemän kuolemansyntiä toimivat pohjana länsimaiselle kapitalistiselle yhteiskunnalle ja sen menestykselle. (Flowers 1997, 185.)

Toinen julistus tarkoittaa lihallisen ja materiaalisen olemassaolon korottamista keskiöön sen sijaan, että kunnioitettaisiin lohduttavia, mutta epärealistisia illuusioita, joita Oikean Käden Polun uskonnot tarjoavat. Nuo illuusioiden tarjoavat massoille lohdutusta ja suojaa vain itsepetoksen kautta (Flowers 1997, 185.) Lihallinen, voimakas ja elinvoimainen olemassaolo onkin Laveyn ja immanentin koulukunnan lähtökohta. Sen tarkoitus on korostaa omia haluja, omia päämääriä sekä motivaatioita itsensä täydellistämässä sekä elämän merkityksen luojana.

Kolmas julistus jatkaa samalla linjalla korostamalla viisautta itsepetoksen sijaan. Itsepetos on myös yksi saatanallisista synneistä. Se toimii kehotuksena itsensä tuntemiselle itsepetoksen välttämiseksi sekä laumamentaliteetiltä välttymiselle, jota vastaan Laveyn satanismi erityisesti kohdistuu (Flowers 1997, 185). Yksi tärkeimmistä saatanallisen filosofian ajatuksista kiteytyykin itsenäisyydelle ja itsenäiselle ajattelulle. Ihmisen täytyy tuntea itsensä, omat halunsa, motivaationsa, sekä ajatella mikä on itselle parhaaksi sen sijaan, että menisi massan mukana. Sillä lopulta itsenäinen ajattelu kytkeytyy myös itsesuojeluun, lauma voi olla väärässä ja johtaa ihmisiä harhaan.

Neljäs julistus koskee rakkautta, joka Laveyn mukaan on rajallinen. Ihminen ei voi rakastaa kaikkia sillä silloin rakkaus menettää merkityksensä. Kristittyjen asenne on hänen mukaansa erheellinen olettaessaan, että ihminen voi välittää kaikista muista

ihmisistä sekä rukoilla heidän puolestaan. Rakkaus on Laveyn mukaan rajattu vain läheisimmille, joista oikeasti välittää, sekä viha vain vihollisia kohtaan (Flowers 1997, 186). Laveyn realistinen näkemys ihmisen rajallisuudesta koskee myös tunnemaailmaa ja lähemmin sitä miten hän olettaa, että ihminen oikeasti kykenee toimimaan. Ihminen ei ole rajattoman viisas, osa heistä tyhmempiä kuin toiset ja osa kenties viisaampia. Ihmisen ei siis tulisi ylittää noita rajoja vaan tunnistaa rakkaudenkin kohdalla se, että hän parhaiten palvelee itseään sekä läheisiään olemalla heitä kohtaan hyvä ja rakastava, mutta muita, esimerkiksi tuntemattomia, kohtaan välinpitämätön.

Viides julistus koskee moraalista oikeutusta satanistille ottaa oikeus omiin käsiinsä ja tuntea luvalla vihaa heitä kohtaan, jotka ovat häntä vastaan rikkoneet. Lavey korostaa, että tuhoa ja kosta tulisi harjoittaa maagisin keinoin Suuremman tai Vähäisemmän magian keinoin kiroamalla (Flowers 1997, 186). Kuitenkin kyse on myös yksilön omasta vastuusta, joka on satanistisen käsityksen mukaan painava taakka. Se oikeuttaa, mikäli yksilö niin haluaa ja vastuunsa kykenee kantamaan, myös ottamaan oikeuden omiin käsiinsä jopa fyysisin keinoin. Posken kääntäminen on viittaus *Raamatussa* Jeesuksen pitämään Vuorisaarnaan, jossa Jeesus kehottaa rakastamaan myös vihamiehiään: “Jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä vasenkin.” (Matt. 5:38) Tämä julistus määrittelee saatanallisen moraalikäsitteen ytimen suhteessa kristilliseen oppiin olemalla sille “toinen puoli” myös itse sanamuodossa viitatessaan suoraan raamatulliseen tekstiin.

Kuudes julistus koskee käsitettä psyykkinen vampyyri, jota käsitellään Luciferin kirjassa. Tämä tarkoittaa, että ihmisen tulisi varoa ihmisiä, jotka pyrkivät käyttämään häntä hyväkseen. Ihmissuhteet ovat Laveylle molemmin puolista antamista sekä ottamista niin, että molemmat osapuolet saavat jotain suhteesta. Muutoin suhde on hyödytön tai haitallinen. Satanisti itse kyllä voi hyväksikäyttää muita halutessaan, mutta hänen tulee varoa loisia, jotka takertuvat ja tahtovat palveluksia ilman, että ikinä antaisivat mitään takaisin.

Seitsemäs julistus koskee Laveyn antropologista ihmiskuvaa. Ihminen on yksi eläin muiden joukossa, kenties kehittyneempi, mutta ei välttämättä jalompi. Tämä näkyy Laveyn mielestä erityisesti siinä kuinka ilkeä ja julma ihminen osaa pahimmillaan olla (Flowers 1997, 186). Laveylle ihminen onkin monesti enemmän petoeläin kuin älyllisesti hienostunut olento.

Kahdeksas julistus laajentaa ensimmäistä julistusta ja kehottaa nauttimaan niistä synneistä, joita valtakulttuuri pitää pahoina. Edelleen korostaen sitä näkökulmaa, että satanismi kulkee vasten karvaa valiten itse norminsa.

Yhdeksäs julistus viittaa siihen, millaisessa asemassa Saatana on ollut läpi aikojen suhteessa kirkkoon. Saatana on paha, vastustaja, haastaja, jollainen Oikean Käden Polun uskonnoilla aina on. Vasemman Käden Polku on siis aina oppositiossa suhteessa Oikean Käden Polkuun (Flowers 1997, 186).

Yksitoista Maanpäällistä Sääntöä (The Eleven Satanic Rules of the Earth) ovat julkaistu *The Gloven Hoof* -lehden maaliskuun 1970 numerossa, sekä julkaistu uudelleen nykyisen Yli-papin Peter H. Gilmoren *Satanic Scriptures* (2016, 27-28.) teoksessa. Lisäksi säännöt sekä synnit ovat ylhäällä kirkon virallisilla nettisivuilla (Flowers 1997, 188; Church of Satan 2020).

Yksitoista Maanpäällistä Sääntöä:

1. Älä anna mielipidettä tai neuvoa ellei sitä sinulta erikseen kysytä. (Do not give opinions or advice unless you are asked.)
2. Älä kerro ongelmistasi muille ellet ole varma, että he haluavat kuulla niistä. (Do not tell your troubles to others unless you are sure they want to hear them.)
3. Kun olet toisen asumuksessa, osoita hänelle kunnioitusta tai poistu. (When in another's lair, show him respect or else do not go there.)
4. Jos asumuksessasi oleva vieras ärsyttää sinua, ole hänelle julma ja armoton. (If a guest in your lair annoys you, treat him cruelly and without mercy.)
5. Älä lähentele ketään, ellei hän esitä myöntymystä paritteluun. (Do not make sexual advances unless you are given the mating signal.)
6. Älä ota omaksesi mitään kenellekään kuuluvaa, ellei se ole hänelle taakaksi ja hän toivoo, että vapauttaisit hänet siitä. (Do not take that which does not belong to you unless it is a burden to the other person, and he cries out to be relieved.)
7. Tunnista maaginen voimasi, mikäli olet käyttänyt sitä onnistuneesti, toteuttaen sen mitä halusit. Mikäli olet saanut haluamasi maagisin keinoin ja kiellät sen, menetät kaiken saamasi. (Acknowledge the power of magic if you have employed it successfully to obtain your desires. If you deny the power of magic after having called upon it with success, you will lose all you have obtained.)
8. Älä valita mistään mille sinun ei tarvitse altistaa itseäsi. (Do not complain about anything to which you need not subject yourself.)

9. Älä tee vahinkoa lapsille. (Do not harm little children.)

10. Älä tapa muita eläimiä muutoin kuin itsepuolustukseksi tai ruoaksesi. (Do not kill non-human animals unless you are attacked or for your food.)

11. Kun liikut avoimella maalla, älä häiritse ketään. Jos joku häiritsee sinua, pyydä häntä lopettamaan. Jos hän ei lakkaa häiritsemästä sinua, tuhoa hänet. (When walking in open territory, bother no one. If someone bothers you, ask him to stop. If he does not stop, destroy him.)

Stephen Flowers (1997) nimittää Yhtätoista sääntöä *Lex Satanicukseksi*, joka määrittelee satanistin kultaista sääntöä "Tee muille kuten he tekevät sinulle". Se on samankaltainen laki kuin darwinistinen luonnonvalinta tai muinaisesta Hammurabin laista periytyvä *Lex Talionis* (Flowers 1997, 188). Saatanallista eettistä koodia voi edelleen verrata kristilliseen moraaliin edustaen kovempaa ja raadollisempaa kantaa samaan kysymykseen. Jeesus Vuorisaarnassaan opetti: "Kaikki minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää se heille." (Matt. 7:12.)

Nämä säännöt tai lait esittävätkin laajemmin samaa ideaa satanistisesta koskemattomuudesta ja yksityisyydestä. Jätä muut rauhaan ja toivo, että myös he jättävät sinut rauhaan. Tämä sama yksilön kunnioitus näkyy myös suhteessa lapsiin tai mitä tulee kosiskeluun.

Yhdeksän Saatanallista Syntiä ovat julkaistu ensimmäisen kerran *The Gloven Hoof* -lehden numerossa 119 vuonna 1987, sekä julkaistu uudelleen nykyisen Yli-pappi Peter H. Gilmoren *Satanic Scriptures* (2016, 28-30) teoksessa. Lisäksi synnit ovat näkyvillä kirkon virallisilla sivuilla (Flowers 1997, 187; Church of Satan 2020)

Yhdeksän Saatanallista Syntiä

1. Tyhmyys (Stupidity)
2. Mahtailu (Pretentiousness)
3. Solipsismi (Solipsism)
4. Itsepetos (Self-deceit)
5. Laumamentaliteetti (Herd Conformity)
6. Perspektiivin puute (Lack of Perspective)
7. Menneiden oppien unohtaminen (Forgetfulness of Past Orthodoxies)
8. Haitallinen ylpeys (Counterproductive Pride)
9. Estetiikan puute (Lack of Aesthetics)

Yhdeksän Saatanallista Syntiä antavat sääntöjen lisänä varoituksen siitä mitä oikeaoppisen satanistin tulisi välttää. Ne myös kuvaavat niitä periaatteita, jotka muodostavat saatanallisen yksilön. Ne ovat kriteereitä, joilla massasta nousee. Satanistin tulee olla hyvin tietoinen itsestään sekä ympäristöstään. Oppinut ja itsenäinen. Tietoisuus itsestä näkyy toisessa, kolmannessa, kuudennessa sekä kahdeksannessa synnissä erityisesti. Ylpeä saa ja pitää olla, mutta se voi myös kostautua yksilölle, jolloin hän ei selkeästi ole tietoinen itsestään. Myös liika itsekeskeisyys (solipsism) voi olla tuhoksi, sillä satanisti on erityisesti tietoinen myös muista yksilöistä, heidän haluistaan sekä toiveistaan. Hän ei voi pakottaa itseään sekä omia ideoitaan muille vaan hänen tulee jättää muut suurimmaksi osaksi rauhaan, “oman onnensa nojaan”. Itsepetos ja laumamentaliteetti kertovat myös siitä, kuinka selkeästi yksilön on nähtävä oma elämänsä. Hänen tulee pyrkiä ymmärtämään, kenen sanoilla hän puhuu, kenen ideoita hän kannattaa ja pyrittävä olemaan realistinen. Jos lauma menee yhteen suuntaan, satanistin on ainakin katsottava toiseen suuntaan nähdäkseen kokonaiskuva ympäristöstään. Menneiden oppien ja menneiden ortodoksien unohtaminen tarkoittaa sitä, että satanistin on ymmärrettävä historiallinen konteksti niin itselleen kuin myös ideoille sekä laajemmin koko maailmalle. Hänen tulee ymmärtää, että se mikä on totta nyt tai “hyvää käytöstä” tällä hetkellä, ei ollut sitä ennen eikä välttämättä tule olemaan jälleen tulevaisuudessa. Trendit tulevat ja menevät.

Estetiikka on esillä erityisesti Laveyn *The Satanic Witch* teoksessa, jossa hän esittelee teorian sa manipulaation magian ympärillä. Omat esteettiset valinnat vaikuttavat yksilön kykyyn vaikuttaa muihin yksilöihin ja siten hänen oma ulkonäkönsä voi vaikuttaa siihen kuinka hän saavuttaa haluamansa. Edelleen tämäkin synti korostaa yksilön vastuuta omasta olemassaolostaan sekä sen asettamista mahdollisuuksista.

Nämä doktriinit/teesit ovat väitteitä Satanistisen filosofian puolesta, joita Lavey laajentaa teoksensa kahdessa ensimmäisessä kirjassa. Kolmas koskee magian perusteita ja teoriaa. Neljäs sisältää ohjeet loitsujen tekemiseksi.

3.2. Teesien puolustus

Saatanallinen Raamattu on ensisijaisesti ydinteesien (Yhdeksän Saatanallista Julistusta) ympärille rakennettu filosofinen kirjoitus. Osa luvuista alkaa suoraan luvussa käsiteltävällä julistuksella ja osa koskee yleisemmin satanistista käsitystä eri aihealueilta. Kokoon tässä teesin sekä sille kokoon sille teoksesta löytyvät perustelut argumentin muodostamiseksi. Kyseessä on emic-tason luku.

3.2.1. Julistukset 1, 2 ja 8

Nämä teesit käsittelevät ihmisen lihallista ja eläimellistä olemusta ja ovat siten toisiaan tukevia teesejä. Tekstit ja perustelut tukevat siis toinen toisiaan, ja rakentavat yhdessä kuvaa Laveyn antropologisesta lähestymistavasta maailmaan sekä hänen ihmiskuvaansa. Nämä teesit voi tiivistää siten, että Laveylle elämä on ensisijainen, siitä tulee pyrkiä nauttimaan täysin rinnoin. Elämä merkitsee ihmisen luonnon ymmärtämistä, sillä hän on viisas eläin, mutta silti vain eläin eläimellisine tarpeineen ja haluineen. Ihmisen tulee siis antaa itselleen anteeksi ”likaiset” tarpeensa, mutta myös muistaa palkita itsensä kovasta työstä. Toinen keskeinen idea keskittyy kuolemaan, jonka Lavey näkee ”pidättäytymisenä” ja laajentaa koskemaan Oikean Käden Polun uskontoja. Ne näyttäytyvät hänelle ”kuolemaorientoituneina” joissa keskeistä on lihallisuuden sekä himojen kieltäminen ja keskittyminen puhtauteen sekä synnittömyyteen tulevan kuolemanjälkeisen palkinnon takia. Laveylle kuolema edustaa kuitenkin pahuutta vaikkakin luonnollista sellaista elämän negaation muodossa. Elämä on puhdasta ja pyhää jos satanistille mikään voi koskaan pyhää olla.

V: Saatana edustaa nautintoa pidättäytymisen sijaan! (Satan represents indulgence, instead of abstinence!

Saatana edustaa nautintoa pidättäytymisen sijaan! Kuuluu ensimmäinen julistus. Korkein ihmisen taso saavutetaan, kun hän tulee tietoiseksi lihallisuudestaan. Nautinto tässä tapauksessa tarkoittaa hemmottelua antautumalla himoille ja haluille, luontaisten tarpeiden hallittua tyydyttämistä. Suopeus halujaan kohtaan ei ole pakkomielletä: INDULGENCE INSTEAD OF ABSTINENCE, Lavey toteaa ja

korostaa, että usein tuo hemmottelu yhdistetään pakkomielteisyyteen. Hemmottelu implikoi valinnanvapautta siinä missä pakkomielle ei. (SB, 81)

Suurin epäoikeudenmukaisuus onkin kohdannut Laveyn mielestä juuri tavallista ihmisistä, joka joutuu kokemaan syyllisyyttä luonnollisista himoistaan siinä missä taiteilijat antautuvat himojensa valtaan ja siten suuren tuskan sekä suuren nautinnon kautta luovat mitä suurinta taidetta. Tavallinen ihminen taas kokee raskaimman osan pyörittäessään yhteiskuntaa eikä hänelle anneta oikeutta ansaitsemalleen hemmottelulle. Satanismi korostaa, että he jotka kantavat kovimman vastuun yhteiskunnasta tulee myös ansaita korkein lupa toteuttaa valitsemiaan nautintoja. (SB, 82.)

Lavey katsoo, että nk. psykosomaattiset oireilut ovatkin koostumusta tukahdutetuista himoista ja ovat syy sille miksi ”hyvät kuolevat nuorena”, sillä kristilliselle katsomukselle on varsin olennaista, että heistä hyveellisimmät ovat parhaimpia tukahduttamaan luontaisia halujaan. Hän nostaa esiin, että jos jotain hyvää Natsi-Saksan ”hitleriläisessä” konseptissa oli, oli se heidän vapaa-ajan järjestönsä motto ”strenght through joy!”. Hitler ei ollut tyhmä tarjotessaan kansalleen onnea ja nautintoa henkilökohtaisella tasolla, näin ollen varmistaen heidän lojaliteettinsa sekä tehokkuutensa työn saralla. (SB, 82.)

Maallisista himoista pidättäytyminen ja keskittyminen hengelliseen vapautumiseen johtaa pahoinvointiin. Nämä ihmiset pakenevat ”normaalista” ja vapautuvat kohoamalla ”idiotismiin”. Niin totta kuin se on länsimaisissa Oikean Käden Polun uskonnoissa, on se todempaakin totta itämaisissa uskonnoissa. Itämaisten uskontojen pakkomielteinen pidättäytyminen maallisista asioista on Laveyn mielestä noussut tarpeesta paeta köyhyyttä ja huonoja oloja. Silti he eivät ole yhtään sen lähempänä valaistumista ja lihallisista himoista irtautumista, vaan ovat ikuisesti sidottu niihin. Lavey esittääkin, että ihmiset, jotka pitävät ja hakeutuvat näihin pidättäytymistä opettaviin uskontoihin ovatkin pakkomielteisiä masokisteja, joille pidättäytyminen tuottaa nautintoa. Heitä hän ei halua tuomita, mutta kehottaisi heitä tunnistamaan motivaationsa. (SB, 83–84.)

Mikään himo ei hallitse satanistia, vaan hän on himojensa herra.

Ensimmäinen teesi on perusasetelma Vasemman ja Oikean Käden Polun välillä Laveyn omaa filosofista välineistöä käyttäen. Oikean Käden Polulla ihmiselämää säätelevät normit ja käytännöt tulevat ulkoa päin omaksuttuina lakeina. Se mikä on

hyvää tai pahaa on kerrottu joko pyhässä kirjassa tai profetiassa. Vasemman Käden Polulla ihminen itse arvioi nuo normit ja säännöt sekä sen haluaako noudattaa niitä. Laveyn korostus, ja immanenttiin koulukuntaan kuuluva lähestymistapa, on lihallinen, materiaallinen sekä ihmisen eläimellisyyttä korostava. Henkisen valaistumisen tavoittelun sijaan olisi keskityttävä ruumiilliseen hyvinvointiin sekä maallisesta elämästä nauttimiseen.

Lavey maalaa vastustajansa tukahduttavaksi voimaksi, jota vastaan on taisteltava vapauttamalla oma itse sen kahleista juhlistamaan omaa olemassaoloaan. Laveyn filosofia nostaakin yksilön oman maailmankaikkeuden keskustaan. On annettava itselle anteeksi omia virheitä ja heikkouksia, pyrittävä sen sijaan oppimaan niistä sekä kehittämään itseään ja ymmärtämään omia halujaan sekä palkittava itsensä nautinnolla. Voima ja palkinto nautinnossa ovatkin asioita, joita satanismi korostaa.

Tärkeää Laveylle oli erottaa himon ja nautinnon tarve pakkomielteestä, sillä satanistinen filosofia on hänelle kontrolloitua itsekkyyttä. Ihminen hallitsee itsensä, omat halunsa ja sitä kautta vaikuttaa ympäristöönsä.

V: Saatana edustaa elinvoimaista olemassaoloa hengellisten pilvilinnojen rakentamisen sijaan! (Satan represents vital existence, instead of spiritual pipe dreams!)

Elämän pyhyys on Laveyn mukaan satanismin yksi peruspilareista. Kuolema on suuri pidättäytyminen, elämä suuri nautinto! Luvun *On the choice of human sacrifice* Lavey aloittaa kuvaamalla yleisesti käsitettyä ymmärrystä rituaalista siten, että siihen tarvittava energia tulee juuri tarjotun uhrin verestä, joka siten voimistaa loitsun onnistumista. Tämän hän katsoo olevan "valkoisen" magian harhaluuloa, sillä valkoisen magian harjoittajille veri symboloi elämää ja on siten otollinen tarjottava jumalille tai demoneille heidän miellytettäväkseen. Kuolevan elävän keho vapauttaa hurjan määrän adrenaliinia mikä käytetään rituaalin suorittamiseen. Valkoisen magian harjoittajat uhraavatkin mieluusti alempia eläimiä kuten lintuja varmistaakseen "bioelektrisen" energian käyttämisen. (SB, 87.)

Rituaaliin ei kuitenkaan tarvita elämän lopettamisen tuottamaa tunnekuohua vaan sama määrä energiaa voidaan tuottaa myös elämää *tuottavien* tunteiden kautta: orgasmin tai vihan tunteita hyödyntäen. Oikean Käden Polun uskontojen

kuolemaorientoituneisuus näkyikin heidän pakossaan välttää perisyntien käyttöä rituaalissa, ja siten he näkevät elämän uhraamisen vähempänä pahana. (SB, 88.)

Satanistinen rituaali, joka käyttää ”ihmisuhria” tarkoittaa rituaalin käyttämistä vihan purkamisena vihollista kohtaan. Silloin suoritetaan kirous, joka koituu uhrin kuolemaksi, siten toteuttaen tämän ansaitseman kohtalon. Satanisti ei siten koskaan käytä rituaalissa energian lähteenä eläimiä, vauvoja tai aikuisia ihmisiä vaan itsestään lähtevää tunnekokemusta. Satanistille elämän pyhyys näkyy juuri eläimissä ja lapsissa, sillä he eivät ole oppineet vielä kieltämään itseltään nautintoa. He ovat Laveyn mukaan ”luonnollisia” maagikkoja. Ihmisuhrin käyttäminen satanistille tarkoittaisi ”jumalan uhraamista”, sillä satanistille lähin jumala on hän itse, ihmisenä. Silloin ihmisuhrissa olisi kyse hänen itsensä uhraamisesta, mikä taas edustaisi oman itsensä vihaamista. Siihen satanisti ei koskaan taivu. (SB, 89.)

Jos joku häiritsee tai haavoittaa sinua, se henkilö *pyytää* tulla kirotuksi, jolloin satanistilla on moraalinen velvollisuus tuhota hänet. Hullut koirat tulee ampua, sillä tilaisuuden tullen he tuhoaisivat sinut. (SB, 90).

Ihminen tietää kuolevansa ja kuolemaa lähentyvä eläin taistelee sitä vastaan kynsin ja hampain. Kenties ihminenkin taistelisi, ellei olisi ”niin edistynyt”, toteaa Lavey. Kuolema nähdään monissa uskonnoissa suurena vapautumisena tai valaistumisena, ja sitä varten on varauduttava koko elämän ajan. Satanistille kuolema on suuri pahuus ja sitä vastaan on kamppailtava. Lavey näkee marttyyriudessa suuren synnin, sillä vapaaehtoinen itsetuho on vasten eläimellistä logiikkaa. Marttyyrius jonkin epäpersoonallisen sankariuden, uskonnon tai poliittisen ideaalin puolesta on mitä suurinta masokismia. Satanisti on varautunut sankaruuteen, mutta vain puolustaakseen heitä, joita rakastaa. (SB, 91–92.)

Perinteiset Oikean Käden Polun uskonnot vieroittavat ihmisiä elämästä jonkin ”kosmisen olemuksen” takia. Usein tämä toimii, koska ihmisillä ei ole mahdollisuutta saada nautintoa elämästä esimerkiksi heidän kärsiessään köyhyydestä sekä sairauksista. Itämaisissa uskonnoissa on tapana liuottaa ego ennen kuin se kykenee suorittamaan syntejä. Tällainen irrottautuminen materiaalisesta voi toimia yrityksenä irtautua köyhyyden kärsimyksestä, mutta on satanistille vierasta sillä satanisti ei koskaan halua vapaaehtoisesti kieltää materiaalista itseään. Satanistille materiaallinen omaisuus ja materiaaliset mahdollisuudet ovatkin pohjana hänen nautinnolleen tässä lihallisessa elämässä, ja hänen tulee käyttää noita mahdollisuuksia hyödykseen. (SB, 93.)

Edelleen esimerkkinä itämaisia uskontoja käyttäen Lavey kertoo, että noiden uskontojen opettama uudelleensyntyminen on mukava fantasia, joka toimii ulkoisena egon tyydyttämisenä. Aina voi haaveilla, että nyt olen vapaa kärsimään, mutta seuraavassa elämässä olen kuningas ja saan silloin nauttia! Laveylle se onkin vastuun kieltämisestä sekä elämästä ja itsestä pois kääntymistä. Pahinta itsepetosta. Satanisti etsiikin egonsa täydellistä tyydytystä ja vahvistamista. Siinä missä perinteiset Oikean Käden Polun uskonnot pyrkivät tukahduttamaan egon, satanismille on tärkeää egon rakentaminen ja sen vahvuus. Siten he mahdollistavat elinvoimaisen olemassaolon. Kuolemanjälkeisyydestä vihjaten Lavey toteaa, että voimakas elinvoima kieltäytyy lähtemästä tästä maailmasta ja jättää jälkensä siihen, mutta ei mene niin pitkälle, että puoltaisi jonkinlaista kuolemanjälkeistä elämää. (SB, 94.)

Lavey toteaa, että elämässä menestyneet ovat tietämättään harjoittaneet satanistisia periaatteita. Rikkaalle voi olla vaikea päästä taivaaseen sillä maallisen mammonan rakastaminen on yksi suurimmista synneistä. Kaikista mahtavimmat miehet maan päällä ovat kaikista saatanallisimpia. Tämä koskee niin pankkiireja, kapitalisteja, teollisuuspohattoja, pappeja ja paaveja, runoilijoita, diktaattoreita, mielipidevaikuttajia sekä sotilaskomentajia. Laveylle satanistit ovat aina hallinneet maanpäällä ja tulevat myös hallitsemaan. (SB, 104.)

Satanistille suurin vuosittainen juhlapäivä onkin hänen oma syntymäpäivänsä. Jos ihmisen täytyy luoda jokin jumaluus, luokoon hän sen oman itsensä mukaan ja juhlistakoon sitä hänen ansaitsemallaan tavalla. Satanisti on iloinen olemassaolostaan. Muut vuosittaiset juhlapäivät keskittyvät kevät- ja syyspäiväntasauksiin, juhlistaen keväistä hedelmällisyyttä sekä syksyistä sadonkorjuutta sekä parinmuodostusta. (SB, 96–97.)

Lavey jatkaa edelleen vastustajan kantaansa vasten argumentoimalla. Oikean Käden Polun uskonnot edustavat elämästä pidättäytymistä. Ne varautuvat kuolemaa varten vastustamalla ihmiseläimelle luonnollisia asioita, pidättäytymällä nautinnoista ja juhlistavat mieluummin kuolemaa kuin elämää. Lavey haluaa vedota siihen, että satanismi on filosofia elämän puolesta ja Oikean Käden Polun uskonnot kuoleman uskontoja.

Hän pyrkii osoittamaan, että nämä syntisenä pidetyt periaatteet itseasiassa ajavat maailmaa eteenpäin, että menestyneet käyttäytyvät satanististen oppien mukaisesti ja siten olisi toivottavaa toimia niiden perusteiden mukaisesti ja maallisen menestyksen

saavuttamiseksi. Hän haluaa argumentillaan osoittaa, että ihmiset jo käyttäytyvät kuten satanistit eivätkä itseasiassa käyttäydy kuten uskonnolliset. Eivätkä uskonnolliset ikinä pystyisi kokonaan tyydyttämään uskonsa asettamia vaatimuksia.

Olisi vain suopeutta antaa periksi ja elää vapaana noista henkisen valheen kahleista!

V: Saatana edustaa kaikkia niin kutsuttuja syntejä, sillä ne johtavat fyysiseen, mentaaliseen ja emotionaaliseen tyydytykseen! (Satan represents all, of the so-called sins, as they all lead to physical, mental and emotional gratification!)

Luvussa *Some evidence of a new satanic age* Lavey nostaa esiin Kristinuskon Seitsemän kuoleman syntiä: ahneus, ylpeys, kateus, viha, ylensyönti, himo ja laiskuus. Satanistin tulee hemmotella itseään kaikilla näillä synneillä, sillä ne johtavat hänen fyysiseen sekä mentaaliseen tyydytykseensä. Nämä synnit Lavey lukee osaksi ihmisluontoa. Ahneus on vain ihmisen halua saada enemmän kuin mitä hänellä jo on. Kateus tarkoittaa jonkin toisensa omaavan asian haluttavuuden tunnistamista, ja siten halua omata samanlaista itsekin. Kateus ja ahneus muodostavat kunnianhimon perustan ja ilman niitä paljon olisi jäänyt saavuttamatta.

Ylensyönti tarkoittaa sitä, että syö enemmän kuin mitä elämänsä ylläpitämiseksi tarvitsee. Ylpeys taas vastustaa sellaista ylensyöntiä ja lisää halua ylläpitää hyvää runkoa, tai laihduttaa saadakseen takaisin vartalon jonka oli jo pilannut. Ylpeys on itsekunnioituksen perusta. Ylpeys on jotain mihin kaikki syyllistyvät. Koristelua hän pitää erityisen helppona tunnistaa, sitä harjoittavat myös pyhistä pyhimät pukeutuessaan kultaisiin kaapuihin. Laiskuus taas saattaa johtaa himoon, mikä on lajin säilymisen perusta lisääntymisvietin muodossa. Seksuaalinen himo onkin toiseksi vahvin vaisto itsesuojeluvaiston jälkeen, ja siksi Kristinuskon teki siitä Perisyntin varmistukseksi, että kukaan ihminen ei voisi paeta sitä. Perisynti tarkoittaa, että jotta ihminen voi harjoittaa ihmisenä olemista tarkoittaa se syntin harjoittamista. Itsesuojeluvaisto on vihan perusta. Ihmisen täytyy tuntea vihaa vihollisiaan kohtaan, mikäli hän aikoo selvitä. Kaikki luonnolliset synnit johtavat helvettiin, joten kaikki ihmiset menevät helvettiin, ja taivas on hyvin autio paikka. (SB, 47.)

Lavey korostaakin, että nämä luonnolliset synnit ovat pakottaneet kirkkoa höllentämään puritaanista kantaansa pysyäkseen "ajan tasalla". Ensin kansankieliset

saarnat ja messut tulivat latinan kielen tilalle jolloin "hölynpölyä" oli helpompi ymmärtää. Mutta vaikka he kuinka pyrkisivät juoksemaan ihmisen tarpeiden perässä he vain kampittavat itseään, sillä nykyajan saarnaajat olisivat vielä vähän aikaa sitten olleet mitä hurjimpia harhaoppineita ja joutuneet potkituiksi ulos kirkosta. Kirkko ei ymmärrä ihmisen lihallisen kuoren tarpeita ja olemusta. (SB, 48.)

Satanismi edustaakin luonnollisille vaistoille rakentuvaa uskontoa. Se ei ole vain humanismia, vaan sillä on sen lisäksi dogmi, sekä seremonia mikä tekee siitä jotain enemmän kuin "humanistisen elämäntavan". Satanismi perustuu luonnolliselle halulle tahtoa asioita, tavoitella ja työskennellä niiden eteen. Satanismi on *kontrolloitua itsekkyyttä*. Satanismi opettaa muunneltua Kultaista sääntöä. Se on yksityisen yksilön elämänohje: "Tee muille niin kuin he tekevät sinulle." (SB, 49–51.)

Lavey jatkaakin edelleen hahmottelemalla Oikean ja Vasemman Käden Polun eroa havainnollistamalla nk. "valkoista taikuutta", wiccanoituutta, vain jatkeena Oikean Käden Polun syyllisyydentuntoiselle filosofialle. Noituus harjoittaa samoja keinoja kuin vastustamansa kristillisyys tai muut perinteiset uskonnot. Noidat haluavat palvoa ja tyydyttää egoaan ulkoisin keinoin, puhumalla samoin sanoin kuin kristityt samoista aiheista vain eri värein maalattuna, eri rukouksin varustettuna. Samalla he silti pelkäävät ja varautuvat pahojen demonien varalta. (SB, 51–52.)

Satanismi ei ole valkoisen valon uskonto. Satanismi ei harjoita tekopyhää itsepetosta. Se on lihallisen, eläimellisen ja maallisen uskonto. Saatana on noiden luonnonominaisuuksien hallitsija, Vasemman Käden Polun personifikaatio. Edelleen palaten tarpeeseen, jota ihminen kokee dogmia varten, Lavey toteaa, että satanismi ottaa pohjakeseen psykologian perusteet sekä tunteellisen täyttymyksen dogmin kautta. Hänen mielestään satanismi hyväksyy ihmisen sellaisena kuin hän on, ja ihminen tarvitsee ja haluaa seremoniaa, dogmia, fantasiaa sekä loitsuja. (SB, 53.)

Kolme edellä esitettyä teesiä muodostavat toisiaan tukevia argumentteja ja siten niillä on yhteisiä perusteluita. Teesi 8 täydentää edellisiä viimeistelemällä aiemmin esitetyt väitteet ihmisolemuksesta Laveyn filosofiassa. Hän esittääkin, että kaikki mitä kristillinen filosofia vihaa on ihmisluontoon kuuluvaa. Nämä synnit ovat ihmistä eteenpäin ajavia asioita ja siksi niitä tulisi ymmärtää vahvuuksina ei heikkouksina.

Satanismi on oppositiota, se on vastustamista. Laveyn argumentille on ominaista kääntää Oikean Käden Polun filosofiset asetelmat kokonaan ympäri. Tässä tapauksessa satanismi yhdistää kristillisen synnin hyvään. Kristilliset periaatteet hän

näkeekin pahoina ja ihmistä halventavina sekä elämää vihaavina. Oikean ja Vasemman Käden Polun asetelmaa kuvaa myös valkoisen magian heittäminen Oikean Käden Polulle. Filosofinen asetelma onkin varsin periaatteellinen: saatananpalvonta on myös Oikean Käden Polun seuraamista sillä Saatanan pitäminen todellisena sekä palvottavana, rukoultavana kohteena, on myös Oikean Käden Polun uskonnollista käyttäytymistä (Gilmore 2016, 31). Samaan kategoriaan kuuluvat kaikki noitia leikkivät, luonnon jumalia palvovat, ja muut ulkoisia kosmisia olemuksia seuraavat ihmiset.

Satanismi Laveylle edustaakin kovaa linjaa, ankaraa asennoitumista ihmisen olemassaoloon ja vastuuseen siitä.

3.2.2. Julistukset 4 ja 6

V: Saatana edustaa suopeutta heille, jotka sen ansaitsevat, epäkiitollisiin kohdistuneen tuhlatus rakkauden sijaan! (Satan represents kindness to those who deserve it, instead of love wasted on ingrates!)

Saatana edustaa suopeutta heille, jotka sen ansaitsevat, epäkiitollisiin kohdistuneen tuhlatus rakkauden sijaan! Kuuluu neljäs julistus, joka kiteyttää Laveyn filosofian rakkauden ja ystävyys osalta. Hänen mielestään ihmisen on mahdotonta rakastaa kaikkia sillä silloin ihminen menettää luonnollisen valitsemisen valtansa (luonnonvalinta). Kaikkien rakastajat ovat hänen mukaansa huonoja arvioimaan ihmisten luonnetta ja laatua. Mikä tahansa mitä käytetään liian vapaasti menettää merkityksensä, siksi rakkauttakin on säännösteltävä tässä rajallisten resurssien maailmassa. (SB, 64.)

Rakkaus ja viha ovat voimakkaimpia ihmiselämän tunteita. Itsensä pakottaminen rakastamaan kaikkia on luonnotonta, ja vihan tukahduttaminen voi johtaa patoutumiin, jotka johtavat psyykkisiin ongelmiin. Vihan oikea vapauttaminen johtaa puhdistumiseen tuosta tunteesta ja siten psyykkiseen tasapainoon ja terveyteen. Onkin tärkeää, että satanisti vapauttaa vihaansa rituaalissa tapahtuvan ilmaisun keinoin. (SB, 64–65.)

Universaalin rakkauden epäluonnollisuudesta kertookin Laveyn mielestä se, että ei ole ollut olemassa yhtään suurta universaalin rakkauden ideologiaa, joka ei olisi päätynyt tappamaan lukemattomia ihmisiä. Ja he jotka rukoulevat vihollistensa

puolesta osoittavat vain tekopyhyyttään, sillä tuo rukous on vain kirous: “Jumala rankaisee sinua!” Lavey pitää, että satanistin on oltava rehellinen tunteissaan ja siten he kykenevät rakastamaan mitä tulisemmin rakkaimpiaan, että myös vihaamaan mitä voimakkaimmin vastustajiaan. (SB, 64–65.)

Mitä tulee seksiin piirtää satanistinen filosofia yhtä tiukat eettiset rajat. “Satanism encourages any form of sexual expression you may desire, *so long as it hurts no one else.*” Tämä pysyy edelleen linjassa satanistisen eettisen toiminnan kanssa piirtäen selkeitä rajoja yksilöiden välille. Satanisti on vapaa luomaan suhteita, joita hän haluaa ja jotka tyydyttävät hänen himojaan. Hän voi myös pidättäytyä seksistä, mikäli hän niin haluaa, mutta hän ei voi pakottaa muita tahtonsa mukaisesti. Lavey näkeekin, että omien halujen toteuttaminen ja tyydyttäminen vapauttaa ihmistä, ja siten estää pakkomielteiden syntymistä mitkä johtavat pahoinvointiin ja rikoksiin. (SB, 66–68.)

Masturbaatiota ja siihen liittyvää stigmaa Lavey pitää myös syyllisyydentunnon ylläpitävänä voimana yhdessä Perisynnin kanssa jolta ihminen ei voi paeta. Masturbaatiosynnin alkuperän hän jäljittää Onanin syntiin (1. Moos. 38:7–10), jossa teosta muodostui “yksinäinen pahe”. Satanistille masturbaatio on myös luonnollinen asia, jota kaikki eläimet tekevät. Se on lisäksi tärkeä metodi rituaalissa käytettävän voimakkaan tunnekokemuksen aikaansaamiseksi. (SB, 71–74.)

Ankara realismi näkyy myös Laveyn näkemyksissä rakkaudesta. Ihminen on rajallinen olento, hänen täytyy tuntea itsensä sekä kykynsä. On olennaista ymmärtää, että hänen kykynsä ovat rajallisia. Siksi onkin keskityttävä ottamaan kaikki irti siitä mikä on. Rakkaus on myös jotain minkä Lavey näkee rajallisena resurssina. Ihminen on luonnonvalinnan seurausta, siksi ihmisen täytyy valita keitä rakastaa parhaan mahdollisen arvion mukaisesti. Jos hän rakastaisi kaikkia yhtä lailla syrjimättä, hän ei tunnistaisi ketkä ihmisistä ovat hyviä ja ketkä huonoja ja ketkä kenties pahoja sekä vaaraksi hänelle itselleen.

Siksi satanisti ei tuhlaa rakkauttaan, mutta ei myöskään vihaansa. On olennaista oppia rakastamaan, mutta ymmärtää myös nautintonsa päälle. Satanisti ymmärtää kunnioittaa toisten tilaa eikä ole oikeutettu pakottamaan muita seksuaalisiin tekoihin. Nautinnon filosofian seurauksena ihmisen tuleekin oppia seksuaalisuudestaan sekä tavoista miten parhaiten toteuttaa nautintoaan. Edelleen Lavey iskostaa, että ihminen on eläin ja että halut ovat luonnollisia eivät synnin lähde. Oikean Käden Polulla

ihminen on sidottu leimaamalla jo lajin säilymisen kannalta olennainen toiminta synniksi. Ihminen ei voi lisääntyä sortumatta syntiin.

V: Saatana edustaa vastuuta vastuullisille loisista huolehtimisen sijaan! (Satan represents responsibility for the responsible, instead of concern for the psychic vampires!)

Saatana edustaa vastuuta vastuullisille loisista huolehtimisen sijaan! Kuuluu kuudes julistus. Laveylle ihmissuhteet ovat molemminpuolista antamista, ja toisia ihmisiä hyväksikäyttävät ihmiset ovat hänelle “vampyyreja” jotka imevät muiden elinvoimaa kuluttamalla näiden muuten arvokasta aikaa ja energiaa. Hän luonnehtii näitä ihmisiä sellaisiksi, jotka herättävät muissa vastuuntuntoa, heidän edes tietämättä miksi. He hyödyntävät syyllisyydentuntoasi, saavat sinut tarjoamaan apuasi ilmaiseksi, manipuloiden sinua. Usein nämä loiset eivät suoraan pyydä vaan implikoivat, piilottavat viestinsä käänteispsykologiaan. “Their sins are not of commission, but of omission”, Lavey kertoo. (SB, 75–76.)

Nämä ihmiset ovat usein sellaisia, joilla on “erityisiä” piirteitä. He ovat invalideja vapaasta tahdostaan, ovat mieleltään sekä tunnemaailmaltaan häiriintyneitä, he teeskentelevät viattomuutta tai osaamattomuutta teettäkseen muilla sen mitä tahtovat. Lavey neuvoo tunnistamaan heidät, jotta tuo “demoni” voidaan karkottaa käyttämällä hänestä hänen oikeaa nimeään. Nämä loiset käyttävät ihmisten hyvántahtoisuutta ja altruismia hyväkseen antamalla kuvan, että he ovat vähennä onnekkaita ressukoita. Tämä sortti ihmisiä on erityisesti hyväntekeväisyysjärjestöjen varainkeruuvirkailijan toimenkuvaan sopiva. (SB, 76.)

Loisista varottaminen liittyy olennaisesti saatanalliseen yksilönkäsitykseen sekä hänen yksityisyyteensä sekä yksilön vapauteensa. Lavey korostaa, että jotta sinä voit saada ystäviä ja jotta voit *pitää* heidät ystävinäsi, sinun tulee myös antaa heille jotain vaihdossa tuosta kumppanuudesta. Ystävyys on “vastuullista” ystävyyttä, joka ottaa huomioon yksityisen tilan. Todellinen satanisti harjoittaa satanismia näitä loisia kohtaan ja ottaa heiltä sen millä he yrittävät houkutella sinua koukkuunsa, ja hyödyntävät häntä täydellä mitallaan sitten heidät hyläten heidän omaan “altruistiseen” koukkuunsa. (SB, 78–79.)

Kuudes julistus jatkaa ihmissuhteisiin keskittyviä teesejä. Siinä missä edellinen oli teesi rakkauden rajallisuudesta ja sen ansaitsemista, on kuudes varoitus ihmisistä, jotka hyväksikäyttävät toisia. Laveylle on tärkeää, että ihminen on itsenäinen ja riippumaton, mutta myös alati varuillaan muiden takia. Hänelle ihmiset ovat myös mahdollisesti pahoja eivätkä automaattisesti hyviä, ja siten heissä on niitä, jotka haluavat “imeä verta” muista, loisia toisten työn hedelmillä sekä kinuta apua, jos mihinkin tarpeeseen. Nämä ihmiset Lavey ymmärtää sellaisiksi, jotka eivät halua itse auttaa itseään, eivät kehittyä, eivätkä ottaa vastuuta omasta olemassaolostaan.

Laveylle kaikki ihmissuhteet ovat vaihtosuhteita. Oli vaihdettava sitten ajatus tai ystävällisyys, mutta molempien tulisi antaa jotain toiselle mikä tekee ystävydestä sen arvoista. Ihminen ei hänen mukaansa voi pitää ystäviä, ellei hän myös tarjoa heille jotain mikä tekee hänen seurastaan sen arvoista.

3.2.3. Julistus 7

V: Saatana edustaa ihmistä vain yhtenä eläimistä, joskus parempana, usein huonompana kuin nelinkontin taivaltavat, koska hän on “jumalallisen hengellisestä sekä älyllisestä kehityksestään” johtuen kasvanut kaikista säälimättömimmäksi eläimeksi! (Satan represents man as just another animal, sometimes better, more often worse than those who walk on all-fours, because of his “divine spiritual and intellectual development” has become the most vicious animal of all!)

Seitsemäs julistus on vaikea hahmoteltava. Se kattaa koko Laveyn antropologisen ihmiskäsityksen. Ihminen on yksi eläimistä, kenties jalompi, mutta varmasti myös se ilkein ja julmin kaikista. Ihminen osaa tuottaa toiselle ihmiselle mitä suunnatonta tuskaa sekä onnea. Seitsemäs teesi voidaan nähdä jatkeena tai pääteesiä teeseille 1,2,4,6 ja 8, sillä nämä teesit kuvaavat ihmisen olemassaoloa ja satanismin käsitystä siitä.

Havainnollistava esimerkkinä voidaan nostaa teoksen luvun *Book of Belial* taikuutta koskevasta osiosta Laveyn käyttämä “Balance Factor” termi, joka on onnistuneen maagikon ehto. Maagikon voimakkain ase on hänen itsetuntemuksensa, tietous omista kyvyistään, fyysisestä viehätystyksestään sekä heikkouksistaan. Magia Laveylle on kuin luonto itse: jotta voit onnistua taikuudessa, sinun täytyy toimia harmoniassa luonnon kanssa, ei sitä vastaan. (SB, 128.)

Stephen Flowers esittää, että seitsemännessä julistuksessa näkyy Laveyn tunnustus sille, että ihminen on jotain enemmän kuin pelkkä eläin, mutta että samalla Lavey katsoo ihmisen käyttävän tuota paremmuuttaan osoittamalla kykynsä entistä suuremmalla julmuudella. Eläimellinen ja älyllinen ihminen ovatkin keskeisiä asioita Laveyn filosofiassa, ja kaksi puolta, joiden varaan hän rakentaa ajatuksiaan. (Flowers 1997, 186.)

Laveylle ihminen saattaa olla pahimmillaan muita ihmisiä vaaniva saalistaja, tai parhaimmillaan perheellinen isä, joka rakastaa lähimmäisiään yli kaiken. Lavey haluaakin korostaa, että ihminen on kykenevä suureen julmuuteen ja suureen hyvään, ja siitä on oltava tietoinen, jotta ei vaivuttaisi itsepetokseen. Yhdeksäs Eenokin avain on omistettu suojaukselle vääristä arvoista. Se varoittaa aineista, välineistä, huumeista tai lääkkeistä, jotka saattavat johtaa harhoihin ja siten orjuuteen. (SB, 207.) Laveylle ihmisen itsenäisyys on ensisijaista. Hänellä on musertava vastuu omasta olemassaolostaan ja siksi se voi olla joillekin liikaa, mikä lisää Oikean Käden Polun tarjoamien helppojen ratkaisujen viehätystä tai sortumista huumeisiin ja muihin itsetuhoisiin ongelmiin.

Lavey ei koskaan puhu siitä, että ihmiselämä olisi helppoa tai eläimellinen olemassaolo ylipäätään. Siksi satanismi ei lupaa onnea tai vapautusta vaan lähtee liikkeelle vaatimattomasta olemassaolon opista, ja ohjeistaa ottamaan kaiken irti siitä vähästä mitä elämä antaa. Jos ihminen ottaa elämän ja itsensä tosissaan, hän saattaa kyetä harjoittamaan itseään ja siten paremmin selviytymään sekä hankkimaan materiaalista onnea.

3.2.4. Julistukset 3, 5 ja 9

V: Saatana edustaa tahraamatonta viisautta tekopyhän itsepetoksen sijaan! (Satan represents undefiled wisdom, instead of hypocritical self-deceit!)

V: Saatana edustaa kostoa, toisen posken kääntämisen sijaan! (Satan represents vengeance, instead of turning the other cheek!)

Teoksen ensimmäinen kirja eli *Book of Satan* valaa pohjan satanistisen filosofian elitistiselle maailmankuvalle. Viidakon laki kuuluu, että vahvat selviävät ja heikot tuhoutuvat. Lavey haluaa näyttää, että hänen näkökulmastaan kristillinen usko edustaa

pahuutta ja, että sen esittämät ideaalit ovat joko vääriä tai kokonaan valheellisia. Laveyn yksilö on vahva, viisas, kilpailukykyinen ja armoton vihollisilleen. Tämä yksilö myös elää totuudesta, sillä totuus on jotain mikä toimii, tuo varallisuutta ja luo pohjan kasvulle. Perustana korkeimmalle säännölle onkin selviäminen ja itsesuojelu, josta tuo moraalikäsite ja "koston periaate" kohoaa.

Ensimmäinen kirja on kenties kaikista kovin rienauksessaan, sillä se kääntää asetelman hyvästä ja pahasta pääläelleen argumentoidessaan satanismiin puolesta.

"For I stand forth to challenge the wisdom of the world; to interrogate the "laws" of man and of "God"! (SR, 30).

"I dip my forefinger in the watery blood of your impotent mad redeemer and write over his thorn-torn brow: the TRUE prince of evil - the king of the slaves!" (SR, 30).

Lavey korostaa, että Jeesus edustaa heikkoutta ja siten väärää tulkintaa todellisuudesta. Jokaista sääntöä ja lakia vastaan on käytävä kiivaasti sen totuuden selvittämiseksi. Mikään ei ole liian pyhää satanistille epäiltäväksi, sillä hänen standardinsa on voima ja mahti. Hänen tulee haastaa kaikki totut tavat, jotka eivät johda hänen maalliseen kukoistukseensa.

"I gaze into the glassy eye of your fearsome Jehovah and pluck him by the beard; I uplift my broad-axe and split open his worm-eaten skull!" (SR, 30).

Lavey esittääkin, että Jumala on kuollut ja edustaa kuollutta ideaalia. Krusifiksi ja ristiinnaulitseminen edustaakin "kalpeaa puuhun hirtettyä epäpätevyyttä". Tämä on "kuollut käsi" jonka olemme antaneet sterilisoida elävien ajattelua. Ajattelu tulee vapauttaa kyseenalaistamalla kaikkia asioita, eritoten jumalalliset totuudet tulee asettaa testiin. Kaikkia uskontoja tulee epäillä (Laveylle myös satanismi on kritiikille altis) sillä moraaliarvoilla ei ole pyhää alkuperää eikä mitään sellaista kriteeriä, joilla näitä asioita mitataan, tule korottaa jumalalliseksi. Kaikki jumalallinen pyhä rakennelma on ihmiskäsin tehtyä ja siksi myös ihmiskäsin tuhottavissa. (SB. 31).

Chaim Perelman esittää *Retoriikan Valtakunnassa* symbolisen siteen käsitettä argumentaation välineenä. Tämä tarkoittaa tehokeinoa, jota Lavey tässä tapauksessa

hyödyntää symbolisen siteen kautta. Symboli ja symboloitu ovat rinnakkaisuussuhteessa kuten lippu ja isänmaa tai isänmaallisuus. Symbolia kohtaan tehty teko ylistämisestä halveksuntaan aiheuttaa voimakkaita tunnereaktioita, joten esimerkiksi lippuun sylkeminen on tapa herättää voimakas reaktio valtion häpäisemiseksi. (Perelman 1977, 115.) Laveyille Jeesus on maali, jota hän hyödyntää häpäistessään häntä “ristillä riippuvana epäpätevyytensä”, jolloin hän asettaa koko kristillisyyden symbolin kyseenalaiseksi ja naurunalaiseksi. Samoin hän kohtelee pappeja ja piispoja, uskonnollisia yleensä, pyrkiessään osoittamaan heidän heikkoutensa ja tyhmyytensä.

Hyvän ja pahan asetelman kääntämistä säkeissä esitetään usein, ja vanhan ideaalin murtamista myös. Tämän “hyvän” Lavey näkee pahana, sillä se yhdistetään heikkouteen. Lavey kyseenalaistaa “rakasta vihollistasi” periaatteen kysymällä eikö tämä aseta sinua vihollistesi armoille? Ja kykenisitkö silti rakastamaan heitä, kun he repivät raajasi irti kehostasi, maatessasi verisessä lätäkössä suu täynnä verta?

Lavey perusteleekin, että tuo pyhäksi koettu armo on itsetuhoinen tie. On oltava valpas ja vahva. “As enviroments change, no human ideal standeth sure!” yksi säkeistä toteaa. Tämä on sopeutumisen, selviämisen ja kehittymisen ehto. Lopulta ei ole olemassa sääntöjä, jos kun tullaan siihen pisteeseen, että on tehtävä valintoja oman hengen säilyttämisen sekä kuoleman välillä. Uusi aika tuo uusia tuulia: “--every new age is to upraise new men to determine its liberties, to lead it toward material success--”, on eletävä jatkuvassa muutoksessa, erityisesti materiaalien olosuhteiden parantamisen kautta. Laveyille vanhat tavat voivat muuttua kahleiksi, jotka pahimmillaan johtavat tuhoon. (SB, 32.)

Totuus ei ole pyhä. Ja väärä informaatio, väärä “totuus”, tulee heittää romukoppaan muiden valheeksi osoittautuneiden asioiden kanssa: “--among the dead gods, dead empires, dead philosophies--”. Valheista vaarallisimmat ovat sellaisia, jotka on korotettu valtaistuimelle, pyhitetty ja etuoikeutettu, ja joita kaikki pitävät arvossa itse “totuuden mallina”. Vaarallisin valhe, jota vastaan kamppailla on äidinmaidossa saatu, “opittu ja omaksuttu” valhe, jota jopa älykkäät pitävät arvossa. Suosituisimmat valheet ovat vaarallisimpia yksilön vapaudelle. (SB, 32.)

Saatanalliset ideaalit ovat myös luonnollisia ja Lavey korostaa ihmisen elämellisyttä, lihallisuutta sekä seksuaalisuutta. Ihminen on olemassa selviytyäkseen, lisääntyäkseen ja kukoistaakseen kuten kaikki muut eläimet. Ihminen elää kilpailusta, ja Lavey kysyykin, olisiko lajimme ollenkaan olemassa elleimme

saalistaisi myös toisiamme? Lihallisuus korostuu myös rakkauden käsityksessä. Rakkaus on lihallista himoa lisääntymistarkoituksessa. Hän kysyy, eikö kristillinen rakkauden käsite ole vain kiertoilmaisu seksuaaliselle kanssakäymiselle? (SB, 33.)

Oikeuskäsitys kohoaa myös itsesuojeluperiaatteesta. Säkeet toistavat "silma silmästä" -kostonperiaatetta, tuota Hammurabin lakia tai alkuroomalaista Lex Talionista. Vihollisia on oikeus vihata. Yksi säe toteaa: "--if a man smite you on one cheek, SMASH him on the other!" edelleen viitaten ja vastaan käyden *Raamatussa* esitettyä Jeesuksen Vuorisaarnaa ja siinä esitettyä periaatetta (Matt. 5:39). Lavey näkee ihmisen oman itsensä pelastajan. Edelleen hän toteaa: "Life is the great indulgence - death, the great abstinence." Ihmisen ei tulisi pidättäytyä nautinnosta, vaan nauttia elämästä täysin rinnoin. Oikean Käden Polun hän näkee aina pidättäytymisen, ulkoa päin sanellun ja tukahduttavan ideologiana.

Luvun viimeinen osa esittää satanallisia hyveitä muotoillen parin "Blessed be the - - Cursed be the - -" kautta, missä hän esittää hyveet vastaparina "siunattuna ja kirottuna". Hyveitä ovat rohkeus, voimakkuus, voitokkuus, kuoleman uhmaavuus, turhan toivon tuhoaminen, uljaus ja urhoollisuus. Näitä ominaisuuksia omaavat perivät maan, kirjoittavat historian, eivät pelkää, he rikastuvat ja ovat kunnioitettuja. Ja yhtä kirottuja ovat niiden vastakohdat, jotka joutuvat kärsimään, alistumaan, pelkäämään sekä halveksuttavaksi. Nämä eivät kata kaikkia satanistille hyveellisiä asioita kuten esimerkiksi Syntien kohdalla voidaan nähdä, mutta ovat perusteluita argumentille todellisuuden näkemiseksi viidakon lain kautta. (SB, 35).

Viimeinen säe kuuluu: "The angel of self-deceit is camped in the soul of the "righteous" - The eternal flame of power through joy dwelleth within the flesh of the Satanist!" Tämän voi nähdä satanismin harjoittamista koskevana säkeenä. Se varoittaa vanhurskauden ja "oikeamielisyyden" vaarasta. Se on tie heikkouteen, valheeseen, väärään tulkintaan todellisuudesta ja siten vaaraksi omalle selviämiselle. Satanisti elää voiman kautta, mutta tuo voima kohoaa erityisesti tekemisen kautta. Satanisti harjoittaa itseään ilolla ja siten himojensa sekä nautintojensa kautta vahvistuu ja kasvaa. Hän ei pidättele itseään tai pelkää himojaan, vaan hyväksyy ne ja osaa nauttia työnsä hedelmistä. (SB, 35.)

Nämä väitteet koskevat sitä brutaalia realismia, jota Lavey edustaa. Elämä on heiveröistä, ihmisellä on niitä vain yksi. Siksi satanistin tulee olla tietoinen itsestään sekä ympäristöstään. Hänen tulee kyseenalaistaa tietoa jota hän omaksuu, olla valmis

muokkaamaan uskomuksiaan mikäli todisteet niin osoittavat. Laveyn filosofialle onkin olennaista kannattaa tieteellistä asennoitumista tietoon ja todellisuuteen. Hän haluaa varoittaa “hengellisistä pilvilinnoista” ja palauttaa ihmisen todellisuuteen, vereen ja lihaan.

Hänelle nykyajan yhteiskunnat ovat todiste ihmisen luontaisten viettien toimivuudesta, että ne ajavat häntä yhä parempiin saavutuksiin, mutta muistuttaa myös että viimekädessä oikeus saattaa olla omassa kädessä. Ihmiset ovat myös ihmisille susia, ja jos ihminen alistuu lampaaksi voi hän olla lammas matkalla teuraaksi. Lampaan sijasta ihmisen tulisi olla susi, kuin saalistaja. Alati valpas ja valmis kehittymään ja vastaamaan uusiin haasteisiin.

Hänen tulee myös muistaa, että sivilisaation kulissien takana on yhä se todellinen maailma, jota hallitsee viidakon laki.

V: Saatana on ollut kirkon paras ystävä, joka sillä on ikinä ollut, sillä hän on pitänyt kirkon toiminnassa kaikki nämä vuodet! (Satan has been the best friend of the church has ever had, as he has kept it in business all these years!)

Book of Satan on ensimmäinen varsinainen SB:n luku, ja se onkin nimetty Infernaaliseksi palopuheeksi. Puheen motivaationa Lavey pitää sitä, että liian kauan Paholainen on ollut hiljaa ja sietänyt kaltoinkohtelua, mutta nyt tuo aika oli ohi. Nyt oli aika sanoa takaisin! Lavey esittääkin uudelleen usein toistuvan väittämän, jonka mukaan ilman Saatanaa kirkko olisi kaatunut jo ajat sitten, että Saatana on se, joka on pitänyt kirkon toiminnassa olemalla sille tarpeellinen pahuuden ruumiillistuma.

“...considering the obvious fact, that without their Satanic foe their very religions would collapse.” (SB, 29.)

Hiljainen vastustaja, jolle “saarnatuolista pauhaajat” ovat saaneet huutaa, sekä omistaa hyvän ja pahan narratiivin kokonaan. Kirkon hän katsoo tuhonneen eri mieltä olleet sekä verbaalisesti että fyysisesti. Heidän saarnaamansa armo ei ulottunut paholaiseen asti, vaan hän ja hänen omansa olivat vapaata riistaa. Saatanassa Lavey näkee vertauskuvallisimman persoonan, jonka kirkko on ikinä esittänyt, mutta myös jota se on eniten kaltoinkohdellut. Kirkosta puhuessaan Laveyn voi olettaa puhuvan

laajassa merkityksessä niin kristillisille kirkkoille katolaisuudesta protestantteihin, mutta myös laajemmin Oikean Käden Polun uskonnoille yleensä. (SB, 29.)

Puolustaessaan armoa ja reilua peliä, kirkko ei ole osoittanut sitä paholaiselle, joka Laveylle on aina ollut mitä herrasmiesmäisin olento. Mutta nyt kun hän vihdoinkin saa puhua, on tämän ensimmäisen kirjan jokainen säkeistö täynnä tuota infernaalista suuttumusta, jokainen säe itse tulinen pätsi. Lavey näkee, että on aika tullut uudelleen oppia viidakon laki (Law of the Jungle) (SB, 29).

Laveyn Saatana on olemassa pelkästään symbolina, ei todellisena olentona. Tässä hän pyrkii irrottautumaan perinteestä ja sen kantamasta taakasta, mutta lähempi tarkastelu osoittaa, että hänen kuvansa perustuu silti hyvin perinteiselle näkemykselle paholaisesta, erityisesti romantiikan ajan kuvalle kapinallisesta ja jalosta paholaisesta.

Jeffrey Burton Russell jäljittää teoksessaan *Mephistopheles The Devil in the Modern World* (1986) Paholaisen syntyhistoriaa aina nykypäivään saakka. Russell alustaa määrittelemällä itse pahuutta. Hän toteaa, että Paholainen (Devil) on radikaalin pahan tunnetuin symboli. Radikaali paha ilmenee ihmisen yksilöllisellä tasolla kaikista julmimmissa hänen suorittamissaan teoissa. Hän määrittelee pahuudelle kaksi kategoriaa: passiivisen pahan, joka on kärsimystä, jota aistiva olento tuntee, sekä aktiivisen pahan, joka on kärsimystä, jota aistiva, tietoinen olento tuottaa toiselle aistivalle ja tietoiselle olennolle *tietoisesti*. (Russell 1986, 18.)

Paholaisen olemassaoloa ei voida tutkia pelkästään puhtaasti tieteen keinoin, sillä tiede ei Russellin mukaan pysty koskettamaan spirituaalista. Moraalisen pahan olemassaoloa voidaan tutkia, mutta silloin täytyy tutkia tahtoa pahaan ja vapaan tahdon pahaan ilmaisua, ei vain syy ja seuraamussuhteita (Russell 1986, 21). Paholaiselle Russell jäljittää eri aikojen saatossa eri muotoja: 1. Jumalasta irrallinen periaate 2. Jumalan aspekti/puoli 3. luotu olento, langennut enkeli 4. ihmisen pahuuden symboli (Russell 1986, 23).

Keskiajan hämärästä nousi uuden ajan kynnyksellä esitieteellinen maailmakuva. Russell esittää kolme erilaista teoriaa, jotka hahmottelivat tuolloin otettaan maailmasta: aristoteelisen kristinuskon, hermeettisen magian ja tieteellisen materialismin. Magiaa jotkut yrittivät puolustaa "intellektuaalisena magiana" erottaen sen noituudesta, joka heille edusti häpäistyä magian muotoa. Intellektuelli magia käsitteli alkemiaa eli edusti kemian alkujuuria ja sitä ajoi intellektuelli tutkimisen halu, eivätkä nämä alkemistit siten halunneet sotkeutua noituuteen ja noitavainoihin. Noitien katsottiin myyneen sielunsa Saatanalle ja he aiheuttivat magiallaan kaiken

pahan mitä yhteisöissä tapahtui kuten sadon epäonnistumisen, taudit, jne. He kidnappasivat kristittyjen lapsia ja uhrasivat niitä seremonioissaan keskiyön pimeyden suojuissa. Noitavainot, jotka alkoivat keskiajalla, olivat kuumimmillaan vasta 1600- ja 1700-luvuilla. (Russell 1986, 28.)

1500-luvulla alkanut uskonpuhdistus ei suinkaan hylännyt taikauskoa tai heikentänyt uskoa paholaiseen, vaan esimerkiksi Luther ja hänen jälkeensä protestanttiset liikkeet olivat hyvinkin kiihkeitä pelkäämään paholaisen vaikutusta. Martti Luther kirjoitti, että paholainen on Jumalan luoma ja tämän yksi aspekti, kenties jopa Jumalan tahdonalainen asia. Kuitenkin Jumala ja Saatana tahtoessaan samaa asiaa eivät tahdo samasta syystä, vaan Saatana tahtoo pahaa ja Jumalan tahto ohjaa aina lopulta hyvään. Paholaisen Luther näki Jumalan työkaluna. (Russell 1986, 37.)

Uskonnedustajien lisäksi paholaiskuvaa kehitti kirjallisuus. Russell esittää, että myös Luther ja hänen seuraajansa olivat myös tärkeä osa Faust -legendan levittämisessä, sillä he käyttivät sitä esimerkkinä siitä mitä ei tulisi tehdä. Faust legendan aikaisin lähde on Trimethemius vuodelta 1507, mutta 1540 Faust liitettiin paholaiseen ja 1580 Faust legenda sai muodon, jossa Faust tekee liiton tai sopimuksen paholaisen kanssa. Johan Spiessin 1587 vuonna kirjoittama historia Faustista sisältää demonin nimeltä Mephastofiles. (Russell 1986, 58–59.)

Erityisen tärkeä paholaisen historialliselle kehitykselle oli John Milton, jonka teologiassa Jumala loi enkelit ja ihmiset vapaaksi tahdoiltaan. Paholainen johti Miltonin mukaan osan enkeleistä kapinaan taivaassa, jolloin Jumala karkotti heidät sieltä. Sen jälkeen paholainen houkutteli Aatamin ja Eevan syntiin (Russell 1986, 96). Miltonille pahuus on kristilliseen traditioon nojaten tyhjää, hullua, epätodellista ja itsetuhoista. Siinä missä Shakespeare oli tuonut demonisen elementin ihmisen psyykeeseen, jatkoi Milton siitä tuomalla inhimillisen elementin paholaiseen tekemällä hänestä enemmän ihmisenkaltaisen. Miltonin paholainen on pakkomielteisen keskittynyt itseensä ja vapaaehtoisien tietämätön muiden olentojen elämästä sekä kosmoksesta yleensä. Saatanan tunteet ovat inhimillisiä ja voimakkaita (Russell 1986, 97). *Paradise Lost*issa Saatana on miltei teoksen päähenkilö (protagonisti) sillä hän on eniten esillä ja liikuttaa tarinaa eteenpäin, mutta häntä ei voi laskea sankariksi. Hänessä on silti antiikkisen sankarin tai jalon vastustajan piirteitä, mutta myös stoalaista hyveellisyyttä. Huolimatta siitä, että Paholainen on syntisen ruma, inestisuhteessa tyttärensä Syntiin sekä kuvaa suorastaan groteskisti Jumalaa,

Saatana onnistuu olemaan rehellinen ja uskollinen itselleen ja tappioista huolimatta jatkaa uhmakkuuttaan ylivoimaista vihollistaan vastaan. (Russell 1986, 98–99.)

Miltonin Saatana kulkee ylpeydestä kateuteen ja sieltä kostonhaluun. Hän haluaa olla yhtä mahtava kuin Jumala, hän on kateellinen Pojalle, jonka Jumala nosti hänen ohitseen (Russell 1986, 103). Paholainen päätyy pitämään illuusiota parempana kuin todellisuutta, vääristymää totuutta parempana, joten hän oikeuttaa kapinansa, vaikka tietää sen olevan turha Jumalan ollessa kaikkivoipa (Russell 1986, 112). Miltonin Saatanasta alkaa se romantiikanajankuva Paholaisesta, jonka piirteitä myös Laveyn symbolina oleva Saatana kantaa.

Goethen Faustissa etäisyyttä otetaan jo kristilliseen paholaiseen ja kristillisyyttä teoksessa voidaankin pitää vain esteettisenä ominaisuutena. Teoksen paholainen ja teemat edustavat enemmän yhteiskunnallista muutosta sekä ihmiskuvan kehittymistä (Russell 1986, 167). Romantiikan ajalla paholainen alkoi saada individualismin ja kapinan piirteitä (Russell 1986, 167). Romantikot kritisoivat ja vastustivat kristillisyyttä, heille Saatana edusti sankaria ja jopa hyvää. Heille sankaruus muodostui yksilöllisyydestä, yhden taistelusta maailmaa vastaan sekä vanhoillista tyranniaa että valtaa vastaan. Heille sankarin tuli edustaa kapinallista, vallankumouksellista. Tällainen Saatanan ihailu ei ollut kuitenkaan pahuuden palvontaa, vaan romantikkojen Saatana symboloi hyvää. Saatanan kuten esimerkiksi Prometheuksen kapinan syyt saatettiin nähdä ihmiskunnan auttamisessa, kapinana ihmisen vapauttamiseksi. (Russell 1986, 174–175.)

Russell toteaa, että romantiikan ajan Saatana ja ideaalien radikaali sekoittuminen ei ollut koherentti kokonaisuus, eikä tietoinen tai yhdistynyt liike (Russell 1986, 176), mutta romantiikan ajan positiivisesta Saatanan kuvasta alkoi koostua okkultistien piirissä pohja satanismille 1800-luvun loppua kohden (Russell 1986, 201). Russell määrittelee satanismia seuraavasti: satanisti on se, joka uskoo Saatanan olevan persoonallinen periaate todelliselle pahalle, itsekkyydelle ja kärsimykselle ja, että hän siksi palvoo tätä (Russell 1986, 205). Satanisteista esimerkkinä hän käyttää Eliphas Levia, Paul Verlainea ja dekadenttien suuntauksen kenties eniten satanistisimmaksi luonnehtimaansa Isidore Ducasea (Lautreamont) (Russell 1986, 209).

Esimerkkinä okkultisteista Russell nostaa esille Madame Helena Blavatskyn, joka perusti Hermetic Order of the Golden Dawn -järjestön vuonna 1887. Blavatskyn mielikuvituksellisessa järjestelmässä Lucifer rakentuu romantiikan traditiolle valontuojana, Saatanaa on hänen mukaansa kiittäminen ihmisten tietoisuudesta sekä

älykkyydestä, sillä Tulienkelit, jotka loivat ihmisen ja kapinoivat etäistä Jumalaa vastaan, antoivat ihmiselle hänen itsenäisyytensä ja vapautensa. (Russell 1986, 219). Edelleen vaikka Lavey suhtautuu kielteisesti traditioon ja madame Blavatskyn kaltaisiin okkultisteihin, hänenkin oma Saatanakuvansa perustuu samalle romantiikan ajan pohjalle kuin heidän.

Romantiikan ajalta eteenpäin kuva Saatanasta arkipäiväistyi ja pahaa siirryttiin pohtimaan enemmän filosofian sekä psykologian piirissä. Russell tuo esille Nietzschen, joka pyrki kohtaamaan todellisuuden sellaisena kuin se oli ja sitä hän piti tärkeimpänä periaatteenaan. Hänen mielestään Jumala, idealismi, metafysiikka, platonismi, transsendentti, moraaliset absoluuttiset periaatteet ja olemassaolo sekä merkitys itsessään ovat kaikki kuolevia ideaaleja ja illuusioita. Kaikki spekulatiivinen filosofia on vain filosofin itsensä ajattelun luomia toiveiden ja pelkojen kaikuja. Nietzsche halusikin karttaa itsepetosta hinnalla millä hyvänsä. Hänelle todellisuus piti rakentaa sen raa'asta olemuksesta, ja ihmisen tuli itse luoda omat arvonsa ja merkityksensä. Nietzschen mielestä yhteiskuntien rakentaminen siten että ideaalit kartoivat todellisuuden todellista traagista olemusta ja pakenivat fantasioihin, tarkoitti sitä, että tuollaiset rakennelmat oli myös helppo tuhota. Hänelle Jumalan idea nousi luonnollisten tapahtumien väärintulkinnasta sekä psykologisesta projektioista toiveiden ja pelkojen kautta. (Russell 1986, 224–225.) Laveyn ajattelunpohja on monesti samankaltainen Nietzschen filosofian kanssa. Häinkin jo Saatanan symboliksi alentamisessa pyrkii kohti realistista, materiaalia ja todellisuutta illusioiden sijaan. Rationalismia idealismin sijaan sekä pyrkii ajattelemaan Jumalaa egon ulkoistettuna olemuksena.

Nietzschen lisäksi Lavey nojaa myös Freudin psykologiaan tukeutuessaan tämän ajatukseen, jossa Jumaluudet ja paholaisuudet ovat egon ulkoistettuja tai alitajunnan pelkojen ja toiveiden kuvitelmia. Freudin panoksesta psykologiaan syntyi käsittelytapa kuvata hyvää ja pahaa symbolisina asioina, kun taas tutkimuksessa pidättäytyttiin kuvaamaan termien kuten aggressio kautta tapahtumia. Jumala ja paholainen olivat illuusioita, jotka syntyivät uskon olettamuksille, ne olivat keino paeta kuolemanpelkoa ja käsitettävä alitajuisiksi sopeutumisvälineiksi (Russell 1986, 227).

Kirjailijoilla, kuten Mark Twain, Saatanan kuva jatkoi romantiikan traditiota. Hänen “nuori Saatanansa” edustaa kapinallista, rationaalista ja järjellistä olentoa, joka vastustaa perinteisen uskonnollisuuden kahlitsevaa käytäntöä sekä epäselvää

mystiikkaa. Twainin Saatana on leikkisä ja viehättävä kujeilija (Russell 1986, 236). Dostojevskin paholainen teoksessa *Veljekset Karamazov* (1880) on manipuloiva ja alati muotoaan vaihtava, sopeutuva entiteetti, joka on enemmän kuin ihminen itse. Kertomuksen paholainen on henkilö Ivanin alitajunnan heijastuma, joka luo valheita ja illuusioita tämän eteen lopulta yrittäen todistaa jopa, että hän itse, Paholainen, ei ole olemassa (Russell 1986, 248–249).

Puhuessaan 1800-luvulta syntyneestä kohti materialistista todellisuuden kuvaa kulkevasta filosofiasta, Russell nostaa esille Karl Marxin ja Friedrich Engelsin marxistisen filosofian, jota hänen mielestään voidaan parhaiten kuvata uskonnollisena. Marxistit väittävät, että kaikki tieto on saatavissa empiirisestä tarkkailusta, mutta itse marxistiset oletukset ovat sellaisia, joita ei voida empiirisesti havainnoida. Marxisteille kaikki yhteiskunnan analyysipyrkimykset ovat subjektiivisia ja luokkaan perustuvan perspektiivin vääristämiä. Kaikki paitsi heidän omat analyysinsä, jotka ovat objektiivisia ja vääristymättömiä. Marxille paha syntyi siitä, että inhimillinen tietoisuus vieraantui materiaalisista lähtökohdistaan ja siitä, että ihmiset riistivät toisiaan luokkayhteiskunnassa. Pahuus loppuu, kun saavutetaan kommunistinen yhteiskunta, jossa luokkien välinen riisto loppuu luokkien kadotessa. (Russell 1986, 215–216.)

Russell katsoo, että kristinuskon merkityksen väheneminen 1900-luvun kuluessa jättää aukon, jota niin marxismi kuin liberaali progressivismi pyrkii täyttämään, mutta nämä molemmat aatesuuntaukset toimivat uskonnolliseen tyyliin. Niitä ohjaa usko ihmisyyden jatkuvaan kehitykseen ja hyvän sekä pahan käsitteleminen psykologisina materiaalista nousevina ilmiöinä sekä arvorelativistinen käsitys. Kaksi yhteensopimatonta ideaa hallitsee nyt länsimaita: relativismin tuoma nihilismi ja kulttuurinen epätoivo, sekä siitä huolimatta uskomisen jatkuvaan ihmiskunnan kehitykseen. Kehitys ei ole kuitenkaan kehitystä ilman päämääriä ja ilman selkeitä tavoitteita, transsendentteja arvoja. Progressiota ei voi tapahtua, vaikka matka jatkuisi (matkalla ei mihinkään). (Russell 1986, 252.)

Tällainen yhteiskunta, jossa oli tilaa uusille aatevirtauksille, oli myös 1960-luvun Kalifornia, jolloin Lavey perusti kirkkonsa ja aloitti uuden okkultismin virtauksen. Russell toteaaakin, että 1960-luvulta alkaen satanismi nosti uudelleen päätään, mutta uudenlaisessa muodossa. Hän pitää esimerkiksi myöhempää Temple of Setin kaltaista järjestöä pinnallisena sekä hölmönä, hengettömänä, seksuaalisena hedonismina okkultismin pukuun puettuna. Kultteja, jotka kuitenkin oikeasti ovat tosissaan

pahuuden ja julmuuden palvonnassa kuitenkin syntyi myös. Näistä hän nostaa esille Mansonin perheen sekä Jim Jonesin kultin. (Russell 1986, 253.)

Laveyn *Saatanallista Raamattua* Russell luonnehtii hedonististen maxiimien sekamelskaksi sekä harhaanjohtavaksi okkultismiksi. Lavey sekä Michael A. Aquinon Temple of Set johtavat Saatanan juuret Egyptin Setiin, mutta Setiin ei ole liitettävissä hedonistisen luonnonjumalan piirteitä. Lisäksi etymologisesti Set ja Saatana eivät ole yhteydessä toisiinsa kuten Lavey tai Aquino väittävät. Saatanan uudelleenmäärittelylle ei ole todisteita, ja Russell toteaa olevan irrationaalista kääntää asetelma toisinpäin syyttämällä ”vähättelijöitä” Saatanan nimen pilaamisesta. (Russell 1986, 255.)

Sotien jälkeen kehitys sekä katolisen kirkon piirissä että protestanttien piirissä johti siihen, että epäily paholaisen olemassaoloa kohtaan kasvoi. Skeptikot mielivät erottaa esimerkiksi *Uuden Testamentin* Jeesuksen opetusten universaalit merkitykset tuolle ajalle ominaisista taikauskoisista uskomuksista kuten uskosta paholaiseen tai siihen, että Aurinko pyöri Maan ympärillä (Russell 1986, 261).

Laveyn Saatanan hahmolla on siten juurensa hyvin syvällä traditiossa, mutta erityisesti hänen ajoittain humoristinen ja kujeileva otteensa lainaa paljon romantiikan ajan kirjallisuudelta ja paholaiskuvalta. Hän ei lähde okkultistien tielle luomaan omaa tarinaansa aiheiden ympärille, vaan romantiikasta ponnistaen hän pohjaa ajatuksiaan realistisemmin ja filosofisille ajatuksille nojaamalla esimerkiksi Nietzscheen ja Freudiin. Russelille Saatana on edustanut ja edustaa kristillisestä kuvakulmasta käsin radikaalia pahaa, mutta Laveyn filosofia pyrkii puhumaan hyvästä myös Saatanan symbolisesta merkityksestä puhuttaessa. Saatana edustaa Laveylle hyvää ja hyvän arvoja kuten vapautta, itsenäisyyttä ja oikeutta.

Per Faxneldin artikkeli *Secret Lineage and de Facto Satanists: Anton Lavey's Use of Esoteric Tradition* teoksessa *Contemporary Esotericism* (Asprem&Granholm 2013) valottaa edelleen Laveyn kahtalaista suhtautumista traditioon. Tradition käyttäminen on legitimointistrategia, joka ei rajoitu pelkästään uskontojen piiriin. Faxneld toteaa, että nykysatanismin voidaan katsoa alkaneen Laveyn perustaessa Saatanan Kirkon vuonna 1966 (Asprem&Granholm 2013, 72–73).

Satanismin tradition ymmärtäminen tätä laajemmassa merkityksessä perustuu Saatanan näkemiseen positiivisessa valossa eri teksteissä sekä seuroissa. Faxneld näkee, että tämä kehitys alkoi 1700-luvun lopulla tullessa romantiikan ajalle.

Esimerkkeinä on nostaa myös H.P. Blavatskyn teoksen *The Secret Doctrine* (1888) ja hänen theosofisen järjestönsä (Asprem&Granholm 2013, 74). Lavey ei kuitenkaan vetoa tuon ajan teksteihin satanismin traditiona, vaikka hänen Saatanakuvansa onkin samankaltainen romantiikan tradition kanssa (Asprem&Granholm 2013, 75).

Lavey hyödyntää traditionaalisuutta välineellisesti hyödyntäen haluttua efektiä, näin on esimerkiksi vanhojen symbolien tai rituaalien laita. Laveylle on tärkeää, että rituaali aiheuttaa voimakkaan tunnereaktion mitä voidaan hyödyntää positiivisena psykologisena tilana, jolle rituaali vuorostaan vasta rakentuu. Monesti Lavey hylkää traditionaaliset seremoniat käyttökelvottomina koska hän haluaa, että ne sopivat juuri nykyihmiselle. Musta Messu ei ole olemassa ensisijaisesti pilkkaamassa kristinuskoa tai jumaloi Saatanaa, vaan on enemmän personallisen tunnemaailman rituaali. (Asprem&Granholm 2013, 76.)

Traditionaalisten elementtien kuten Yezidien ja Tempeliritarien käyttö on Laveylla tehty pilke silmäkulmassa. Hän uhraa historiallisen tarkkuuden mieluummin saavuttaakseen tekstillään halutun reaktion tai efektin lukijassa (Asprem&Granholm 2013, 78). Lavey kritisoi traditionaalista esoterismia ja hyödyntääkin vain harvoja ja valittuja lähteitä kuten John Deen Eenokin Avaimia kenties siksi, että ne sopivat hänen ideoihinsa ja täyttävät tarkoituksena vanhoina ja mystisinä teksteinä. Lavey haluaakin palauttaa satanismin materialistiseen rationalismiin, ja siten hyödyntää vain tarkoin valittuja lähteitä (Asprem&Granholm 2013, 79). Kritiikistään huolimatta, Lavey hyödyntää esoteerista traditiota ja valikoivuudestaan huolimatta hakee sieltä pohjaa omille rituaaleilleen sekä oppiensa välineeksi (Asprem&Granholm 2013, 80).

Laveylle on myös ominaista tradition sotkeminen tai siihen liittyminen kuten on Yezidien tai Tempeliritarien laita. Hän myös kieliposkessa vihjailee esimerkiksi siitä, että Benjamin Franklin olisi ollut kiinteä osa 1700-luvulla toiminutta yläluokan salaseuraa Hellfire Clubia, ja siten ollessaan tuon seuran jäsen hän olisi toiminut perustaakseen Amerikan Yhdysvalloista satanistista valtiota (United Satanic America). Lavey hyödyntää tätä suurnarratiiviin liittymistä erityisesti tehokeinona. (Asprem&Granholm 2013, 83.) Lisäksi Lavey usein määrittelee satanisteja siten, että kyse ei ole näiden suhteesta Saatanaan vaan kyse on poikkeusyksilöistä, jotka eivät kenties tiedostaneet olevansa satanisteja tai toimineensa satanististen oppien mukaisesti. Tietoisesti hän viittaa esimerkiksi Rasputiniin, että hän oli sekä poikkeuksellinen yksilö, että myös filosofialtaan sekä rituaaleiltaan henkilö, jota voitiin pitää satanistina (Asprem&Granholm 2013, 83).

Esoteerisen tradition lisäksi Faxneld muistuttaa, että Lavey nojaa myös kirjalliseen traditioon. Mustasta Messusta hän toteaa, että se on velkaa paljon Baudelairelle sekä erityisesti Huysmanin novellille *La-Bas* (1891) (Asprem&Granholt 2013, 86).

SB:n toinen kirja, *Book of Lucifer*, sisältää itse filosofian ydintekstit ja siinä missä ensimmäinen luku keskittyi purkamaan vihaista sanomaa numeroitujen säkeiden muodossa, siirtyy SB nyt tavalliseen tekstiin eri aihealueita käsitellen. Alaotsikko onkin *The Enlightenment*, sillä roomalainen jumala Lucifer oli valonkantaja, ilman henki, valaistumisen personifikaatio. Kristillisellä aikakaudella Luciferistä tuli pahuuden symboli. Toisen kirjan johdannossa Lavey jatkaakin linjaa Saatanan puolustamiseksi jo esittämänsä väitteen tueksi, että Saatanana on yksi kristillisen kirkon peruspilareista. (SB, 39.)

Lavey ilmoittaaakin: “The truth alone has never set anyone free.” Hän katsookin, että epäily on tärkeämpi tekijä, joka rakentaa psyykkisen vapautumisen. Ilman epäilyksen elementtiä ovi, josta totuus kulkee läpi, olisi suljettu, Lavey sanelee. Tämä korostaa valveutuneen satanismin perusperiaatetta valistuneesta yksilöstä (SB, 39).

Pyhät kirjoitukset ovat kääntäneet Infernaalisen monarkin merkityksen käänteiseksi, sillä heille Saatanana on “valheiden isä”. Lavey toteaaakin, että se ei ole paholainen, joka on valheiden perusta, vaan se on Hän, joka on kirjoittanut kaikki Raamatut. Vain epäily vapauttaa valheesta, Luciferin valaistus on täällä, kun tämä valheen kupla vihdoinkin puhkeaa! Kirjansa Lavey katsoo olevan “kuin ilmestys” heille, jotka jo epäilevät. Nyt onkin oleva epäilyksen aika. (SB, 39.)

Luku *WANTED! God Dead of Alive* käsittelee satanismiin suhdetta jumalaan sekä jumalakäsitystä. Lavey aloittaaakin kuvaamalla, että enemmän ihminen itse on luonut jumalansa kuin, että jumala olisi luonut ihmisen. Satanistille onkin ominaista valita millaisen jumaluuden hän luo tai haluaa luoda, mikäli hän niin tarvitsee. Jumala on ihminen itse, ja jos jotain hänen tulee palvoa, niin hän palvoo itseään. Saatanana tai “jumala” edustaa luontoa ja ihminen on tuon luonnon fyysinen ruumiillistuma, Saatanana lihaksi tulleen. Ihmiskunta on se osa Saatanaa, joka on tietoinen itsestään ja omasta olemassaolostaan. Stephen Flowers tulkitseekin, että ihminen osoittaa rakkautta sekä kunnioitusta itselleen, todelliselle lihalliselle sekä pedolliselle ytimelleen, ja siten hän kykenee osoittamaan kunnioitusta ja rakkautta myös muille

jaloille sekä puhtaille luonnon luomuksille. Jos taas hän on täynnä itsevihaa ja pyrkii tuhoamaan kaikki hänen oman lihallisen luontonsa symbolit, hän levittää vihaansa ympärilleen. (SB, 40; Flowers 1997, 194–195.)

Laveylle mikäli Saatana olisi todellinen hän olisi liian epäpersoonallinen välittääkseen maailman menosta, kärsimyksistä ja vaivoista. Enemmäkin Saatanalla/Luonnolla kuvataan luonnonvoimaa kuin jumaluutta. Lavey esittääkin, että kristillisten Jumala on julma ja armoton, että hänen tahtonsa takia lukemattomat lapset ja naiset ovat kärsineet ja kuolleet. Kyseessä on suuri ristiriita jumaluudesta, joka on samaan aikaan hyväntahtoinen, mutta myös julma ja tappava. (SB, 40–41.)

Satanismille on ominaista korostaa yksilön vastuuta itsestään. Lavey esittääkin, että ihminen on vastuussa kaikesta ja, että hän ei saa kuvitella, että joku muu välittäisi siitä, miten hänelle käy. Hänen ei tule antautua kohtalon edessä, vaan taistella kynsin ja hampain sitä vastaan. Rukoilu ja valitus ei auta! Oikean Käden Polut johtavat vain tyytyväisenä rukoilemaan onnettomuuden edessä sen sijaan, että tekisivät asialle jotain. Rukoilu ja toivominen eivät auta vaan tekeminen asian eteen. Satanisti onkin oman onnensa seppä ja kaikki mitä hän saa, on hänen itsensä työllä ansaitseman. Positiivinen ajattelu ja positiivinen toiminta ovatkin periaatteita mitkä tuottavat tuloksia. Vastuu itsestään on myös vastuuta virheistään. Tunnustaminen toiselle ihmiselle ei auta, vaan on turhaa. Jos satanisti tekee virheen, hänen tulee oppia siitä, sillä on luonnollista tehdä virheitä. (SB, 41.)

Syntien tunnustaminen omantunnon turruttamiseksi on ominaista Oikean Käden Polulle. Tunnustamisen jälkeen synnin tekijät uusivat rikoksensa puhtain omantunnoin, heidän teoillaan ei ole samalla tavoin vastuuta kuin satanistilla. Rukoilun ja synnin Lavey katsookin olevan olennaisia ristiriitaisuuksia, kuten laajemmin koko Oikean Käden Polun uskontojen vihamielisyys toisiaankin kohtaan. Katoliset ja protestantit saattavat pitää toisiaan harhaoppisina, juutalaiset ovat aina kantaneet paholaisen nimeä. Ja vaikka nuo uskonnot julistavatkin universaalia rakkautta, käyttävät he rukoilua vihollisensa puolesta kuin sanoakseen: “Vihaan sinua!” Jotkut uskonnoista hyväksyvät tämän “kaiken anteeksi antavan” Jumalan, ja Lavey esittääkin, että Yezidit hyväksyivät tämän seikan olennaisesti ja tyytyivät maallisessa elämässään vain miellyttämään Saatanaa, sillä hän oli todella se joka hallitsi ja tuomisti maanpäällisessä elämässä. Kuolemanjälkeen Jumala antoi varmasti anteeksi. (SB, 43.)

Oikean Käden Polun sekavat tallustajat saattavat jopa ymmärtää osittain omat epäilyksensä ja jopa kutsua itseään “kristillisiksi ateisteiksi”. Laveylle tällaiset ristiriidat ovat todisteena Oikean Käden Polun uskontojen heikkoudesta sekä uuden Saatanallisen Ajan saapumisesta. (SB, 45.)

Lavey katsookin, että ihminen (Saatana) on kaikkien henkisten uskontojen luoja. Sille suurin syy löytyy ihmisen omasta egosta, jota hän ei voi hyväksyä, vaan sen sijaan haluaa ulkoistaa sen “jumaluudeksi”. Jumala on vapaa tekemään kaiken sen mitä ihminen itse ei voi tehdä, mutta tällainen jumalan palvominen on vain sen ihmisen palvomista, joka tuon jumaluuden loi. Jumaluuden luominen onkin pyrkimystä vapautua siitä vastuusta, jota ihminen ei halua itsestään kantaa. Jumala on pelkoa omaa itseään kohtaan sen sijaan, että ihminen kunnioittaisi itseään “jumalassa”. (SB, 44.)

Lavey allekirjoittaa sen, että ihminen tarvitsee rituaalia ja dogmaa (uskonkappaleita, doktriinia), mutta hänelle mikään laki ei osoita, että ihminen tarvitsee ulkoistettua jumaluutta, jota palvoa. Hänelle ihminen ja hänen “jumalansa” saattavat yhdistyä, ja siten Luciferin liekki voi saapua ihmiseen hänen ymmärtäessään, että sekä hän että Jumala ovat yksi ja sama lihallinen ego. Ihmisen ei tulisi jakaa egoaan etsiessään ulkoista valaistumista vaan juhlistaa tuota olemassaoloa. (SB, 46.)

Saatanan semanttista alkuperää Lavey pohtii luvussa *Hell, the devil, and how to sell your soul*, joka käsittelee laajemmin paholaisen syntyperää ja asemaa “kirkon parhaana ystävänä”. Semanttisessa mielessä “Saatana” tarkoittaa “vastustajaa”, “vastapuolta” sekä “syyttäjää” (adversary, opposition, accuser), Intian sana *devi* tarkoittaa jumaluutta. Vastustajan roolissa taivaallisten sekä henkisten uskontojen kanssa Saatana on yhdistetty lihalliseen, maalliseen ja eläimelliseen luontoon tai “aspekteihin”. Alkuperäisenä olentona Saatana oli Laveyn mukaan enkeli, jonka tuli raportoida ihmisten synnillisestä käyttäytymisestä Jumalalle. Vasta 1300-luvulta alkaen Saatana alkoi saada nykyaikaisen muotonsa sorkkineen ja vuohenpäineen. Kristinusko yhdisti Saatanan silloin vanhojen jumaluuksien olemuksen kuten Panin sekä Dionysoksen. (SB, 55–56.)

Entisajan sankarit muuttuvat uudenajan vihollisiksi, ja siten myös pakanajumalat sulautettiin kristillisessä maailmankatsomuksessa pahoihin voimiin ja Saatanan hahmoon. Vuohihahmon alkuperän Lavey jäljittää Sovitusjuhlaan (Day of Atonement,

Suuri sovitushuhla), joka on niin kristillisessä Raamatussa mainittu kuin juutalaisilla heidän tärkein vuosittainen juhlaansa (Yom Kippur). (3. Moos. 26–32.) Juhlassa uhrattiin yksi vuohi Herralle ja yksi Azazelille. Azazelille osoitettu pukki kantoi ihmisten synnit ja ajettiin autiomaahan (syntipukki). Kreikan kielessä taas sana *demon* tarkoittaa vartijaa tai suojelijaa. (SB, 56–57.)

Viimeinen teesi on samalla mielenkiintoisin, mutta vaikein riisua ilmiasustaan. Mielestäni se edustaa parhaiten satanismen asemaa kristillisen narratiivin “toisena puolena” kun ihminen kääntääkin sille selkänsä ja valitsee itsekkyyden. Se on kertomus vastapuolelta, Saatanan näkökulmasta, heiltä, jotka seisovat itsenäisinä ja uhmakkaina, itsekkäinä ja ylpeinä synneistään. He, jotka ovat päättäneet jättää Jeesuksen kaitseman lauman.

Siinä missä kristillistä Jeesuksen filosofiaa voidaan pitää armon ja rakkauden lämpimänä sekä toiveikkaana sanomana, on Laveyn esittämä teesi brutaali ja “valheellista toivoa” vastaan kamppaileva. Lavey näkee maailman lihallisena, voimapoliittisena, darwinistisena taisteluna missä vahvat selviävät ja heikot tuhoutuvat. Hän ei kenties pidä nyky-yhteiskuntaa vaarallisena kaikkien sotana kaikkia vastaan, mutta hän haluaa muistuttaa siitä varjosta mikä ihmisellä on.

4. Saatanallinen retoriikka

Jos edellisessä luvussa esiteltiin Saatanallisen Raamatun Logos eli asiasisältö argumentin esittämien teesien puolesta, on tässä luvussa tarkoitus esittää puhujan luonnetta koskevia Ethos-keinoja sekä yleisöön vaikuttavia Pathos-keinoja. Lisäksi suoritettava analyysi on etic-tason analyysi. SB:n ilmiänsä sekä saatanallista paatosta on Lavey kuvannut englannin sanalla “sinister”, joka suomeksi kääntyy pahaenteiseksi ja *vasemmanpuoleiseksi* (lat. sinister=vasen). Satanismia on myös sen kirkon puolesta luonnehdittu ei-käännyttäväksi uskonnoksi (Gilmore 2016, 38). Lavey saattoi laskea sen hyödyksi, että kirkon ulkoasu auttoi karkottamaan vääriä ihmisiä pois. Pelottamalla heidät tiehensä hän halusi varmistaa sen, että satanismi on uskonto, jonka pariin tietoisesti hakeudutaan. Laveylle satanismi ei edustanut pelkkää humanismia sillä ihminen tarvitsee myös rituaaleja sekä dogmia tuekseen, mutta hänelle Saatana edustaa myös yksinäistä, rohkeaa ja voimakasta asennetta “laumoja” vastaan.

Saatanallisen Raamatun retoriikassa Lavey asettaa niin itsensä kuin satanistinkin rohkeasti yksin jalona, voimakkaana, yksilöllisenä ja erityisesti *oikeudenmukaisena*. Satanismi edustaa rehellisyyttä, luonnollisuutta ja itsensä kehittämistä. Lavey esittääkin siksi vastapuolensa heikoksi, huonoksi, epäpäteväksi ja jopa mahdottomaksi (et voi rakastaa kaikkia!) idealismiksi, joka sortaa seuraajiaan syyllistämällä heitä tarpeettomasti. Teoksen visuaalisuus, verbaalisuus sekä mystiikka kietoutuvatkin tämän asetelman ympärille: satanismi edustaa mystistä, vaarallista, salattua, mutta todellista tietoa. Kristilliset sekä muut Oikean Käden Polun uskonnot maalataan verellä ja hulluudella. Lavey käyttää demoneita hyödykseen ja kielenkäyttö onkin tehty tarkoituksella rienaavaksi, halveksivaksi sekä ensimmäisen kirjan palopuhe jopa karkottavaksi tekijäksi. Palopuheen hyökkäys asettaa lukijan eteen kysymyksen: haluatko edes lukea pidemmälle sillä nämä sanat ovat pahan puolesta puhuttuja, lukijansa turmelevia saatanallisia säkeitä?

4.1. Ethos, Saatana puhuu!

Infernal Diatribe kuuluu teoksen aloittavan *Book of Satanin* alaotsikko. Säkeet ovat visvaisia ja vihaisia, suu kuolasta valuen rienauksia heitteleviä sylkäisyjä. Lavey kääntää perinteisen hyvä paha asetelman pääläelleen esittämällä heti johdannossa, että

on Paholaisen ansiota, että Kristillinen kirkko on ylipäätään yhä olemassa. Se on kuitenkin kohdellut paholaista kaltoin ja tehnyt hänestä vihattavan kohteen, syntipukin. (SB, 23–29.) Ensimmäisessä kirjassa Lavey hyödyntää niin tätä asetelmaa kuin myös kuorruttaa sitä vastustajaansa halventavalla kielenkäytöllä. Samalla lisänä toimivat germaanisten, sekä pohjoismaisten pakanauskontojen myytit.

“The Ring of Niebelungen doth carry an everlasting curse, but only because those who seek it think in terms of “Good” and “Evil” - themselves being all times “Good”. (SB, 23.)

“Hyvät” Oikean Käden Polun kulkijat kaipaavat viimeiseen ekumeeniseen juhlaansa Valhallassa, nyt kun “Twilight of the Gods” (Jumalten iltahämärä) on saapunut. Ensimmäisen kirjan tehtävänä on kyseenalaistaa mitä on hyvä ja edelleen runnoa kristillinen ideaali maanrakoon sylkemällä sen päälle heikkouden ruumiillistumana. Aristoteleen ohjeen mukaisesti Lavey hyödyntää yleisöä pyrkimällä esittämään itsensä järkevänä ja hyvänä, sekä yllyttämällä lukijansa vihaan vastustamaansa Oikean Käden Polkua vastaan. Lavey haluaakin myöntää: kyllä, kannan pahan nimeä, mutta mitä edes ovat nuo hyvä ja paha? Ja siten jatkaa esittämällä, että jos hyvä on kaikkea sitä mikä on luonnollisesti ihmistä ajavaa ja palkitsevaa niin vastustajan täytyy edustaa siten sitä vastustavaa kantaa ja pahuutta. Ja jos elämä on hyvää, on kuolema paha, edustaa satanismi silloin hyvää palvoessaan elämää ja kristillisyyys paha palvoessaan kuolemaa ja sen edustamaa ikuista tyhjyyttä.

Kielenkäytöltään Lavey on tahallisen provokatiivinen. Kaikki demoninen, järkyttävä kielenkäyttö on hyvää. Mustasta messusta hän toteaa: “Any ceremony considered as black mass must effectively shock and outrage, as this seems to be the measure of its success”. Laveylle saatananpalvelus on parodia katolilaisesta messusta ja ikään kuin ohjelmoi sitä harjoittavan ihmisen ulos omaksumastaan kultista osoittamalla sen naurettavuuden. Mustan Messun tuleekin muuttua ajan mukana. Hän esittääkin omalle 1960- ja 1970-lukujen aikakaudelleen sopiviksi rienauksen kohteiksi myyttisiä itämaisia uskontoja, psykiatriaa, psykedeelistä liikettä, ultra-liberalismia tai patriotismia. (SB, 101.) Shokkiefektiä voidaan pitää edelleen yhtenä muotona Laveyn teorialle magiasta sillä hän korostaa sitä, että manipulaatio eli ihmisiin vaikuttaminen omien tarkoitusperien edistämiseksi tapahtuu usealla tasolla, ei vain kielellisesti.

Ihmisiin vaikuttavat niin hajut kuin visuaaliset kuvat, pelot ja halut, fyysinen kauneus ja rumuus etc. (enemmän teoksessa *The Satanic Witch* 2003).

Laveylle oli tärkeää edustaa itseään mystiikkaan puettuna ”pahana paavina” (SB, 2) sillä se lisäsi hänen markkina-arvoaan yleisön silmissä. Ongelmana myös oli, että hänen oma henkilökohtainen historiansa oli myös piilotettu mystiikkaan eikä todellista totuutta hänen elämänvaiheistaan ole julkaistu huolimatta useista elämänkerroista.

Laveyn raamattu puhuttelee lukijaansa monin tavoin, mutta myös karsii heistä osa pois: ”For those who already doubt supposed truths, this book is a revelation” (SB, 39.) Puhe onkin suunnattu tietynlaiselle yleisölle sillä kaikki uskonnolliset tuskin kykenevät tarttumaan argumenttiin kaiken rienauksen takana. Mutta he jotka jo valmiiksi epäilevät tai muutoin ovat kiinnostuneet saattavat nähdä verhon taakse paremmin. Aiheet pysyttelevät ydin teesien lähellä vetoamalla ja puhuttelemalla lukijaa elämästä, kuolemasta, rakkaudesta, seksuaalisuudesta, uskonnollisuudesta sekä monista muista filosofisista kysymyksistä. Lavey rakentaa argumenttinsa niin, että hän esittää sitä mikä on elämäntäyteinen, vitaali olemassaolo, totuus, joka on kaikkien nähtävillä, mutta on peitetty uskonnollisuuden harhalla. Tämä totuus on arkista olemassaoloa lihallisena sekä eläimellisenä olentona. Vaikka teksti on ajoittain raamatullista, aihealueet ovat silti monin paikoin hyvin arkisia ydin teemoja.

Huolimatta raamatullisesta sekä uskonnollisesta ilmiästä on Laveyn edustama satanismi *ateistinen* uskonto. Moneen otteeseen hän teroittaa, että Saatana on symboli, joka edustaa luontoa, olemassaoloa, ihmistä ja palvelee näin satanistia. Jumala, jos sellainen pitää ihmisellä olla, on hän ihminen itse. ”He - - represents the carnal, earthly, and mundane aspects of life.” Antaessaan selityksen Saatanan eläimelliselle vuohen olemukselle, hän myös muistuttaa, että ”Most satanists do not accept Satan as antropomorphic being with hooves, a barbed tail, and horns. - - He merely represents a force of nature - - ”(SB, 62).

Laveyn maailmankuvaa voidaankin osin pitää tieteellisenä, rationaalisena ja realistisena, mutta hänelle on myös tärkeää nk. fantastinen puoli. Hänelle on tärkeää erottaa harhaluulot todesta ja suorittaa rituaalia rukouksen sijaan sen takia, että ihmisen tulee olla tietoinen suorittamastaan ”psykodraamasta”. Gilmore esittää myöhemmin vakiintuneen näkemyksen rituaalista itsensä muuttamisena ulkoisiin tapahtumiin vaikuttamisen lisäksi: ”- - technique intended primarily as

self-transformational psychodrama - - towards influencing the outcome of human events - - “(Gilmore 2016, 32).

SB esittää Saatanan ikuisena herrasmiehenä. Laveylle on tärkeää, että ihminen on sivistynyt ja tuntee myös muiden ihmisten yksityisen tilan. Tämä on hyvin keskeinen asia satanistisessa filosofiassa. Tarkastellessamme Yhtätoista Maanpäällistä Sääntöä huomaamme tämän linjan yksityisen sekä julkisen välillä. Laveyn yksilö kunnioittaa toisen tilaa, ei häiritse häntä, ei aiheuta hänelle harmia tai tee hänelle väkivaltaa. Mikäli joku häiritsee häntä eikä lopeta, on silloin yksilöllä oikeus vastaiskuun. Mielenkiintoista on myös kaksi ensimmäistä sääntöä ja niiden asettama raja:

1. Älä anna mielipidettä tai neuvoa ellei sitä sinulta erikseen kysytä. (Do not give opinions or advice unless you are asked.)
2. Älä kerro ongelmistasi muille ellet ole varma, että he haluavat kuulla niistä. (Do not tell your troubles to others unless you are sure they want to hear them.)

Satanisti on Laveylle hyvin yksityinen olento kirjaimellisesti sillä hän ajattelee, että ei ole sopivaa edes välttämättä antaa mielipiteitään ulkopuolisille. Tässä tapauksessa kyse on tuntemattomista ihmisistä. Kyse on varautuneisuudesta, jota Lavey harjoittaa suhteessa tuntemattomiin, ja ihmisiin, jotka voisivat olla vaaraksi ja vahingoksi. Kyse on myös ystäväsuhteesta, sillä sinun tulee olla varma, että ystäväsi haluaa kuulla vuodatuksesi, saattaahan teillä olla sellainen suhde, että autatte toinen toisianne ymmärtämään elämääne.

Mitä tulee lähentelyyn ja ihmiskontaktin ottamiseen yleensäkin, pätee lisäksi sääntö, joka koskee seksuaalista lähentelyä. Lavey rajaakin, että edelleen täytyy olla herrasmies eikä rikkoa toisen tilaa. Seitsemäs sääntö, joka koskee taikuuden tuottamaa tulosta, on myös tulkittavissa yleisemmin vastuun ottamisesta omiin tekoihinsa. Gilmore korostaa tätä kantaa: “- - Satanists advocate the practise of seeking personal justice, but you are warned to be fully aware of the consequences - -” (Gilmore 2016, 37) koskien oikeudenottamista omiin käsiin, mikäli väärin tekijöiden käytöstä ei yhteiskunnan puolesta korjata. Tämä vastuullisuus näkyykin siinä, että ihminen on periaatteessa vapaa tekemään mitä vain, mutta häntä painaa hänen olemassaolonsa raskas vastuu. Voit pyrkiä olemaan hullun rohkea tai itsekäs, mutta paras olla valmis kantamaan vastuu omista teoistaan sillä muiden tilaa ei ole menemän rikkomaan.

Laveyn voi katsoa pyrkivän esittämään kantaansa kohtaan sympatiaa, mutta myös maalaamalla demonisilla kuvilla vaarantunnetta sekä mystiikkaa, luo hän näin kiinnostavuutta asiaansa kohtaan. Hän myös käyttää kieltä niin, että se luo voimakasta vastakkainasettelua kilpailevien teesien välille. Teksti on värikästä ja “pahansuopaa”, mutta kiinni asiassa. Laveyn retoriikka onkin mielenkiintoista luettavaa erityisesti sen keskittyessä omaan demoniseen näkökulmaansa, mutta mitä tulee oppositioon, maalaa hän kristillistä filosofiaa hyvin yksinkertaisesti ja usein pitäytyy käsittelemään Oikean Käden Polun filosofiaa hyvin yleisiä piirteitä käyttäen. Tämän takia argumentointia ei välttämättä käydä missään vaiheessa vain kristillisyyttä vastaan, vaan laajemmin Vasemman sekä Oikean Käden Polun välillä.

4.1.1. Saatanallinen identifikaatio ja uskonnollinen retoriikka

Tuula Sakaranahon toimittamassa *Retorinen tutkimus uskontotieteessä* (2001) tuodaan esille uskonnollisen retoriikan erityispiirteenä identifikaation käsite. Identifikaatio tarkoittaa ihmisten ja olioiden yhdistämistä tai erottamista. Kyse on retorisesta prosessista, jossa esimerkiksi aluksi kaukainen asia tuodaan puheessa tai tekstissä eläväksi ihmisten eteen, ja yhdistämällä esimerkiksi ihmisten ja tuon ilmiön intressejä näin kasvattaen argumentin uskottavuutta tai halutun lopputuleman hyväksyntää (Sakaranaho 2001, 14). Identifikaatiota voidaan havainnoida seuraavalla Sakaranahon esimerkillä, jossa Tansaniassa työskentelevien lähetyssaarnaajien elämästä kerrottiin Suomessa kristillisissä kiertokirjeissä. Tansanian olosuhteet ja lähetyssaarnaajien työ tuotiin tekstissä lukijalle läheiseksi siten rakentaen valmiutta kokea lähetystyön tärkeys yhteisenä kristillisenä asiana. Motivaationa identifikaation rakentamiselle pelkän lähetyssaarnaajien puolesta rukoilun lisäksi oli myös rahallinen tuki niin köyhän Tansanian kuin lähetystyön jatkamisen puolesta. (Sakaranaho 2001, 16.) Tässä tapauksessa identifikaation rakentaminen tapahtui suomalaisten lukijoiden, ja Tansanian välillä, jotta ihmiset Suomessa kokisivat Tansaniassa tehdyn työn tärkeäksi ja siten tukemisen arvoiseksi asiaksi. Identifikaatio retorisena prosessina voi tarkoittaa myös sitä, että samalla kun identifikaatiota pyritään rakentamaan oman argumentin kanssa, pyritään myös yleisön erottamiseen mahdollisesta vastustajan argumentista.

Identifikaation rakentaminen Anton Laveyn *Saatanallisessa Raamatussa* on kenties yksinkertaisimmillaan kahtalainen. Ensiksi tapahtuu erityisyleisön kosiskelu Laveyn esittäessä, että he jotka jo epäilevät esimerkiksi kristillisiä uskonnollisia

totuuksia löytävät varmasti hänen teoksestaan ilmestyksen kaltaisen silmiä avaavan näkökulman (SB, 39). Lavey toimii vahvasti erottavan identifikaation puolesta jyrkästi soimatessaan niin kristillisiä vastustajiaan kuin muitakin uskonnollisia Oikean Käden Polulla. Hän pyrkii kosiskelemaan hyväksyntää argumenteilleen perustamalla ne rationaaliseksi kannaksi irrationalismia vastaan, järjelliseksi omanedun tavoitteluksi hyväksikäyttävien kirkkojen ja pappien huijaamiseksi tulemisen sijaan. Hänen kantansa edustaa henkilöä, johon identifioituvan tulee kokea olevansa yksilönä rationaalinen, tieteellisen tarkka ja empiirinen, voimakas ja yksilöllinen, itsenäinen ja kyvykäs, ateistinen, mutta myös korkean moraalinen. Moraalisesta kannasta täytyy mainita se, että vaikka kyse on satanismista Lavey ei puhu perinteisen hyvän ja pahan määrittelyistä SB:n sivuilla kattavasti, mutta pyrkii ajoittain rakentamaan näkemystä siitä, että satanismi ei ole pahan asia vaan jotain hyvän ja pahan tuolla puolen. Objektivistisesti ajateltuna satanistit eivät näe hyviä tai pahoja ihmisiä, vain ihmisiä. Lavey haluaa jättää hyvyyden ja moraalisen nuoleskelun pappien huoleksi, ja keskittää saatanallisen moraalisen toiminnan objektiiviseen todellisuuteen, lakien ja kenties viidakon lakien maailmaan. Kuten Lavey luvussa *Satanic Sex* (SB, 69–70) toteaa: satanistin ei tule eikä saa rikkoa toisten seksuaalista koskemattomuutta sillä kyse on toisen seksuaalisen, ja laajemmin, toisen vapauden rikkomisesta. Laveylle on ominaista viitata universaaleihin moraaliarvoihin, yksilönarvoihin ja vapauksiin sekä siten rakentaa käsitystä, että hänen argumentaationsa toimii tuon universaalin ja rationaalisen hyvän puolesta, kun taas oppositio toimii subjektiivisen, kahlitun/tukahdetun, vanhoillisen moraalin orjuuden varjossa.

Identifikaation ideana on siis retorisilla ponnistuksilla saada yleisö identifioitumaan omiin intresseihin vakuuttamisen kautta eli siten halutun yhteyden luominen käsiteltävänä olevaan ilmiöön ja sen kautta toivottuun toimintaan (Sakaranaho 2001, 49). Anton Laveyn päämääristä ja motivaatioista voidaan olla montaa mieltä kuten Joshua Gunn totesi hänen kyvyistään satanismiin ja okkultismin kaupallistamisesta (Gunn 2005, 175–176). Uskonnollisina ja moraalisisina intresseinä voidaan pitää hänen pyrkimystään kritisoida Oikean Käden Polun uskonnollisuutta vahingollisena siksi, että se ei ole rationaalista, objektiivista ja luonnollista. Se on unohtanut ihmisen eläimenä tarpeineen, haluineen ja toiveineen sekä tehnyt jopa lisääntymisestä syntyin sidottua toimintaa (kristillisyys). Laveyn härskiä retoriikkaa voi toisaalta pitää ajalle sopivana sillä kenties ensikertaa 1960- ja 1970-lukujen tienoilla oli mahdollista esittää niin roisia kritiikkiä esimerkiksi kristillisyyttä kohtaan.

Hän halusi tehoa, voimaa ja silmiä pakolla avaavaa rohkeutta ja se tekstistä huokuu. SB:n myyntiluvut kertovat siitä, että hänen viestillään oli tilausta ainakin viihteellisessä mielessä, jollei myös filosofisessa mielessä. Satanismi uskontona on edelleen kuitenkin pienen piirin ilmiö.

Laveyn retoriikan tehokkuutta voi myös auttaa Sakaranahon esille tuomat konventionaalisuuden käsitteet merkityksenanto ja tekstin ymmärrysprosessissa (Sakaranaho 2001, 52–53). Tekstin ymmärtäminen lähtee lingvististen koodien eli konventioiden ymmärtämisestä, jotka johtavat tekstiä lukevan kykyyn aavistaa mitä kirjoittaja tarkoittaa. Teksti on peli, jonka sääntöjen ymmärtäminen on elinehto tekstin sanoman sisäistämiseksi. Laajemmassa mielessä historia ja kulttuurisidonnaisuus ovat myös olennaisia. Laveyn kohdalla hän iskee tekstillään suoraan perinteiseen uskonnolliseen eli kristilliseen tradition viitekehykseen. Termit ja aihe on kaikille tuttu. Kuiva humanismi tai perinteinen filosofinen teksti olisi jäänyt vain filosofiasta kiinnostuneiden intellektuellien luettavaksi, mutta roisisti uskonnollisuuteen suhtautuva, mutta saman uskonnon kielellä puhuva teksti laajentaa yleisöään huomattavasti filosofisesta erityisyleisöstä varsinkin tuolle ajalle ominaiseen ihmisainekseen niin hipeistä New Age -liikkeiden etsijöihin, kapinallisiin nuoriin, seksuaalista vapautumista etsiviin aikuisiin tai vain mystiikasta ja okkultismista kiinnostuneisiin ihmisiin. Satanismi toimii näin perinteisiä kristillisiä konventioita hyödyntävänä filosofiana, jolloin se pääsee vaikuttamaan kritiikillään huomattavaan osaan kristillisyyden parissa kasvaneista.

Sakaranahon teoksessa esitetty Clifford Geertzin kuvaus uskonnosta symbolien järjestelmänä, joka toimii saadakseen aikaan voimakkaita, pitkäaikaisia mielialoja sekä motivaatioita ihmisissä voidaan tuoda myös tässä esiin. Geertz esitti, että symbolien ominaisuus on muodostaa käsityksiä, jotka koskevat olemassaolon järjestystä. Nämä käsitykset toimivat siten, että niille muodostuu asiallisuuden olemus. (Sakaranaho 2001, 62.) Laveyn tapauksessa tapahtuu sekä oman symboliikan rakentamista, mutta myös kristillisen ja perinteisen symboliikan hyödyntämistä. Hän ei hyödynnä niinkään perinteistä okkultistista symboliikkaa, mutta kristillistä satanismia koskevaa symboliikkaa sekä filosofisia merkitysjärjestelmiä. Tämä tukee edellistä ajatusta siitä, että näin Laveyn on mahdollista hyödyntää laajempaa kirjoa erityisyleisöistä sekä vaikuttaa näihin hyvin voimakkaasti. Voimakkaita reaktioita aiheuttava symboliikka koskettaa niin olemassaolon järjestystä, mutta myös perinteisiä käsityksiä siitä esimerkiksi synnin olemusta pohdittaessa.

Symboliikasta voimme siirtyä vielä kysymykseen käsitteellisestä linssistä (Sakaranaho 2001, 15) joka tarkoittaa teoriaa tai maailmankuvaa, joka mallittaa todellisuutta eli toimii tulkinnan suodattajana ja apuvälineenä. Esille tuotu jumaltermi (Godterm) tarkoittaa arvoa tai ihannetta, jonka taakse ei voi enää mennä. Lisäksi jumaltermi toimivat jo itsessään mallittavina tekijöinä, mutta myös argumentaatiossa esitettynä suoraan perustelemina tekijöinä sille miten asioiden tulisi olla. Laveyn tapauksessa Jumalaa tai Saatanaa ei voi pitää jumaltermeinä sillä niiden takaa löytyy ihminen, ne eivät ole hänen käsityksessään olemassa olevia asioita. Jumaltermeinä Laveyn tapauksessa näyttäytyy filosofian pohja eli universaalit moraaliarvot, joista esimerkiksi yksilön vapautta voi suoraan käyttää argumentissa heti tehokkaana välineenä. Hänen argumenttinsa sen puolesta suuntautuu juuri kristillisyyden ihmistä kahlitsevien ajatusjärjestelmien kaatamiseksi, mutta myös yksilöllisyyden korostamiseksi. Syntiä kritisoidessaan Lavey hyödyntää ihmisen asemaa luonnon olentona, eläimenä. Ihmistä yhtenä eläimistä on hankala lähteä kieltämään, vaikka toivoisikin ihmisen olevan kenties edistyneempi eläin suhteessa muihin. Kristillisen synnin vahvasti liittyessä ihmisen omiin lisääntymiselle välttämättömiin mekaanisiin toimiin Lavey pyrkii esittämään, että on silkkää hulluutta siten uskoa tuollaisen synnin olemassaoloon koko luonnollista olemassaoloa vastaan.

Laveyn retoriikan tehokkuudesta voidaan viitata myös Richard Dawkinsin meemiteoreettisesta näkökulmasta. Uskonnollisia meemejä voidaan pitää evokatiivisina memeinä, joita mieli ei pysty selittämään tai saa valmiiksi ja siten siirrettäviksi rationaaliseen järjestelmään. Kyltymättöminä ja ihmistä vaivaavina kysymyksinä nämä meemit jäävät elämään. Laveyn satanismi ei ole tässä poikkeus sillä aihealueeltaan se liittyy niin uskonnollisten meemien kiertokulkuun, mutta myös läheisemmin kristillisen tradition meemien esittämiin kysymyksiin niin olemassaolosta, elämästä kuin kuolemastakin. Saatana hahmona on myös kristillinen meemi ja satanismi edelleen on käsiteltävissä myös kristillisestä näkökulmasta meeminä kysymyksenä pahan palvonnasta hyvän Jumalan sijaan, kuten Jeffrey Burton Russell esitti *Mephistopheleessä* (1986). Näin ollen Laveyn voidaan nähdä leikkisästi kuin loisivan kristillisen isännän verestä, eläen ikuista elämää tikkuna sen lihassa, mutta myös rakentaen omia meemejään, jotka ovat jatkaneet elämäänsä niin Saatanan Kirkon kuin myös Setin Temppelin parissa. Vasemman Käden Polku sisältää omat meeminsä, joista useimmat liittyvät samoihin perustavanlaatuisiin olemassaolon kysymyksiin kuin Oikean Käden Polunkin.

4.2. Pathos, Saatana uhoaa!

Edellä on jo mainittu Laveyn kannan muodostamasta kuvasta, mutta myös jo siitä millä tavoin hän vaikuttaa yleisöönsä. Kielenkäyttöön on jo otettu kantaa sen infernaalisen luonteen puolesta. Laveyn tarkoituksena on sekä rienata vastustajaansa vastaan, mutta myös pelotella yleisöään sekä herättää heissä kiinnostusta aihetta kohtaan. Teos ei pyrikään argumentoimaan maallistuneiden ateistien vakuuttamiseksi vaan houkuttelee harvoja ja valittuja liittymään varsin elitistiseen ja pienelle piirille tarkoitettuun satanistiseen uskontoon. Suurelle yleisölle esiintyykin varsin leikittelevä, osin humoristinen teksti, jonka on tarkoitus ottaa kantaa Vasemman ja Oikean Käden Polkujen väliseen asennoitumiseen todellisuutta kohtaan. Tässä kohtaa on myös tarpeen esitellä itse taikuuden käsitystä ja rituaalia sillä ne ovat keskeisessä osassa manipulaatiossa, jota Lavey harjoittaa.

4.2.1. Infernaalinen kieli ja okkultistinen retoriikka

Lavey ei peittele halveksuvaa asennettaan kristillistä tai muita Oikean Käden Polkuja kohtaan, mutta samalla hän kirjoittaa myös pilke silmäkulmassaan. Sama asenne kohdistuu myös Saatanaan sekä muuhun infernaaliseen kööriin. Lavey ei esitä olevansa kuolemantosissaan aiheensa kanssa sillä tuollainen tosikkous voi olla tienä itsepetokselle. Siksi Lavey esittääkin, että kaikkea tulee kyseenalaistaa ja hän on todennutkin, ettei *Saatanallinen Raamattu* ole poikkeus.

Infernaalisen kielenkäytön pohjana ei ole mitään yksittäistä teosta, uskoa tai käytäntöä. Kaikki “paholaismainen käy”. SB käyttää viittauksia niin Valhallaan kuin koostaa kruunun prinssinsä nimet hebrealaisesta sekä Antiikin Roomassa käytetyistä nimistöistä. Alkuperäisellä Mustalla Messulla lienee pitkä historia, mutta Lavey kiinnittää sen 1600-lukulaisen “business”-naisen Catherine “LaVoisin” Deshayesin palveluihin. Ihmiset tulivat hänen luokseen etsiessään huumeita, abortteja ja yliluonnollisia selityksiä. Musta Messu onkin latinaa, ranskaa ja englantia sekaisin sekoittava mystinen seremonia. (Lavey 1972, 32). *The Ceremony of the Stifling Air* on Laveyn mukaan peräisin Tempeliritareilta ja seremonia pidettiin, kun jäsen saavuttaessa kuudennen tason. (Lavey 1972, 54.) *Das Tierdrama* on muinaisia egyptiläisiä oppeja sisältävä 1700-luvulla perustetun saksalaisen Order of the Illuminatin harjoittama rituaali. (Lavey 1972, 77–78.) Toinen saksalainen seremonia

on *Die Elektrischen Vorspiele* jota harjoitti maailmansotien välisenä aikana toiminut *Schwartze Orden* eli *Black Order* (Lavey 1972, 106.) Lavey tekee kunniaa myös kirjailija H.P. Lovecraftille seremoniallaan *Ceremony of the Nine Angles* joka perustuu kirjailijan Cthulhu myyttiin (Lavey 1972, 175–178).

Laveylle onkin ominaista käyttää niin kauhukuvastoa kuin seksuaalissävytteisiä ilmauksia sekä demonisia sanoja tehokeinoinaan. Rituaalit ja seremoniat kuvastavat hyvin tuota fantasian elementtiä sekä tehokeinoja.

Siinä missä valkoista magiaa harjoittavat wicca noidat saattavat kutsua demoneita avukseen satanistit kutsuvat heitä suoraan luokseen. Valkoista magiaa harjoittavat varautuvat suojautumalla demoneita vastaan erilaisin keinoin kuten suojaavalla pentagrammilla, mutta satanistit tietävät paremmin eivätkä tarvitse suoja. Nimillä on vahva voima sen takia SB:n sivuilla on lista voimakkaista sekä pahoista nimistä, joita Oikean Käden Polun kulkijat eivät uskalla lausua. Teologien ansiota onkin, että niin pakanajumalien kuin demonienkin nimistö on säilynyt näihin päiviin saakka. Näitä nimiä voidaan käyttää rituaalissa sen voimistamiseksi.

Lavey esittelee neljä nimeä Helvetin Kuninkaallisena Palatsina:

Saatana (hebrean kielestä): vihollinen, vastustaja, haastaja, syyttäjä, Tulen Herra, Inferno, Etelä

Lucifer (roomalainen): Valon tuoja, valaistuminen, ilma, Aamutähti, Itä

Belial (hebrean kielestä): Ilman Mestaria, maan perusta, itsenäisyys, pohjoinen

Leviathan (hebrean kielestä): Käärme Syvyyksistä, meri, Länsi

Näitä seuraa lista muista Infernaalisista nimistä, joista esimerkkeinä:

Abaddon (Hebrean kielestä): tuhoaja

Ahpuch: Mayojojen paholainen

Amon: Egyptin pukinpäinen elämän ja lisääntymisen jumala

Apollyon: kreikankielinen synonyymi Saatanalle, arkkivihollinen

Azazel: hebrealainen jumala, opetti ihmisille sota-aseiden teon

Baphomet: Tempeliritareiden palvoma Saatanan symboli

Beelzebub: hebrean kielen Kärpästen Herra

Behemoth: hebreankielinen Saatanan personifikaatio, elefantin muodossa

Behelit: syyrialainen nimi Saatanalle

Emma-O: japanilainen Helvetin valtiass

Euronymous: kreikkalainen kuoleman prinssi

Ishtar: babylonialainen hedelmällisyyden jumalatar
Lilith: hebrealainen naaraspuolinen paholainen, Aatamin ensimmäinen vaimo
Loki: teutoonien jumaluus
Melek Taus: yezidien paholainen
Mephistofeles: Faust sekä kreikkalainen “Hän, joka tuo varjon”
O-Yama: japanilainen nimi Saatanalle
Pan: kreikkalainen himon jumala
Saitan: eenokilainen (Enochian) nimitys Saatanalle
Set: Egyptin jumala
(SB, 57–60).

Book of Belial sisältää Laveyn saatanallisen magian teorian sekä käytännön. Alaotsikoltaan *Mastery of the Earth*. Lavey toteaa luvun johdannossa, että mikä ihmisiä kiehtoo magiassa, on sen mystisyys, mutta samalla ihmiset, jotka haluavat harjoittaa sitä joutuvat sen uhreiksi ollessaan tahallisen tai tahattoman tietämättömiä käyttämästään voimasta. Hän esittää analogian käytännöllisen psykologian oppilaasta, joka ei kykene hankkimaan ystäviä. (SB, 109.)

Magian Lavey määrittelee seuraavasti: “The change in situations or events in accordance with one’s will, which would, using normally accepted methods, be unchangeable”. Laveylle magia on käytännöllistä psykologiaa “maagisilla käsitteillä” höystettynä. Tiedettäkin on aina silloin tällöin pidetty magiana. Tällainen määrittely jättää Laveynkin mielestä paljon henkilökohtaista tulkinnanvaraa. (SB, 110.)

Hänelle ei ole eroa valkoisen sekä mustan magian välillä. Valkoiset maagit tahtomattaankin harjoittavat magiaa kuten sen lakiin kuuluu: egonsa tyydyttämiseksi ja henkilökohtaisen vallan himosta. Magiaa on kahta lajia: rituaalista (seremoniallinen) ja ei-rituaalinen (manipulatiivinen). Rituaalimagian funktiona on suorittaa seremonia sekä sen kautta ladata sekä ohjata tunteita “transformatiiviseksi” voimaksi. Kyse on tunteellisesta kokemuksesta, johon osallistuessaan ihminen jättää “aivot narikkaan”. Rituaalimagia on Laveyn määrittelyn mukaan “suurempaa magiaa” (Greater magic). (SB, 111).

Ei-rituaalimagia eli manipulaatio tarkoittaa viheliäisiä sekä juonikkaita keinoja, joita hän kutsuu “vähemmäksi magiaksi” (Lesser magic). Tämä tarkoittaa yksinkertaisimmillaan muutosta kohteena olevaan tilanteeseen oman tahdon mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa ihmisen kykyjen hyödyntämistä muiden

manipuloimiseksi niin ulkonäön (seksikkyys), retoriikan eli puheen keinojen kautta sekä tunteisiin vaikuttamalla (pelko, toivo). Laveylle keskiajan noidat olivat kauniita naisia, jotka käyttivät ulkonäköään miesten lumoamiseen, mikä saattoi aiheuttaa pahennusta sekä katkeruutta. Nämä naiset osasivat “lumota” miehiä, mutta he ketkä paloivat syntiensä takia tuskin, olivat kummoisia noita, tahi noitia ollenkaan. Laveyn mukaan oikeat noidat makasivat inkvisiittoreiden kanssa ja siten välttyivät tuolta karulta kohtalolta. (SB, 111.)

Chaim Perelmanin teoksessa *Retoriikan Valtakunta* esitettyä termiä evokaatiivisista eli esiin loihtimisen keinoista voi hyödyntää myös SB:n tapauksessa. Tällaisten keinojen käyttö merkitsee siirtymistä suostuttelusta kirjalliseen ilmaisutekniikkaan, erityisesti kun puhutaan etäisistä ja abstrakteista asioista, joita pyritään loihtimaan kuulijaan eteen konkreettisiksi esimerkeiksi (Perelman 1977, 44). Kielenkäyttö on Laveyn magialle ensisijainen väline niin henkilökohtaisessa rituaalissa kuin vähemmän magian käytössä ihmisten ja olosuhteiden muokkaamiseksi. Evokaatiota voidaan ajatella myös käänteisesti, eli konkreettisen tunteen purkamisessa rituaalin välityksellä retorisin keinoin. Ihmisten välisessä kanssakäymisessä se tarkoittaa manipulaation mahdollistamista loihtimalla kuulija eli kenties abstrahoimalla tämän silmien eteen haluttu näkymä, eli suostutteleamalla hänet puhumalla pelkän visuaalisuuden lisäksi kohti haluttua toimintaa. Laveylle korkeampi magia on enemmän subjektiivista tunnemaailman purkamista ja esiin loihtimista retorisin apuvälinein, mutta vähempi magia edusti argumentaatiota, vakuuttamista ja manipulaatiota, jossa hyödynnetään lisänä niin visuaalisia, psykologisia kuin kielellisiä elementtejä.

Perusrakenne manipulaatiossa on ohjeen: “Command to Look” käyttäminen. Manipuloidaksesi kohteesi sinun on kiinnitettävä hänen huomionsa. Kolme ydin tekijää muodostavat tuon vangitsemisen: seksi, tunne ja ihmetys. Noidan tulee tuntea itsensä ja keinot, joilla hän voi kohteensa lumota. Hänen täytyy tunnistaa mitä näistä kolmesta tai mitä näiden kolmen yhdistelmistä hän voi hyödyntää lumoamisessa. Rumakin voi olla herättämällä esimerkiksi ihmetystä ja sääliä tai muutoin saattamalla uhrin raiteiltaan niin, että tämä ei voi vastustaa manipulaatiota. Nuori viaton kaunokainen voi hyödyntää seksiä sekä tunnetta, kun taas “femme fatale” voi hyödyntää seksiä ja ihmetystä. (SB, 112.)

Lavey muistuttaa, että ihminen on altis monenlaisille vaikuttimille. Visuaalisuus on tärkeää, mutta myös hajut. Hän korostaa luonnollisia hajuja “haarovälistä” alkaen

eli näkee, että ihminen voi lumota luontaisilla parfyymeillaan eli hormoneilla vastakkaisen sukupuolen edustajaa. Lisäksi on olemassa esimerkiksi nostalgisia tuoksujia, joista esimerkkinä perinteinen “tie miehen sydämeen käy vatsan kautta” opetus. Manipulaatio on käytännönläheinen asia. (SB, 113.)

Rituaalista Lavey esittää kolme vaihtoehtoa tai lajia. Näitä ovat nk. seksirituaali eli rakkausloitsu, myötätuntorituaali sekä tuhorituaali eli kirous. Rakkausloitsu on otollinen pyrittäessä lumoamaan kohde ja saattamaan tämä alttiiksi lumoamiselle. Myötätuntorituaali voidaan suorittaa toisen puolesta tälle hyvää toivoen, voimia antaen tai itselle vaikeiden aikojen kohdatessa. Tuhorituaali eli kirous kohdistuu viholliseen ja on tarkoitettu tämän tuhoamiseksi. (SB, 114–115.)

Tuhorituaalista Lavey mainitsee, että yleinen harhaluulo on että täytyy uskoa taikuuteen voidakseen joutua sen vaikuttamaksi. Tämän hän kuitenkin kiistää ja toteaa, että parhain uhri on sellainen, joka kohauttaa olkiaan kirouksen uhriksi jouduttuaan ja näin siirtää asian alitajunnalleen käsiteltäväksi, jolloin siitä tulee itseään toteuttava profetia. Näin kirouksesta muodostuu sen voimakkain mahdollinen muoto. (SB, 116.) Varoituksena Lavey toteaa, että on oltava täysin varma jokaisen rituaalin käyttämisestä sillä, jos epäilee ja katuuhottua vihollista, kirous kääntyy itseä vastaan. (SB, 117–118.)

Rituaalia ja sen suorittamiselle otollista tilaa tai huonetta Lavey kuvaa “intellektuaaliseksi paineenalennus kammioksi”, kuvaten samalla rituaalin tarkoitusta tietoisena tietämättömyytenä. Rituaalissa suoritetaan formalisoidusti alku sekä loppu, mikä auttaa asennoitumaan ei-älyllisesti tilanteeseen suoraan tunteen kautta. Tarkoitus onkin eristäytyä hetkeksi muusta maailmasta tunteiden vapauttamiseksi sekä niistä puhdistautumiseksi. Erona uskonnollisiin rituaaleihin Lavey näkee, että satanistinen rituaali on tietoinen pyrkimys tunteelliseen ja ei-älylliseen kokemukseen, kun taas uskonnollisilla on tapana uskoa rukouksen voimaan. (SB, 120.) Satanisteille onkin kenties myös ominaista harjoittaa “rukousta”, mutta eri syistä. Monin tavoin keinot ovat samat kuin Oikean Käden Polun rituaaleissa. Satanistit kenties harjoittavat toimeaan tietoisemmin luonnollisesta tarpeestaan puhtaalle tunteen psykodraamalle.

Tärkeitä elementtejä rituaalille ovat intohimo eli motivaatio tai kiusaus. Lavey toteaa, että vähemmän voimaa voidaan käyttää suuren joukon ihmisiä manipulointiin kuin kynän siirtämiseksi ajatuksen voimalla. Siten hän näkee, että rituaalin sekä manipulaation näkymätön voima on todellinen sekä mahtava. Toinen tärkeä elementti on ajoitus. On tärkeää iskeä uhriinsa, kun tämä on alttiimmillaan.

Laveyn mukaan tämä tapahtuu uhrin ollessa unessa, ja unen vaiheessa pari tuntia ennen kuin uhri herää. Kolmas on kuvitus eli rituaalissa käytettävä visuaalisuus tunnelatauksen vahvistamiseksi. Neljäs on suunta. Rituaalin suorittaminen tarkoittaa ahdistavien tai tukahduttavien tunteiden vapauttamista. Se on myös itsensä ohjaamista tuottavia tarkoituseriä kohtaan. Tärkein on viimeinen elementti eli Tasapainottava tekijä. Maagikon tulee tuntea itsensä, omat kykynsä sekä mahdollisuutensa lumoamiseen, manipulaatioon tai tuhoamiseen. Hölmö taikuri yrittää jotain itselleen täysin mahdotonta ja onnistuu vain nolaamaan itsensä. Laveyn magia on enemmän realistista ja fyysistä olemusta kuin keinotekoista, kuvitteellista itsepetosta. (SB, 121–128.)

Rituaaliseremonian suorittamiseen annettavien ohjeiden läpikäymisestä otamme lyhyitä esimerkkejä koskien satanismen kielellistä sekä visuaalista puolta. Vaatetuksena on musta- ja hupullinen kaapu. Alttarilla tarkoitetaan sekä tasoa, että tason päällä haarat levällään makaavaa alastonta naista. Alttarin päällä seinällä on Baphometin Sinetti eli temppeliritarien käyttämä Babhometin symboli. Baphomet symbolisoi Pimeyden Voimia kokonaisuudessaan. Kynttilät ovat joko mustia tai valkoisia. Kello, jota lyödään, on myös osa seremonian kulkua. Malja, josta juodaan elämän eliksiiriä, on jotain muuta kuin kultaa. Miekkaa käytetään Saatanan voimien kutsumiseksi ja symbolisoi aggressiota. Phallus on hedelmällisyyden symboli ja sillä miekan tavoin suoritetaan jokaisen ilmansuuntaan tervehdys. Kongi, jota paukautetaan, kutsuu Pimeyden Voimat paikalle. Paperi, jolle kirjoitetaan tai kuvataan rituaalissa suoritettavaa asiaa, ja poltetaan kynttilän liekillä. (SB, 134–140.)

Book of Leviathanin alussa Lavey kuvaa, että verbaalisuus on tärkeä osa tunnekokemuksen vahvistamista rituaalissa, mutta myös äänet ja muut aistit tulee herättää mukaan toimintaan. Esimerkkinä rituaalissa käytettävästä elementistä Manus Saatanan kutsumiseksi:

In nomine Dei nostri Satan as Luciferi excelsi!

In the name of Satan, the Ruler of the earth, the King of the world, I command the forces of Darkness to bestow their Infernal power upon me!

Open wide the gates of Hell and come forth from the abyss to greet me as your brother (sister) and friend!

Grant me the indulgences of which I speak!

I have taken thy name as part of myself! I live as the beasts of the field, rejoicing in the fleshly life! I favor the just and curse the rotten!

By all the Gods of the Pit, I command that these things of which I speak shall come to pass!

Come forth and answer to your names by manifesting my desires! (SB, 144.)

Kielenkäyttö tukee filosofista argumenttia, mutta toimii samalla tehosteena sekä tunteita herättävänä elementtinä. Rituaaliseremonialla on myös tarkoitus jatkaa samalla teemalla korostaen luonnollisia nautintoja, lihallisuutta, hedelmällisyyttä, vastakkain asettelua kristillisyyden kanssa. Suorittamalla rienausta sekä jumalanpilkkaa satanismi kohoaa usein suoraan kristillisyyden teemasta, monin osin muistuttaen tuosta suhteesta jopa keskellä pyhimpiä seremonioitaan. Kuitenkin suurimmaksi osaksi *Satanic Rituals* (1972) teoksessa saatanallinen rituaali ja mythos rakentuvat sekä omille että lainatuille (esim. Lovecraft) jaloille ja ottaa askeleita kristillisyyden ulkopuolelle.

Kenties kiehtovin osa *Saatanallista Raamattua* on sen loppu missä esitetään “Avaimet Helvetin porttien avaamiseksi” eli *The Enochian Keys*. Lavey toteaa, että maaginen kieli, jota saatanallisissa rituaaleissa käytetään, on eenokin kieli, jonka uskotaan olevan sanskritiakin vanhempi kieli. Sille hän lukee kuitenkin olevan: “- - sound grammatical and syntactical basis”. Se muistuttaa arabiaa joiltain äänteiltään, mutta myös hebreaa sekä latinaa. Ensimmäisen kerran se ilmestyi painettuna 1659, 1500-luvulla eläneen näkijän sekä hovi astrologi John Deen elämäkerrassa, jonka kirjoitti Meric Casaubon. Casaubon kuvaa siinä John Deen sekä hänen työtoverinsa Edward Kellyn näkemisiä “kristallipallosta”. Dee, joka suoritti näkemisen, sai kristallipallosta ilmestyksenä Eenokin avaimet. Kelly ja Dee uskoivat nähneensä Enkeleitä (Angels), mutta Laveyn “oikean käännöksen” mukaan he näkivätkin Kulmia (Angles) joiden kautta neljänteen ulottuvuuteen saattoi nähdä, ja siten avata Helvetin Portit.

Lavey on kertomansa mukaan suorittanut oman tarkemman käännöksensä 1800-luvulla toimineen Order of the Golden Dawnin käytössä olleista avaimista, ja siten saanut aikaan oikean satanistisen tulkinnan ennen taivaallisiksi luulluista avaimista. Eenokin avaimet tai kutsut ovat Laveyn mukaan satanismin uskon “ylistyslauluja”. (SB, 155–156.)

Eenokin avaimia on yhteensä 19 ja niitä käytetään eri rituaaleissa eri tarpeen mukaan. Yksi avain on Saatanan kutsumiselle tarkoitettu, yksi varjelusta varten, yksi kiroamista ja väkivaltaa varten, yksi hautajaismenoja varten jne. Esimerkkinä käytämme kahdeksannettatoista avainta eli avainta Helvetin porttien avaamiseksi sekä Luciferin kutsumiseksi:

Eenokinkielellä: Ilasa micalazoda olapireta ialpereji beliore: das odo Busadire Oiad ouoaresa caosago: casaremeji Laiada *eranu* berinutasa cafafame das ivemeda aqoso Moz, od maoffasa. Bolape como belioreta pamebeta. Zodacare od Zodameranu! Odo cicale Qaa. Zodoreje, lape zodiredo Noco Mada, hoathahe Saitan!

Englaniksi: O thou mighty light and burning flame of comfort! that unveilest the glory of Satan to the centre of the Earth; in whom the great secrets of truth have their abiding; that is called in thy kingdom: "strenght through joy", and is not to be measured. Be, thou a window of comfort unto me. Move therefore and appear! Open the mysteries of your creation! Be friendly unto me, for I am the same! the true worshipper of the highest and ineffable King of Hell!

Avaimet ovat se fantastisin elementti *Saatanallisessa Raamatussa* ja mukana kenties siksi, että Laveyn näkemyksen mukaan ihminen myös kaipaa tuota jotain mystistä sekä maagista elämäänsä. Niiden käyttötarkoitus on tehon luominen rituaaliin. Jos hän aiemmin totesi (SB, 48.), että jumalanpalvelusten siirtyminen kansankielelle tarkoitti, että ihmisille aukeni tie ymmärtää paremmin sitä hölynpölyä mitä papit suolsivat, ovat Eenokin avaimet SB:n vastine hölynpölylle. Kenties tarpeelliselle sellaiselle.

Saatanallisen Raamattu jakautuu kolmeen pääasialliseen elementtiin: filosofiaan, magiaan eli rituaaliin ja Eenokin Avaimiin. Näistä magia ja Eenokin avaimet ovat selkeästi eniten osia, joita voidaan kuvata okkultistisiksi. Filosofiasa ja sitä käsittelevissä luvuissa okkultismille ojentuu käsi osittain silloin kun Lavey päättää lainata traditiota koostaessaan satanismilleen mystisiä juuria Yezidien tai Tempeliritarien historiaan. Okkultismille ominainen vaikea kieli, mielikuvitukselliset termit ja tuon sanoin kuvaamattoman ylisen maailman kielellinen hahmottaminen ei sovi kuvaukseksi Laveyn konkreettiselle tekstille.

John Deen kristillisen magian Eenokin Kutsujen muokkaaminen saatanallisiksi versioiksi Eenokin Kutsuissa on sekä tehokeino, että kuten Joshua Gunn kuvaa: pinnallista okkultismin tuotteistamista. Niille voidaan kuitenkin kenties antaa myönnytys siinä, että Avaimet ovat Laveyn pieni myönnytys okkultistiselle traditiolle, pieni pala okkultistista poetiikkaa, mystistä ja tuonpuoleista, lupaus totuudesta ja vapautumisesta johon rituaalilla pyritään. Laveylle Avaimet ja niiden eenokin kielellinen versio edusti jotain maagista millä saada aikaan maagisia tuloksia. Ne olivat satanismin versio ylistyslauluille. Laveyn filosofiaa voidaan kuvata objektiivisena siten, että se hahmottelee hyvin poliittisliberaaliin tapaan yksilön vapauksia ja vastuuta, rajoja, joissa toimia ja rajoja, joita vain omalla vastuulla saattaa ylittää. Rituaali ja magia taas edustaa subjektiivista ulottuvuutta, henkilökohtaista, dogmaattista tapaa toimittaa Laveyn käsityksen mukaan ihmiselle ominaista tarvetta yliluonnolliseen rukoukseen tai rituaaliin, psykodraamaan. Magia on siten väline, jossa subjektiivinen ulottuvuus avautuu fantasian kautta. Sen ei tarvitse olla objektiivista eikä totta vaan sen tiedetään olevan fiktiivistä ja persoonallista. Siten Laveylle on mahdollista avata tuo okkultismin portti vasta persoonallisessa toiminnassa, yksityisessä rituaalikammiossa, magian ja rituaalin maailmassa.

Joshua Gunn toteaa, että okkultististen tekstien kirjoittaja saa auktoriteettinsa omista ennenkuulumattomista keksinnöistään sekä erityisesti karismastaan (Gunn 2005, 122). Tämä pätee myös Laveyn filosofiaan, jolla hän kenties pyrkii perinteisiä okkultisteja pidemmälle pohjustaessaan ajatuksensa niin objektiiviseen materiaaliseen maailmaan kohdistuvalla tieteellisen metodin korostamisella kuin objektivistisella filosofialla ja Tahdolla totuuteen Nietzscheen nojautumalla. Tämä tarkoittaa, että filosofia ei seiso vain hänen karismansa varassa eikä salattujen totuuksien paljastuttua hälvene olemattomiin. Mutta hänen karismansa on silti hänen filosofiansa, teoksensa ja kirkkonsa menestyksen tae. Teksteillään hän rakensi itselleen oman traditionsa, josta myös Temple of Setin perustaja Michael Aquino ammensi erottuaan Laveyn kirkosta. Tämä uussatanistinen tai postsatanistinen traditio kohoaa juuri *Saatanallisen Raamatun* filosofisesta pohjasta ja Vasemman Käden Polun filosofiasta, eikä niinkään okkultistisista mystisistä sekä epämääräisistä totuuksista.

Gunnin todetessa Lacanista ja hänen postmodernin psykoanalytiikan teksteistään sen, että niiden vaikeaselkoisuus oli lähellä okkultistista poetiikkaa; olivat ne myös sitä siksi, että niiden tarkoituksena oli nyrjäyttää lukija ja lämmitellä hänen ajattelunsa valmiiksi tuleville ajatuksille (Gunn 2005, 141). Tällaista Laveyn humanismin

kuorruttamista satanismilla voidaan myös hahmotella samantapaisesti. Saatana ja satanismi ovat hyvin voimakkaita sanoja konnotaatioillaan, ja tuo varjo herättää ihmisissä luontaista uteliaisuutta ja pelkoa. Se saa yksinkertaisenkin ajatuksen kuulostamaan pahaenteiseltä ja suuremmalta kuin onkaan. Siksi Laveyn Saatana on tehokas varjo, konnotaatioiden luoma pahaentinen haamu sanojen takana ja pakottaa lukijan vastaanottavaiseen tilaan kenties kahdella tapaa: joko hän karkaa tai jumittuu lukemaan. Osa Laveyn magian perusteita onkin alitajuinen vaikuttaminen, oli se seksuaalisilla vihjailuilla tai pahaentisillä uhkauksilla tai kavalilla vihjailuilla. Hän tuntee sanojen voiman sekä visuaalisen tehokkuuden käytön.

Mitä tulee ironiaan, on Laveyn tekstien ote hänen salaperäisen hymynsä kaltainen. Kuten Gunn totesi Crowleyyn tapauksesta, että hän ei kehottanut oikeasti uhraamaan lapsia vaan viittasi enemmän hänen omien ritualististen masturbaatioidensa aiheuttamaan “mahdollisten lasten joukkomurhaan”, on myös Laveyn ote samaan tapaan hyvin ironinen. Usein värikästä ja hyökkäävää tekstiä totisesti ja viattomasti vastaanottava karkaa saman tien ja sulkee kirjan. Tämä toimii erityisyleisöä valitsevana toimena ja kilpenä karkottamaan epätoivottuja lukijoita. Laveyn humoristinen ote ei kuitenkaan riko tekstin vakavuutta vaan on tehokeino muiden joukossa, se antaa hänelle varaa olla roisi ja hyökkäävä sekä sanoa suoraan mitä hän ajattelee.

Joshua Gunn kirjoittaa, että Laveyn satanismissa okkultismin salaisuudet oli riisuttu pois ja että okkultismista hänellä tuli visuaalista esitystä sekä kaupallista tuotteistamista (Gunn 2005, 175–176). Tämä on helppo allekirjoittaa jo siitä syystä, että Laveyn filosofiset tutkimukset sekä Kirkon piiri olivat kenties jo pystyssä, ennen varsinaisen Raamatun kirjoittamista, mutta vasta Avon Booksin toimittajan ehdotuksesta hän päätyi kirjoittamaan teoksen. Lisäksi SB on hyvin lyhyt ja tiivis, ja sen kolme erilaista osaa ovat hieman irrallisia toisistaan. Filosofinen osuus on kenties retoriikaltaan omintakeisesti toteutettu, mutta sen sanoma on kokoelma ideoita lainattuna muilta tai niiden synteesiä. Rituaalit ja Eenokin Avaimet ovat myös lainauksia omilla visuaalisilla sekä retorilla keinoilla höystettyinä. Gunn verratessaan Laveyn raamattua Crowleyyn ja Blavatskyn runouteen toteaa, että SB kalpenee niiden rinnalla ja paljastuu pinnalliseksi ja karkeaksi retoriikaltaan (Gunn 2005, 189). Tuotteistettu ja tilauksesta tehty SB ei kuitenkaan ole okkultistinen teos, vaikka se hyödyntääkin niiden aiheita ja osin sen traditiota. SB on ensisijaisesti filosofinen ja uskontokriittinen, retorista filosofiaa sekä tuota lihaksi palautuvan tai

palautuvaksi haluavan ihmisen uskonnollisuutta. Laveyn pyrkimyksenä on kritisoida uskonnollisuutta ja perustella sitä pohjaamalla filosofiansa materiaaliseen todellisuuteen, samalla pyrkien luomaan tuolle perinteiselle uskonnollisuudelle korvaava uskonnollisuuden muoto: ateistinen uskonto. Tämä ateistinen uskonnollisuus on satanistista filosofiaa, joka hyödyntää perinteistä rituaalia ikään kuin meditaatiövälineenä, itsetutkiskelun ja tarpeelliseksi koetun rukouksen tai psykodraaman välinein.

4.2.2. Saatanallinen synti ja filosofian retoriikka

Saatanallisessa Raamatussa käsittelee perinteistä kristillistä syntiä satanistisena hyveenä, sillä perinteinen synnin käsitys perustuu ihmisen luonnollisten tarpeiden kääntämiseen häntä vastaan. Hyveinäkin ne edustavat Laveylle jotain, joka on silti kontrollin alaista sekä laskelmoitua nautintoa, eikä niille sovi kokonaan antautua. Perinteisen synninkäsityksen kääntämisen lisäksi on myös asioita, joista Lavey varoittaa lukijaansa esimerkiksi pidättäytymällä tietystä toiminnasta. Nämä saatanalliset synnit ovat esillä SB:n sivuilla pääasiassa hyökkäyksessä kristillisyyden syntiä vastaan, sekä sen kautta johdettujen itsepetokseen, harhaluuloihin ynnä muihin ilmiöihin viittaavien varoitusten muodossa. Myöhemmin Lavey kuitenkin julkaisi listan Saatanallisista Synneistä, joita satanistin tulisi toiminnassaan sekä ajattelussaan välttää (Church of Satan 2020, Gilmore 2016, 28–31).

Synnit varoittavat tyhmyydestä, itsepetoksesta, vahingollisesta ylpeydestä sekä laumavietistä. Tässä Lavey lähenee Nietzschen moraalikäsitystä. Teoksessa *Iloinen Tiede* Nietzsche toteaa moraliteetin olevan vain laumavaistoa ihmisessä (Nietzsche 1972, 111). Satanistinen moraalikäsitys on hyvin Nietzschen jalon sekä elitistisen aristokraattisen moraalien kaltainen. Laveylle kristillisen ja yleisemmin Oikean Käden Polun uskontojen esittämä moraalikäsitys mukailee myös Nietzschen “kristillistä orjamoraalia” (teoksessa *On the Genealogy of Morals* 1996). Peter H. Gilmore toteaaakin, että sekä kirkon perustaminen että *Saatanallisen Raamatun* julkaiseminen elvyttivät Nietzschen vision kristillisestä orjamoraalista vapautuneesta ihmisestä (Gilmore 2016, 15).

Saatanalliset Synnit ovat hyvin yleismaailmallisia viisauksia, jotka normaali ihminen voi allekirjoittaa myös muussa kontekstissa. Näin ollen niihin vetoaminen tehostaa argumentin voimaa, sillä kyseessä olevat väitteet saavat voimaa

maalaisjärjestä. Synneistä kenties viides eli laumavietti on vaikein hyväksyä yksinään, mutta kun sitä käytetään yhdessä tukemaan argumenttia järjen käyttämisestä “kuumeunia” ja “tekopyhyyttä” vastaan, on helpompi hyväksyä, että ihmisen tulisi seisoa omilla jaloillaan sekä päättää itse asioiden oikea tola. Viimein synti “Estetiikan puute” on eräänlainen yleistoteamus Laveyn maailmankuvaan ja magiaan, mikä tarkoittaa juuri manipulaation onnistumisen edellytyksiä. Ihmisen täytyy tuntea niin sanojensa estetiikka kuin oman kehonsa vahvuudet sekä heikkoudet, tyylitaju sekä tilanteeseen sopiva vaatetus. Satanisti onkin arkipäivän teatteritaikuri, joka manipuloi ympäristöään olemuksellaan.

Nojautumalla Shai Frogelin ja Chaim Perelmanin ajatuksiin voimme lähteä tarkastelemaan tarkemmin Anton Laveyn tekstiä filosofisen retoriikan kannalta. Okkultismiin Lavey ottaa pesäeroa ilmaisunsa selkeydellä ja avoimuudella. Hän ei pyri houkuttelemaan lukijoita salatun tiedon äärelle, mutta rajaa silti yleisöään erityisyleisöksi pitämällä lukijaa tietynlaisena, olettaen tämän jakavan samankaltaisen epäilyksen uskonnollisuutta ja kristillisyyttä kohtaan kuin hän itse. Samalla satanistinen visuaalisuus ja retoriikka toimii poistyyntävänä voimana heille jotka eivät ole niin kutsutusti kelpollisia vastaanottamaan teoksen sanomaa. Teosta voidaan pitää okkultistisena vain tehokeinojensa sekä visuaalisuutensa osalta. Lavey asettaakin tekstinsä enemmän filosofiselle kuin uskonnolliselle kannalle avatessaan sen kritiikille. Hänen mielestään myös *Saatanallinen Raamattu* ja sen ajatukset ovat kritisoitavissa kuten sen filosofiaan kuuluu. Lavey myös osoittaa selkeyttä ilmaisemalla teesinsä yksinkertaisessa muodossa ja samaa linjaa myös myöhemmin julkaistut Maanpäälliset Säännöt ja Saatanalliset Synnit jatkavat. Ne pohjustavat filosofisen kannan yksinkertaisesti ja ytimekkäästi, sekä hyödyntävät siten maalaisjärkeä monin tavoin vakuuttavuutta hakiessaan. Teesit ja erityisesti synnit nostavat järjen ja tieteellisen metodin filosofian ytimeen.

Frogel korottaa filosofisen toiminnan ja retoriikan keskiöön Nietzschen lausuman: “The will not to deceive, not even myself” jolla hän tarkoittaa filosofisen subjektin toimin tapaa. Hänen tulee vakuuttaa ensiksi itsensä jonka jälkeen hän voi vakuuttaa muut, mutta hänen on tehtävä kaikkensa petokselta, varsinkin itsepetokselta, välttymiseksi. Frogel nostaa Tahdon Totuuteen filosofin dogmaattiseksi valinnaksi, mikäli ensinkään jokin dogmaattinen valinta tulisi tehdä (Frogel 2005, 109). Tämä Nietzschen näkökulma asenteeseen totuutta kohtaan on myös Laveyn filosofian keskiössä. Teesi 3 kuuluu: “Satan represents undefiled wisdom, instead of

hypocritical self-deceit!” jota täydennetään vastaavasti Synneillä, jotka varoittavat 1. Tyhmyydestä, 2. Mahtailusta, 3. Solipsismista, 4. Itsepetoksesta, 7. Menneiden oppien unohtamisesta. Nämä korostavat sitä olemassaolon taakkaa joka yksilöllä Laveyn mukaan on. Hänen tulee etsiä ja itse päättää totuus, mutta se on samalla suurin vaaranpaikka, sillä hänellä on myös mahdollisuus päätyä pettämään itseään.

Laveyn retoriikkaa voikin luonnehtia tuoksi totuuden etsimiseksi, Frogelin ajattelun mukaiseksi filosofiseksi retoriikaksi. Lavey näkee subjektin ensisijaisena ja hänen tulee onnistua vakuuttamaan itsensä totuudesta ja samalla välttymään petokselta. Hänen tulee ajatella itsenäisesti, vaikka koko muu lauma katsoisi toiseen suuntaan tai olisi häntä vastaan. Lavey irvailee, pohtii ja rienaa sekä maalaa demonisia kuvia ja retorisia temppuja, mutta ytimeltään hän suhtautuu hyvin raa’asti todellisuuteen. Ihmisen hänen mukaansa tulee varautua muita ihmisiä vastaan, hänen tulee pyrkiä riisumaan illuusiot tieltään. Hänen ei tule antautua toivolle, lupauksille tuonpuoleisesta tai rukoukselle paremmasta maailmasta vaan kaikki mikä on, on kiinni hänestä itsestään ja on olemassa vain hänen omien ansioidensa takia. Illuusioilta varautuminen menee myös totuuden edelle kuten Frogel ilmaisi, sillä Laveylle väärät tulkinnat todellisuudesta voivat johtaa kuolemaan tai alistaa ihmisen muiden ihmisten hyväksikäyttämäksi.

Chaim Perelman esittää filosofisen argumentin suuntautuvat universaaliyleisölle, koska filosofinen argumentti on rationaalinen argumentti. Frogel kritisoi tätä näkemystä siitä, että Perelman olettaa myös yleisön olevan rationaalinen arvioidessaan argumenttia, ja että se jo itsessään rajaa yleisöä. Ulkopuolelle jäävät esimerkiksi ne jotka suhtautuvat uskonnollisesti argumenttiin. Frogelille filosofinen argumentti esitetään erityisyleisölle, joka myös on asennoitunut etsimään totuutta ensisijaisesti. Näin ollen tuo erityisyleisö pyrkii kaikin keinoin arvioimaan argumenttia rationaalisesti, jolloin totuuteen pääsemisen mahdollisuus kasvaa, sen sijaan että juututtaisiin kiistelemään universaaliyleisön kanssa. (Frogel 2005, 65, 117.) Laveyn kanta suhteessa yleisöön on myös Frogelin asetelman kaltainen. Se ei pyri universaaliyleisöön suuntaamiseen sillä hän eliminoi jo retorilla välineillään uskonnollisesti argumenttia vastaanottavat. Laveyn erityisyleisö koostuu niin filosofisesti kiinnostuneista kuin kristillisen argumentin epäilijöistä.

Mitä tulee loogiseen ja faktuaaliseen, voimme todeta, että Lavey kenties filosofisesti suhtautuu totuuteen Nietzschea hahmotellen, tavoitellen universaalitotuuksia yksilönfilosofisesta lähtökohdastaan liikkeelle lähtien, mutta

monissa vaiheissa teosta karkaa fantastiseen (magia) ja jopa okkultistiseen sfääriin (Eenokin Avaimet). Perelmanin mukaan argumentti implikoi valittuja faktoja ja arvostelmia, ja kielellisten hahmotteluiden kautta se päättyy painottamaan toisia faktoja enemmän ikuin toisia. Frogel esittää, että filosofiset argumentit ovat tietoisia logiikan muodosta, mutta eivät silti välttämättä ole ollenkaan loogisia vaan enemmän metaforisia kielenkäytöltään sekä metaforaa hyödyntävää pohdintaa. (Frogel 2005, 98-100.) Filosofisen argumentaation ytimen päälle Lavey kasaakin saatanallisen retoriikan avulla visuaalisesti tehokkaan ja hyökkäävän tekstin, jota hän täydentää historiallisilla hippusilla, jotka edustavat näitä valikoituja faktoja siten, että niiden tarkkuudesta tai jopa silkasta väärintulkinnasta herää epäilyksiä.

Frogelin mukaan filosofinen argumentaatio perustuu kahdelle arvolle: humanismille ja kritiikille. Humanismia Laveyn raamattu monin paikoin edustaa. Hän esittää itselleen kysymyksen: miksi hänen filosofiaansa ei voisi vain kutsua humanismiksi? Ja miksi hänen tulee sotkea humanismiinsa noituruutta ja demoneita hyvää aihetta pilaamaan (SB, 50)? Hän vastaa, että siksi, koska humanismi ei ole uskonto eikä uskonnollista. Hän nojaa ihmisen dogmin tarpeeseen, jonka kokee oleelliseksi ihmisen olemassaololle. Toinen tapa nähdä tämä on esittää, että jos Lavey kutsuisi filosofiaansa humanismiksi olisi se vailla vaatteita ja tehokeinoja, se jäisi Ayn Randin ja Nietzschen varjoihin ja pian unohtuisi. Satanismi on se retorinen väline, joka teroittaa hänen argumenttinsa teräväksi, antaa kritiikille hampaat.

5. Päättäntö

Tämän tutkielman aiheena oli tutkia Anton Szandor Laveyn teosta *The Satanic Bible* (*Saatanallinen Raamattu*) ja sen retoriikkaa. Teoksen näin esittävän kilpailevan teesin kristilliselle opille, mutta myös yleisemmin Oikean Käden Polun filosofialle. Tarkastelin Laveyn SB:ssä esittämien Yhdeksän Saatanallisen Julistuksen kiteyttämiä teesejä ja niille tekstistä löytyviä perusteluita. Ensimmäisen käsittelyluvun tarkoituksena oli käydä läpi teeseille tekstistä löytyvät perustelut ja toisen käsittelyluvun tarkoitus laajemmin esitellä teoksen retorisia keinoja niin esitettyjen teesien tukemiseksi kuin yleisöön käytettävien tehokeinojen kautta.

Pahaenteisen ulkoasun takaa paljastuu perin arkinen ja eläimellisen luonnollinen filosofia. Lavey haluaa kääntää aselman hyvästä ja pahasta pääläelleen sekä osoittaa, että kristillinen teesi tosiasialla sortaa sekä vahingoittaa ihmistä kieltämällä häneltä hänelle luontaisia asioita kuten tavalliset nautinnot ja seksuaalisen tyydytyksen. Kristillisen ”orjamoraalin” hän katsoo vangitsevan ihmisen ikuiseen syntiin kääntämällä kaikki luontaiset vietit syntisiksi, jopa ihmislajin lisääntymiselle pakollisen seksuaalisen kanssakäymisen. Laveyn käyttämä kieli maalaa vastustajansa heikoksi, pilkkaa sen jumalia sekä seuraajia tekopyhiksi osoittaen näiden ”synninlogiikkansa” olevan vain itsensäkieltämistä ja pilvilinnojen perässä juoksemista.

Lavey haluaa, että ihminen nauttii tässä ja nyt, mutta hän myös myöntää, että ihminen tarvitsee ripauksen magiaa sekä mystiikkaa. Hänen maailmansa on brutaali ja hän näkee, että yhteiskuntamme verhon takana on olemassa maailma, jota hallitsee viidakon laki. Laveyn satanismi kannustaakin kilpailuun, ihailee vahvoja yksilöitä sekä yhteiskuntaa, jota hallitsisi elitistinen meritokraattinen rakenne. Viittaukset Ayn Randin objektivistiseen filosofiaan sekä Nietzschen moraalikäsitteisiin olisivat hedelmällinen tutkimusaihe Vasemman Käden Polun filosofisen perustan avaamiseksi laajemmin. Pohjimmiltaan kyse on luonnollisesta individualismista, terveestä itsekkyydestä sekä synnin käsityksestä, joka kohoo ensinnä yksilön vastuusta omaa olemassaoloaan kohtaan.

Laveyn argumentaatio ei ole tiukkoja filosofisen argumentaation kriteerejä täyttävää. Se on usein roisia kielenkäyttöä ja vastustajan kannan yksinkertaisuutta hyödyntävää. Lavey harjoittaa kielenkäytössään yhtä lailla omaa maagista manipulaation teoriaansa pyrkiessään havahduttamaan yksilöä värikkäillä

ilmaisuillaan sekä suorasukaisuudellaan. Kyseessä on enemmän yksinkertainen uskonnollinen julistus, jolle vasta tämän teoksen julkaisun jälkeen alkoi rakentumaan laajempi satanistisen filosofian liike. Saatan todeta, että satanistisen filosofian ydinsanoma tulee hyvin selväksi teoksen aikana ja lukukokemuksena tuottaa omaperäisen näkökulman kysymykseen “mitä uskonnollisuus on?” Vasemman sekä Oikean Käden Polut ovat kaksi tapaa asennoitua todellisuuteen, uskontoon sekä yksilöön. Käsitteitä voidaan laajentaa koskemaan nyky-yhteiskuntaa sekä nykyihmisen käyttäytymistä esimerkiksi ideologisessa kontekstissa. Sillä aina on olemassa niitä, jotka sokeana seuraavat, ja niitä, jotka vaanivat varjoissa.

Lähteet:

Primäärilähteet

Lavey, Anton Szandor 2005. *The Satanic Bible*. New York: Avon Books.

Sekundäärilähteet

Aristoteles 1997. *Retoriikka, Runousoppi*. Tampere: Gaudeamus Kirja.

Asprem, Egil & Granholm, Kenneth 2013. *Contemporary Esotericism*. UK, Equinox Publishing Ltd. MTG Books Group.

Church of Satan www-sivu 2020. www.churchofsatan.com (21.7.2020)

Faxneld, Per & Petersen, Jesperd Aagaard 2013. *The Devil's Party, Satanism in Modernity*. New York, Oxford University Press.

Flowers, Stephen E. 1997. *Lords of the Left-Hand Path*. Texas: Rûna-Raven Press.

Frogel, Shai 2005. *The Rhetoric of Philosophy*. Amsterdam, John Benjamins Publishing Co.

Gilmore, Peter H. 2016. *The Satanic Scriptures*. Baltimore: Underworld Amusements.

Gunn, Joshua 2005. *Modern Occult Rhetoric: Mass Media and the Drama of Secrecy in the Twentieth Century*. Tuscaloosa, Alabama: University Alabama Press 2005

Kaakkuri-Knuutila, Marja-Liisa 1998. *Argumentti ja kritiikki*. Tampere: Gaudeamus Kirja / Oy Yliopistokustannus University Press Finland Ltd.

Kotkavuori, Tapio 2007. *Vasemman käden polku*. Kaarina, Voimasana.

Lavey, Anton Szandor 1972. *The Satanic Rituals*. New York: Avon Books.

Lavey, Anton Szandor 2003. *The Satanic Witch*. Port Townsend: Feral House.

Lavey, Anton Szandor 1992. *The Devil's Notebook*. Port Townsend: Feral House.

Lavey, Anton Szandor 1998. *Satan Speaks!* Port Townsend: Feral House.

Lewis, James R. 2002. *Diabolical Authority*. Marburg Journal of Religion: Volume 7, No. 1 (Syyskuu 2002).

Nietzsche, Friedrich 1972. *Iloinen Tiede*. Suom. J.A. Hollo, säkeiden suom. Aarno Peromies ja Toivo Lyy, Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otavan Kirjapaino.

Nietzsche, Friedrich 1996. *On the Genealogy of Morals*. Oxford, New York: Oxford University Press.

Perelman, Chaim 1996. *Retoriikan Valtakunta*. Tampere, Vastapaino.

Russell, Jeffrey Burton 1986. *Mephistopheles: The Devil in the Modern World*. New York, Cornell University Press.

Sakaranaho, Tuula 2001. *Retorinen tutkimus uskontotieteessä*. Helsinki: Uskonnotieteen laitos, Helsingin yliopisto.

Raamattu 1992. Suomen evankelisluterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos 2002. *Pyhä Raamattu*. Pieksämäki: Kirjapaino Raamattutalo Oy.

